

TROİA SAVAŞI'NI YAŞAMIŞ KADINLARIN ROMANI

TROİA

SURLARININ ARDINDA

CLEMENCE McLAREN

günışığı kitaplığı

8. BASKI

Genç Roman 5

TROİA SURLARININ ARDINDA
Yazan: Clemence McLaren

Türkçe yayın editörü: Müren Beykan
İngilizce aslından Türkçeleştiren: Bahar Tırnakcı
Son okuma: Hande Demirtaş

Özgün adı: *Inside The Walls of Troy*
© Clemence McLaren, 1996
Türkçe yayın hakları: Günışığı Kitaplığı, 2000
Yayın hakları, Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla
Simon & Shuster Children's Publishing Division'dan
satın alınmıştır. Tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım için
yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni
olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. baskı: Temmuz 2000
8. baskı: Temmuz 2012
Her baskı 2000'er adet yapılmıştır.

ISBN 978-975-8142-33-0

www.gunisigikitapligi.com

Baskı öncesi hazırlık: Ferdi Alıcı
Baskı: Gezegen Basım
[100. Yıl Mah. Matbaacılar Sitesi 2. Cad. No 202/A Bağcılar 34200
İstanbul (0212) 325 71 25 Sertifika 12002]

Günışığı Kitaplığı
bir Mia Organizasyon Restorasyon Yayıncılık Ltd. Şti. kuruluşudur.
Sertifika: 1206-34-12439
Profilo Plaza, Cemal Sahir Sok. 26/28 B3 Mecidiyeköy 34387 İstanbul
Telefon: (0212) 212 99 73
Faks: (0212) 217 91 74
E-posta: info@gunisigikitapligi.com

Clemence McLaren

ADB'nin New Jersey eyaletinde büyükanne ve büyükbabasıyla birlikte büyüyen Clemence McLaren annesinin kendisine okuduğu mitolojik öykülerden çok etkilendi. Uzun yıllar, çeşitli ülkelerde eşiyle birlikte öğretmenlik yapan yazar, Suudi Arabistan'a, Akdeniz'e ve Pasifik Okyanusu'ndaki Guam Adaları'na dek farklı coğrafyalarda yaşadı. Yunanistan'da Aigina'nın yakınlarında küçük Anghistri köyüne yerleşince, Yunanca öğrendi ve Ege Denizi'nde yolculuklar yaptı. Bu tipik Yunan köyünde Akhilleus ve Nestor adında komşuları oldu. *Troia Surlarının Ardında* 'dan sonra yazdığı *Waiting for Odysseus* (Odysseus'u Beklemek) ve *Aphrodite's Blessings* (Afrodit'in Duaları) adlı kitapları da, yazarın bu yöre mitolojisine bağlılığının ürünleridir. Ailesiyle birlikte Hawai'de yaşamakta olan McLaren, yazmayı ve öğretmenlik yapmayı sürdürüyor.

CLEMENCE McLAREN

Türkçesi
BAHAR TIRNAKCI

günışığı kitaplığı

Annem Grayce Lilian Berg'e.

BÖLÜMLER

HELENA'NIN ÖYKÜSÜ
11

KASSANDRA'NIN ÖYKÜSÜ
85

YAZARIN SON SÖZÜ
227

Romanda Adları Geçenler
235

Dipnotlardaki "RN" kısaltması, "Redaksiyon Notu" anlamındadır.
Girişteki harita ve sondaki sözlük Günışığı Kitaplığı tarafından eklenmiştir

İSKİTYA
KARADENİZ
Bosporos
TRAKYA
BİTİNYA
MAKEDONYA
Hellespontos
TROİA
Tenedos
ANADOLU
TESELYA
EGE DENİZİ
Skyros
KRİS
Euripos
Thebe
İthaka
Pire
Atina
Sunion Burnu
Mykenai
LYKİA
PERS ÜLKESİ
PELOPONNESOS
Saronik Körfezi
Pylos
Tirynth Körfezi
SPARTA
KIBRIS
FENİKE
Sidon
AKDENİZ
GİRİT

1

Olağanüstü güzelliğim yüzünden bin geminin suya indirildiğini, elli bin insanın yaşamını yitirdiğini ve dünyanın en büyük kentinin yerle bir olduğunu anlatırlar. Yüce Zeus'un babam olduğunu ve tanrıların şimdiye dek benimkinden daha kusursuz bir yüz yaratmadığını da söylerler. Oysa o yüzün ardında, atları seven, flüt çalan ve tırnaklarını kemiren Helena adında bir kız çocuğu vardı. İşte bu onun, yani benim öyküm.

Çocukluğum sona erdiğinde on iki yaşındaydım. Kuzenim Penelope'yle birlikte, kepenkleri öğleden sonranın yakıcı sıcağına kapatılmış kadınlar bölümünde aşık oynuyorduk. Dışarıda çekirgeler şarkılarıyla sessizliği bozuyordu. Keyfime diyecek yoktu; çünkü bir geyiğin eklem yerlerinden oyulmuş küçük kemikleri atar atmaz, dördünü birden elimin tersiyle tutmuştum.

Penelope başını salladı. "Yine hile yapıyorsun, Helena," dedi bıkkın bir sesle. "Taşları göz seviyesinde sallayıp atman gerektiğini biliyorsun." Penelope on beş ya-

şındaydı ve son zamanlarda evliliğe hazırlanma gibi ciddi bir uğraş yüzünden oyun oynamaz olmuştu. Aşık oyununu da yalnızca beni hoşnut etmek için oynamasına çok içerliyordum.

"Öyle *yaptım!* Bakmıyordun. Her neyse, ben oynamıyorum," diyerek kemikleri kucağına attım.

"Nereye gidiyorsun?"

"Yeni doğan taya bakmaya, ahıra gidiyorum. Sanırım ona Gök Gürültüsü adını koyacağım..." dedim.

"Peçesiz çıkma. Ya da bir gölgelik tutması için kölelerden birini yanına al. Atların peşinde böyle sağa sola koşturmayı sürdürürsen, bir köylü gibi kararacaksın."

Oysa kuzenim de yakın zamana kadar, ten rengini umursamadan benimle birlikte ortalıkta dolaşırdı. "Daha on beş yaşındasın, ama yaşlı bir evli kadın gibi konuşuyorsun. Hem seni başıma kim koydu ki?" diye söylendim.

Penelope yine de kızmadı. Yeni edinmiş olduğu yetişkin tavrıyla içini çekti. "Güneşte yanmış bir burunla tüm Yunan ülkesinin en güzel kızı olamazsın."

"Burnum umurumda değil! Ayrıca bir kölenin arkamda dolaşmasını istemiyorum."

"O halde, dadını çağırıyorum. O senin nasıl davranman–"

Ancak, çağırmasına gerek kalmadı. Tam o anda kapı şiddetle açılıp, duvara çarptı ve dadımız Hessia, "Korsanlar!" diye bağırarak odaya daldı. "Kaleye girmişler!" Tombul bedeni korkudan titriyordu. "Atinalı Theseus'un geldiği söyleniyor!"

Penelope ayağa fırladı, kucağındaki aşık taşları mer-

mer zemine saçıldı. "Koyunları ve sığırları mı çalıyorlar?"

"Hayır, buraya doğru geldikleri görülmüş. Kapı nöbetçilerini öldürmüşler!"

"Öyleyse, Helena'nın peşinde olmalılar. Anlatılan öyküleri duymuşlardır." Kuzenim odayı gözden geçirirken yüzü bembeyaz kesilmişti. Çekirgelerin kesintisiz cırlamaları arasında belli belirsiz bağırışmalar duyduk.

Hessia, ağarmış seyrek saçlarını yolup duruyordu. Ölümsüz Tanrılar! Bütün erkekler avda ve bizi evdeki kölelerden başka koruyacak kimse yok."

"Sürgüleri çek, kuzum Hessia! Onu bu odada bir yere saklamamız gerek," dedi Penelope. "Haydi Helena, yatağın altına! Seni şu postlardan birine sarıp, diğerlerini de çevrene yığacağız. Haydi! Cesur ol!"

Oysa ben korkudan donakalmıştım. Büyük avluya açılan giriş kapılarının çatırdadığını duyduğum an, Penelope'nin beni kollarımdan tuttuğu gibi kaldırdığını hissettim.

Yatağın altında, duvarın dibine sıkışmış bir halde, kalbim göğüs kafesimde gümbürderken, kesinlikle boğulacağımı düşündüm. Yine de işin en kötü yanı neler olup bittiğini görememekti. Gelen gerçekten de *Theseus* muydu? Gençliğinde, Girit'in canavar boğası Minotauros'u öldürmüş, Atina'nın kralı olmuştu. Ancak tanrılar son yıllarda şansını terse çevirince, yeniden korsanlık yapmaya başlamış, iki kez kıyılarımızı yağmalamıştı. Son saldırıda babamın değerli damızlık atını alıp götürmüştü. Bu kez ganimet bendim.

"Penelope, korkuyorum!" Postun içinde burnumu

çektim.

"Sesini çıkarma. Dadı ölüyormuş gibi yapacağım. Zaten bir ölü kadar solgun görünüyor. Belki bize inanırlar."

Dadının inandırıcı bir iniltiyle yatağa uzanmasıyla birlikte, üzerimdeki şilte aşağıya çöküp, beni taş zemine yapıştırdı.

"Penelope, *soluk* alamıyorum!"

Korkunç bir tahta çatırtısı odayı doldurdu. Hessia'nın acı feryadını, Penelope'nin öfke dolu sesi izledi. "Sadık hizmetkârımızı son dakikalarında rahatsız ediyorsunuz." Ardından sessizlik ve ayak sesleri. Bağırmak ve dehşet verici bekleyişe son vermek istiyordum. Sonunda, Kuzeyliler'e özgü bir aksanla sözcükleri yutarak konuşan bir erkeğin, dolabın boş olduğunu bildiren sesini duydum.

"O halde yatağın altına bak!" dedi emir vermeye alışkın, kalın bir ses.

"Lord Theseus, bana sizin bir centilmen olduğunuz söylenmişti..." Penelope'nin sesi neredeyse normal çıkmıştı.

"Centilmenim ama aptal değilim, akıllı bayan!"

Hoyrat eller ayak bileğimi yakaladı. Çığlığı bastım. Postu yatağın altından çekip, beni, saçı ve sakalı kırlaşmış, uzun boylu, yapılı bir tanrı görünümündeki Theseus'un ayakları dibine yuvarladılar. Gözlerinde acımasız bir alayın pırıltısıyla kollarını kavuşturmuş, bacaklarını açmış duruyordu.

Sanırım, birdenbire beni cesurmuşum gibi davranmaya zorlayan da bu alaycı duruş oldu. Penelope ona gururla karşı koyabildiğine göre, ben de yapabilirdim.

"Sparta'ya hoş geldiniz, Kral Theseus," diyerek aceleyle doğruldum. "Siz Kral Theseus'sunuz, değil mi?"

Theseus başını arkaya atarak güldü. "Evet. Anlaşılan, huzurunuza gelen yolcuları alışılmadık bir karşılama tarzınız var, Lepiska Saçlı Helena. Anlatılanlar hiç de abartılı değilmiş: Olağanüstü bir renk bu. Dönün şöyle."

"Olduğun yerde kal, Helena!" dedi ikimizin arasına giren Penelope. "Bizi bağışlayın, Lord Theseus. Amcam ve oğulları avdalar. Her an dönebilirler..."

Theseus, kuzenime, yüzünün çevresinde halka biçiminde kıvrılmış abanoz rengi saçlara ve yaşının çok ötesinde bir zekâyla dolu siyah gözlere gülümseyerek baktı. "Siz de, Lady Penelope olmalısınız. Bir başka güzel! Her ikinizi birden götüremiyor olmam çok yazık. Çünkü, birinin mesajını iletmesi gerekiyor. Üstelik, bu altın prensesin güvenliğini yalnızca dört kapı nöbetçisine bırakma hatasını yapan amcanız Tyndareos ve ünlü oğulları, *onun* için bir kral fidyesi ödeyecekler." Bunları söyledikten sonra beni kaldırıp, omuzuna attı.

"Ama o daha bir çocuk!"

"On iki yaşını geçti. Yunan ülkesinde onunla ilgili öyküleri duymayan savaşçı kalmadı."

"Bunu ödeyeceksiniz!"

"Ödeyecek olan kişi, babası Tyndareos. Ağırlığı kadar altın ödeyecek. Helena'nın onuru ve evlenme şansı ancak böyle korunmuş olacak. Hizmetçinizi de yanımızda götüreceğiz." Yatağa doğru eğildi. "Eğer ölüm döşeğinden kalkabilir ve bizi atlara kadar götürebilirse."

Penelope, kale kapılarına kadar tuhaf alayımızın ar-

kasından koştu. En önde Theseus ve omuzundan sarkan ben, arkada beş savaşçısı ve en arkada da, bir yandan ağlayıp, bir yandan tanrılardan yardım dileyen, bir yandan da bizi kurtarmayı becerememiş olan hizmetçilere, "Seni alçak Naksos, oturakların arkasına gizlendin, değil mi?" gibi suçlamalarla lanetler savuran Hessia geliyordu.

Theseus'un demir gibi kaslı omuzunda asılı durumda, her dev adımıyla sarsıla sarsıla, başımın döndüğünü hissetmeye başlamıştım. Olanların hiçbiri gerçek değil gibiydi.

"Durun, akşam serinliği için pelerine ve güneşten korunmak için bir peçeye gereksinimi var onun..." Penelope'nin sesi kısıldı. "Saray dışında peçesiz görünmesi *yakışık* almaz..."

"Bunları limana giderken yolda çalarız." Güldü Theseus. "Atina'daysa yepyeni giysiler edinebilir. Bunu da ödemelerinize ekleyeceğim."

Ben korsanlar tarafından kaçırılıyordum; oysa kuzenim hâlâ cildim için endişeleniyordu. "Penelope!" diye bağırdım. "Tayıma iyi bak!"

2

At sırtında, dik ve dolambaçlı patikadan denize inerken kimse konuşmadı. Erkekler kendi aralarında homurdanarak anlaşıyorlardı. Hessia ise, parlak kırmızı yanaklarına bakılırsa, suçlamalarını sürdüremeyecek kadar sıcağın etkisi altındaydı. Bir süre sonra ağlamayı ve yardım için dua etmeyi bıraktım. Babam ve erkek kardeşlerim hava kararmadan avdan dönmezlerdi.

Dünyada sıcaktan ve dişlerimin arasında çıtırdayan toz topraktan başka bir şey yoktu. Penelope'nin sözünü dinlemeliydim. Bir peçe, şu anda gözlerimi yakan ter damlalarını emebilirdi. Giysim sırtıma yapışmıştı ve doru kısrak ağırlığını, parlamış kayaların eğimine göre her ayarlayışında, dizlerim aşağı kayıyordu.

Theseus, zavallı atları kaleye çıkmak için dağa tırmanmadan önce toparlamıştı. Ancak, dört saat süren inişimiz sırasında çalacak hiçbir şey bulamadı. Köylülerimiz, sahip oldukları tek tük eşyayı da yanlarına alarak kaçmışlardı. Arı kovanı biçimindeki kulübeleri, güneşin parlak sarı ışığı altında, sanki içlerinde hiç oturulmamış gibi görünüyordu.

Theseus'un, adını Girit'in canavar boğasından alan

uzun gemisi *Minotauros*'taki kırk kürekçi, dağdan inişimizi izlemişlerdi. Her an harekete hazır olarak kürekte oturuyorlardı. Bana diktikleri bakışlarından, giysimin terden sırılsıklam olduğunu fark ettim.

Theseus, beni gemiye bindirdikten sonra, halatları toplaması için ikinci kaptana bağırdı; sonra da üstüme bir pelerin getirmelerini emretti. Bir kürek mahkûmu, elinde –Theseus'un olsa gerek– sarı bir kumaşla koşarak geldi. Soluk soluğa kalmış olan Hessia, bunu omuzlarıma sarmaya çabaladı.

"Dadımın suya ihtiyacı var," dedim, tayfalara bağırıp çağırmayı bırakarak, bana dönen Theseus'a.

"Hepimizin suya ihtiyacı var. Üstelik, sen emir verecek konumda da değilsin..."

Hessia ellerime yapıştı. "Onlarla zıtlaşma; boğazımızı kesecekler."

"Hiç sanmıyorum. Kesik bir boğazla hiçbir değerim kalmaz. Sen de namusumu korumak için buradasın. Eğer senin ölmene göz yumarsa, fidyeden en az elli talentlik* altın düşmek zorunda kalır."

"Kadınlar güvertede, köpek yavruları gibi sızlanıp duruyorlar." Theseus burnundan soluyordu. "Mikon, biraz incir ve su getir! Buraya!" Sesindeki sertliğe karşın gözlerinde neşeli bir pırıltı vardı.

İçi sinek dolu o su, yaşamımda tattığım en lezzetli şeydi. Ama, canım incir yemek istemedi. Öfke beni bitkin düşürmüştü. Sarı pelerine sarınarak kendimi Hessia'nın

RN– Antik Yunan'da para birimi olarak kullanılan, yaklaşık 28,5 kg.'a denk ağırlık ölçüsü.

yanına, güvertenin pis zeminine bıraktım. O anda beni gemiden atsalar bile umursayacak halim olmadığını düşündüm.

Kürekçibaşı şarkısına başladı:

"Denizlerin Efendisi Poseidon için bir,
Kral ve devletimiz için iki,
Özgürce yüzen Nereus Kızları için üç..."

Kürekçiler, hep birden küreklere asıldılar ve *Minotauros*, atalarımın kıyılarından yavaş yavaş uzaklaşmaya başladı. Geride kalan evimdeki yatağımı ve Penelope'nin yüklükte, aralarına lavanta koyduğu yumuşak çarşafları düşündüm. Penelope ardımdan ağlıyor muydu? Merak ettim. Herhalde ağlamıyordu, yani başkalarının yanında. Daha çok, babamın ve erkek kardeşlerimin laf kalabalığını dinliyor ve sonra, gerekli altını denkleştirmek için vazgeçmemiz gereken hazine için öneriler yaparak, o kendine özgü sakinliğiyle fidyeyi ayarlamaya çalışıyor olmalıydı. "Fidyeyi ödeyeceklerdir," dedim kendi kendime. "Ödemek zorundalar!" Dudaklarımdaki cesur çizgiyi korumaya çalışmaktan, yüzüme ağrılar girmişti.

İki köle, postlar ve battaniyelerle geldiler. Bir diğeri, bir kazan su getirdi. Yıkanamayacak kadar bitkin olan Hessia, hafif hafif inleyerek yer yatağına kıvrıldı. Yüzüme su çarptığım sırada Theseus, bir testi ballı şarap ve iki kulplu bir kâseyle çıkageldi.

"Uslu bir kız olup, bir dikişte iç bunu," dedi.

Gözlerim aptal yaşlarla dolu, denileni yaptım. Bana

güleceğini düşündüm, ama gülmedi. Ciddi bir ifadeyle boş kâseyi elimden aldı. "Alçaklara ve katillere benziyor olabiliriz; ama bu adamlar, Yüce Zeus'un kızı olarak seni gemimizde ağırlamaktan büyük onur duyuyorlar. Kimse sana zarar vermeyecek. Engin göklere egemen olan tanrılar, kendilerinden olanı gözetirler."

"Hizmetçi dedikodusu bu. Benim babam, Sparta kralı Tyndareos." Elimin tersiyle gözlerimi sildim.

Ana babanın kim olduğunu sabahleyin tartışırız," dedi Theseus, gülümseyerek. "Şimdi her şeyi unut ve Hypnos un seni rüyalar aleminde yolculuğa çıkarmasına izin ver."

Theseus'un, seren direğinin kaldırılmasını denetlemek için teknenin içine inmesini izledim. Her ilkbaharda genç kurbanlardan oluşan korkunç bir ziyafet isteyen, yarı insan yarı boğa Giritli Minotauros'u, henüz gencecik yaşta nasıl öldürdüğünü ve Yunan ülkesindeki bütün gençlerin kahramanı haline geldiğini anlatan öyküleri hatırladım. Hâlâ bazı köylerde Theseus'un onuruna şenlikler düzenleniyordu.

Tayfalar, dörtgen yelkeni kayışlarla tutturdular. Yelken, sanki gideceğimiz yer tanrılar tarafından da onaylanmış gibi, güneybatıdan esen bir rüzgârla şişti. Kayalık kıyı şeridi, kurtarıcılardan ve herhangi bir yaşam belirtisinden yoksun uzanıyordu.

Mor battaniyemin üstüne uzanarak, alacakaranlık göğe baktım. Günün sıcağından sonra akşam saatleri, bir okşayış kadar yumuşaktı. Denizin geniş sırtı üstünde, beni evimden uzaklaştıran geminin devinimini bedenim-

de hissettim. Tam tepede mavi olan gökyüzü, menekşenin çeşitli tonlarına bürünerek alçalıyor, ufukta koyu gül rengine dönüşüyordu.

Deniz ve gökyüzü kusursuz bir dinginlikte buluşmuştu; ama, kurtulma çarelerini düşündükçe, kalbimin çarpıntısı devam etti. Kaçırılmamın ağabeylerimin gururunu ne denli kıracağını değerlendirebilecek kadar iyi tanıyordum onları. Savaşa ne kadar hazır olduklarını da biliyordum. Sparta, kaçırıldığım için savaşa girerse, *benim* halim ne olurdu? Theseus, bize hiçbir zarar gelmeyeceği sözüne bağlı kalır mıydı?

Sonunda uykuya daldığımda gün ağarmıştı. Rüyamda kendimi, Poseidon'un hizmetinde bir Nereus Kızı olarak gördüm. Keskin, eğri dişleri olan kocaman bir balık tarafından kovalanırken, mavi yeşil mağaraların içinden yüzerek geçiyordum. Dadımın sert güverte zemini yüzünden söylenmesiyle uyandım. "Yerde uyumak. Ev köleleri gibi," diyordu zavallı Mikon'a. "Hanımımın doğru düzgün bir yatağa gereksinimi var. Şu zavallının haline bakın!"

O sabah daha sonra, salamura yumurta ve arpa ekmeği yiyerek canlanan ve görünüşe bakılırsa, boğazımızın kesilmeyeceğinden iyice emin olan Hessia, yeniden dediğim dedik haline büründü. Gemimiz kıyı boyunca seyrederken, görgüsüzlükleri, kaba konuşmaları ve gözlerini dikip bakmaları konusunda tayfaların başının etini yedi durdu. "O bir *prenses,* sersem herifler! Yazgısında sizden çok daha iyi biri var. Pis bakışlarınızı ondan uzak tutun!"

Sanırım, onun bu çıkışları tayfaları eğlendiriyordu. Karşılığında ona, Kuzey aksanıyla sözcükleri yutarak,

açık saçık hakaretler ediyorlardı; ama bana karşı tuhaf biçimde çekingendiler. Güneydeki adalara ulaştığımızda, artık ona "teyzecik" diyorlardı.

Çıkabilecek bir savaş için endişelenmeyi sürdürerek, dizlerimi karnıma çekip, sessizce oturdum ve kayalık manzarayı seyrettim. Güzelliğim, insanların benim için ölmesine yol açacaksa, nasıl tanrısal bir armağan olabilirdi? Sparta, Atina'ya saldırırsa, hangi savaşçıların, hatta hangi atların yok olacağını düşündüm. Atlarımızın savaş için eğitilmeleri gerekir; yoksa kılıç şakırtılarını ya da yaralıların çığlıklarını duyduklarında ya da savaş alanına yığılmış bedenlere bastıklarında korkuya kapılıp, binicilerini sırtlarından atarlar.

Böyle bir eğitim için seçilecek olan atları tahmin etmeye çalıştığımı fark ettim. Theseus, oturduğum yere pek çok kere geldi. Her seferinde gözyaşlarımı içime döktüm. Bir keresinde uzandı ve omuzumu okşadı. Sonra da başını sallayıp, ayaklarını vurarak uzaklaştı.

"Burada böyle oturmana endişeleniyor," dedi Hessia.

"Elbette, endişelenir. En az yüz talentlik altın değerindeyim onun için."

Cık cık yaptı Hessia. "Sana karşı zaafı var. Sözlerime inan."

"Ya babam ve erkek kardeşlerim, benim için istenen fidyeyi vermek yerine savaş açarlarsa?" dedim biraz sonra.

"Buna cesaret edemezler. Surlarla çevrili Atina'ya karşı, hayır! Bütün dünya bu kentin, bir ovanın ortasında tıpkı sihir gibi yükselen bir tepenin üstünde kurulu olduğunu duydu. Şimdiye kadar hiçbir ordu bu surları

aşamadı. Bak! Şuraya! Dümen suyunda yunuslar var! Bu iyiye işaret."

Hessia hiçbir zaman itiraf etmese de, kaçırılmam onun için tatile dönüşmüştü; yaşamının ilk tatiline. Yolculuğumuzun ikinci gününde, Theseus'a "Efendim" diye hitap etmeye başladı. Theseus da ondan "kocakarı" diye sevecenlikle söz ediyordu. Theseus'un doğuştan gelen soyluluğunu ben bile yadsıyamazken, Hessia onu, bir zamanlar Girit canavarını öldürmüş olan uzun boylu, bronz tenli kahraman olarak hatırlayacak kadar yaşlıydı. Yaşlı korsan, onun gözünde bir beyefendiye dönüşmüştü.

3

Yolculuğumuzun üçüncü gününde de, hayalimde Helena adına girişilen kanlı savaşları canlandırarak, geleceğimizle ilgili karamsar düşüncelerimi sürdürdüm. Ancak sonunda güneydeki burnu dönmemizle birlikte, rüzgâr süslü gemimizi açıklara itince, bizi çevreleyen yeni dünyayı merakla izlemeye başladım. Daha önce güneydeki adalardan öteye hiç açılmamıştım. Dünya, sonsuzmuş gibi görünüyordu.

Theseus, günbatımında güverteye gelip, yanıma oturdu. Bana, en iyi dostu Peirithoos'la birlikte maceralara atıldığı Peloponessos Yarımadası* boyunca uzanan kentleri gösterdi.

Hessia'ya göre bu Peirithoos da, neredeyse Theseus kadar uzun boylu ve her açıdan onun kadar gösterişliymiş. Tayfalardan öğrendiğine göre, bugün *Minotauros*'un güvertesinde bulunmamızın nedeni, Olympos Dağı'nın* yamaçlarından gelen bu vahşi savaşçıymış. Hep yarış için-

RN– Peloponez Yarımadası. Türkçe'de Mora Yarımadası.

RN– Yunan mitolojisinde tanrıların toplandığına ve Baştanrı Zeus'un tahtının bulunduğuna inanılan dağ. Anadolu'da bu adla anılan yirmiye yakın dağ olduğu gibi (Örneğin, Bursa-Uludağ'ın Antik Çağ'daki adı Olympos'tu), Girit, Kıbrıs ve Yunanistan'da da aynı adı taşıyan pek çok dağ vardır

de olan Theseus ve Peirithoos'un her ikisi de, Zeus'un kızlarından birini kaçıracağını söyleyip övünürmüş. Söylentiye bakılırsa, gerçek babam Spartalı Tyndareos değil de, Zeus'muş. Tanrıların en yücesi, şimşekleri savuran Zeus sözde beyaz bir kuğu kılığına girip, güzel annem Leda'yla sevişmiş. Annem ona karşı koymaya çalıştıysa da, pek başarılı olamamış. Ve kısa bir süre sonra, içlerinden ikiz kardeşlerim Kastor ve Polydeukes'le benim çıkacağımız iki büyük yumurta dünyaya getirmiş. Öyküler böyle sürüp gidiyor.

Zeytuni esmerlerden oluşan tipik bir Yunan ailesinde ben ve ikiz kardeşlerim gibi sarışınların bulunması, bu mucizevi doğuma ilişkin söylentileri güçlendirmişti. Yunanlar açık renk saça her zaman değer vermişlerdir. Bu, ülkemizde görmeye alışmadığımız bir şeydi. Erkek kardeşlerim ve ben henüz bebekken, kurban günlerinde köylüler, buklelerimize dokunabilmek için sıraya girerlerdi. Bunun şans getireceğine inanırlardı.

Annemiz, bizler daha çok küçükken öldü. Hizmetçiler soyumuz hakkında fısıldaşmayı sürdürdüler ve kardeşlerimi "tanrısal ikizler" diye çağırdılar. Bu, her ikisini de dayanılmaz bir biçimde küstahlaştırdı. Daha sonra, benim tanrısal güzelliğimle ilgili öyküler yayılmaya başladı. Hessia'ya bunları sorduğumda, "Hizmetçi dedikoduları genç hanımların kulaklarına uygun değildir," demekle yetindi.

Oysa Theseus, benimle soyum hakkında konuşacağına söz vermişti. Yolculuğumuzun beşinci günü öğleden sonra, konuyu ona açma cesaretini buldum. Bu gibi so-

ruları hemen kestirip atan Hessia, kürekçilerle sohbete dalmıştı. Theseus, güvertede yanımda durmuş, yıllar önce karşı kıyıda, Tiryns Körfezi yakınında katıldığı bir çarpışmayı abartılı el kol hareketleriyle anlatıyordu. O ve Peirithoos, Fenikeli korsanlar tarafından tuzağa düşürülmüşlerdi.

"Babam gerçekten de Zeus mu?" diye böldüm konuşmasını.

"Bu ne saygısızlık böyle? Ben, Peirithoos'un amansız hamlesini anlatıyorum burada!" Ardından gülümseyerek beni süzdü. "Hiç kendine baktın mı, kızım? Sizin Sparta'daki eğri büğrü tunç levhalardan sonra, gerçek aynaları Atina sarayında göreceksin. Oraya vardığımızda kendine aynada şöyle bir bakarsın."

"Neden?"

Sabırsızca homurdandı. "Çünkü, güzellikte ölümlü kadınları geçiyorsun. *Bu yüzden* Yunan dünyasının bütün kralları seni elde etmek için savaşacaktır. Beni dünyaya getirenin Poseidon olduğunu duymuş olabilirsin," diye ekledi, önemsemez bir tavırla omuz silkerek. "Geçen yıllar güzelliğimin pırıltısını almış olabilir, ama ben de hayatımın baharında–"

"İyi de bunu nasıl *yapabildi*? Kuğu kılığına girmiş Zeus, demek istiyorum. Annem... ona karşı koyarken, bunu nasıl başardı?"

Sorum onu rahatsız etmişti sanırım. "Bu konuyu... sana ben açıklayacak değilim." Kaşlarını çatarak güverteye baktı. "Yine de Zeus'un kadınlara yaklaşabilmek için, kendisinden kaçmalarına fırsat vermeden, kuğu, boğa ya

da benzeri kılıklara girmesiyle ilgili duyduğum her şeye inanmam ben. Düşünsene: Sen sıradan bir ölümlü kadın olsaydın ve Zeus sana bütün görkemi içinde görünseydi, ondan kaçar mıydın?" Bana doğru eğildi ve fısıldadı. "Yoksa, o durumda... kendinden geçmişken, sıradan bir ölümlü olan kocana bir bahane bulmayı mı yeğlerdin?" Ellerini çaresizce salladı.

Bu çaresizlik gösterisi beni güldürdü. Yine de kendimi Olympos ailesinin en güçlü üyesi olan Yıldırım Tanrısı Yüce Zeus'un kızı olarak düşünmem olanaksızdı.

Theseus, sonraki hafta içinde sık sık, Sparta dışındaki dünya hakkında sorduklarımı yanıtlayacak zaman buldu. Eski kraliçesi Hippolyte'yle adaklar sundukları ya da savaştıkları yerleri işaret ettiği her seferinde sesi yumuşuyordu. Yunan ülkesinde onların aşk öyküsünü bilmeyen yoktu. Hippolyte'yi, vahşi savaşçı kadınlardan oluşan Amazonlar'ın kuzey kabilesinden kaçırmış, Hippolyte de yaşamının geri kalanını ona adamıştı.

Pek çok erkekten daha iyi bir savaşçı olan bu kadının altın ışıltısında çarpıcı bir güzelliği varmış. Atina kenti kuzeyden gelen kabilelerin saldırısına uğradığında –aralarında onun halkı da varmış– Hippolyte kendini Theseus'un önüne atarak, onu vuracak bir oka hedef olmuş. Hippolyte'nin ölümüne duyduğu öfkeyle Theseus, ülkesini istilacılardan neredeyse tek başına temizlemiş.

Hessia, Theseus'un sarayda Hippolyte'ye ait odaları, o son savaşa katılmadan önce bıraktığı gibi, pelerini yatağının üstüne atılmış, gümüş tarağına sarı saçları takılmış olarak, öylece koruduğunu söylemişti. Hessia, Theseus'a

eşini hatırlattığımı, sarı saçlarımla beni hiçbir zaman sahip olmadıkları kızlarına benzettiğini düşünüyordu.

Theseus, dostluğumdan hoşnut görünüyordu. Benimle, Hessia dışında gerçekten konuşan ilk yetişkindi. Gerçi Hessia'nın sözleri sevecenlikten çok, paylama içerirdi. Son günlerde bu yolculuğun hiç bitmemesini dilediğimi fark ettim.

Kıyıya yayılmış olan Pire limanı bende büyük şaşkınlık yarattı. Orada saatlerce durup, insan kalabalığını seyredebilirdim.

"Bak, oradakileri görüyor musun?" dedi Theseus, uzun giysiler içindeki, beyaz türbanlı, kapkara suratlı üç adamı işaret ederek.

"Bunlar kendilerini boyamışlar mı?" diye sordum.

Bilgisizliğime güldü. "Onlar Afrikalı. Dünyanın öbür ucundaki bir ülkeden geliyorlar. Tenleri güneşten yanmış."

"Tanrıların, insanları bunca farklı renkte yarattığı hiç aklıma gelmezdi. Bak, biri daha!"

Daracık sokaklar insan kaynıyordu. Siyah saçlı Yunanlar'ın ve daha esmer Asyalılar'ın arasında, sarı saçlı Trakyalılar, kırmızı sakallı Makedonyalılar, kapkara Afrikalılar da vardı. Hava, onların enerjisiyle yüklüydü.

Atinalılar'ın Akropol dedikleri, kayadan yapılma büyük kaleye doğru, Theseus'un, kusursuz bir uyum içindeki dört siyah at tarafından çekilen tunç arabasının ardından giderken, köylüler önlerde yer kapmaya çalışıyor ve çocuklarını havaya kaldırıyorlardı.

Theseus, gümüş işlemelerle süslenmiş beyaz bir pelerin ve Atina modasına uygun, gözlerime kadar inen bir peçe bulmuştu bana. Peçenin sağladığı gizlilikten hoşnuttum; çünkü yol kenarına sıralanmış, çeşitli aksanlarla adımı seslenen kalabalıktaki yüzlere rahatlıkla bakabiliyordum.

"Bu insanlar ne *istiyorlar*?" diye bağırdım, Theseus'un kulağına.

"Torunlarına, Lepiska Saçlı Helena'yı gördüklerini söylemek! Giysisinin eteğine dokunduklarını..." Bir adam bana doğru atıldı, ama itişip kakışan ellerin üstüne geri düştü. Theseus sövüp saydı.

"*Neden* ama?"

"Çünkü sen, bu dünyanın görüp göreceği en güzel kadın *Helena*'sın."

Güzelliğimin beni, aynı zamanda en küçümsenen kadın da yapacağını aklımın ucundan bile geçirmediğim halde, öğle güneşinin altında korkuyla ürperdim.

4

Düşleyebileceğim her şeyden daha görkemli olan Akropol, pusun içinde, sanki göğe asılıymış gibi titriyordu. Hessia haklıydı. Kocaman yassı kayalığın, eğimli ovanın üstünde yükselişi gerçekdışıydı. Şimdiye kadar hiçbir düşman, kayalığın tepesine tünemiş olan beyaz mermer kaleye saldırmak üzere surlara tırmanamamıştı.

Yalnızca kadınlar bölümü bile, Sparta'daki sarayımızın tamamından daha büyüktü. İpek perdeler hafif bir esintiyle uçuşuyor, mermer döşemeler güzel giysilerin devinimini yansıtıyordu. Atinalı hizmetçiler, yol boyunca gördüğüm kalabalığın tersine, Theseus beni onlara teslim ettiğinde gözlerini üstüme dikmeyecek kadar iyi eğitilmişlerdi. Sanki, kaçırılmış prensesleri karşılamak, alıştıkları bir görevmiş gibi davrandılar. Kısacık bir karşılamadan sonra, gümüş renkli saçları yüzünün çevresinde halka biçiminde kıvrılmış, uzun boylu bir kadın, giysilerimi çıkarıp, yıkanmama yardımcı olmaları için iki köleye işaret etti. Bir köşede ne yapacağını bilemeden duran Hessia'yı gösterdim. "Dadım," dedim. "Benimle çoğunlukla o ilgilenir."

Gümüş saçlı kadın, Hessia'yı şöyle bir süzdü. "Sky-

ros Adası'ndan gelen bu köleler, dünyanın en yumuşak ellerine sahiptirler. Küçücük yaştan beri yıkanma sanatı üstüne eğitilmişlerdir," dedi, giysimi yerden alıp, yüzünü buruşturarak sepete atarken. "Dadın burada kalıp izleyebilir. İşimiz bittiğinde seni tanıyacağını hiç sanmıyorum."

Daha önce hiç bu kadar büyük bir banyo teknesi görmemiştim. Sıcak su, sarayın içine kadar borularla ulaşıyordu. Yıkananın üstüne, aslan başı biçimindeki musluklardan duru bir su püskürüyordu. Yumuşak elli köleler, şeftali çekirdeği yağıyla vücuduma masaj yaptıktan sonra, tenimdeki yağı fildişi bir ıspatulla temizlediler. Güneş vuran suda gül yaprakları yüzüyordu. Yüzümü, avuçlarıma aldığım bu yaprakların kokusuna gömdüm. Islak ve temiz olmak harika bir duyguydu. Yine de bu hanımların birkaç söz söylemelerini isterdim. Evimizdeki kölelerin gevezeliklerini özlemiştim.

Ardından, tenimi daha değerli yağlarla ovdular ve saçlarıma güzel bir koku sürdüler. Hessia bile bir köşede hiç sesini çıkarmadan oturup, olan biteni izledi. Birkaç kez, sanki becerikli ellerin altında kıpırdamaya cesaret edebilirmişim gibi, rahat durmamı söyledi gereksiz yere.

Çatık kaşlı bu yabancıların karşısında kendimi, sunağa götürülmek üzere hazırlanan değerli bir düveymişim gibi hissettim. Yine de, bunun bile heyecan verici bir yanı vardı. Theseus'un sözünü ettiği aynada, başımdan geçirdikleri giysiler içinde kendimi görebilmek için can atıyordum.

Gümüş saçlı kadını hoşnut etmek zordu. İlk altı giysiyi geri çevirdikten sonra kölelerden birini, kat kat

gökmavisi, parlak kırmızı ve uçuk leylak renginde, zengin işlemeli bir yığın giysi daha getirmesi için sandık odasına gönderdi.

Sonunda, yarı şeffaf, kat kat mavi ve yeşil kumaşlardan yapılmış bir giysiyi seçtiler. Rengi, bulutlardan süzülen ışık altındaki deniz gibi, sürekli değişiyordu. İpeksi kumaşın, omuzlardan aşağı kaymaması için boyun hizasında köşelere küçük metal ağırlıklar dikilmişti. Belime gümüş bir kuşak sardılar ve usta elleriyle kıvrımları düzelttiler. Ardından saçlarımı, yüzümün çevresinde halka biçiminde kıvırdılar ve en sonunda beni bitmek bilmez koridorlardan geçirip, kralın dairesine götürdüler.

Theseus başıyla onayladı ve parmaklarını sallayarak çekilmelerini buyurdu. Beni omuzlarımdan tutup, olağanüstü parlaklıktaki bir boy aynasının karşısına götürdü. "Şimdi, neden yalnızca eteğine dokunmak için bile ölümü göze alacaklarına bak bakalım!" dedi.

Alnımı çevreleyen altın sarısı bir saç örgüsü, mavi gözler ve ince bir boyun gördüm.

"Altından daha değerli bir hazinesin, çünkü güzelliğin yüzyıllarca sürmeyecek, Zeus'un kızı. Bu, şimdi, ölümlü bir yüreğin attığı sürede sahip olunması gereken bir ödül. Yakında, Yunan ülkesinin bütün savaşçıları buna sahip olmak için dövüşecekler. On yaş daha genç olsaydım, ben de savaşırdım!"

Ben, aynadaki prensesi incelerken, aramıza bir sessizlik girdi. Güneşin son ışınları, saç örgüsünden tacı parlatıyor, gerçekmiş gibi görünmüyordu. Ben, aşık oynarken hile yapan ve tayımın peşinden koşan Spartalı Helena'y-

dım. Aynadaki genç kadın ise, hiçbir zaman veremeyeceğim bir şeyi istiyormuş görünen yabancı bir varlıktı.

"Artık çocuk değilsin," dedi Theseus sonunda. Kuşkularımı okumuş gibiydi. "Sen de, benim gibi, soyu tanrılara dayanan bir efsanesin."

"Hiç yazgının seni... korkuttuğu olmadı mı?"

"*Beni* mi? Yazgımı kendim *seçtim*. –Anlatılanları duymuş olmalısın – Atina'daki mirasıma sahip çıkmak için, en tehlikeli yolu seçtim ben. Bir *insanoğlu* gibi mücadele ettim. Neyse ki, kimse senden bunu istemiyor. Sparta'ya dönüp, büyük bir kralla evleneceksin. Sana aval aval bakmak için çok uzaklardan gelecekler. Bugün olduğu gibi."

"Ya buna uygun biri değilsem? Ya şu büyük kral beni sıkıcı bulursa? Yalnızca güzellik, onu hoşnut etmeye yetmez elbette."

Theseus sabırsızca homurdandı. "Ben senin dadın değilim, kızım! Bir erkeği nasıl mutlu edeceğini Hessia'dan öğren."

"Ah, o bana cinselliği anlattı. Bir evde işler nasıl idare edilir, onu da çok iyi biliyorum... Demek istediğim, adımı söylerken bakışları yumuşayacak mı? Tıpkı Hippolyte'den her söz edişinizde sizinkilerin olduğu gibi. Bana âşık olacak mı?"

"Aşk, cinsellikten farklı bir şeydir; ama sakın benden açıklama isteme. Ben yaşlı bir askerim yalnızca. Bunun için bir biliciye danışman gerekir. O da anlamsız şeyler söyleyecektir." Beni aynaya dalmış bırakıp, açık kapıdan çıktı. "Dışarı, bahçeye gel! Bademli pasta getirmelerini

söyledim. Ülkende tatlı yerine geçen hamur peltesine hiç benzemez. Göklerde Gürleyen Zeus, evimin nimetlerini nasıl da özlemişim!"

Sonraki haftalarda, tanımlayamadığım bir bilmecenin yanıtını arar gibi, pek çok kez o aynanın karşısına geçtim. Ve Theseus'un, ölmüş karısını hatırlatan bir şeyle her karşılaşmasında, sesindeki değişikliği izlemekten kendimi alamadım.

Ona ait odaları bana hiç göstermedi. Oysa bunun için neler vermezdim. Diğer bütün konularda eğitimimi zevkle yönlendirdi. Hatta giyim ve makyaj üstüne öğütler bile verdi. "Gözlerin üstüne biraz sürme iyi gider," dedi bir öğleden sonra. "Yanaklara belki biraz sığırdili suyu sürülebilir. Ama, sakın yüzüne beyaz kurşun tozu sürmen için ısrar etmelerine izin verme. Ağlayacak olursan akar. Hiçbir erkek bunu görmek istemez."

Bana, Atinalı kadınların serinlemek için, ellerinde nasıl kehribar topları tuttuklarını gösterdi. Elime bir flüt verip, ders almam için kuzeyden bir Trakyalı getirtti. "Akşamları onun için flüt çalman, kocanı yatıştıracaktır."

Derslerin çoğu, gelecekteki kocayı hoşnut etmek üzerineydi. Theseus'a göre hiçbir şey, aptalcasına hayran bir bakıştan daha etkili olamazdı. "Sözlerimiz basmakalıp, kararlarımız budalaca olsa da hiç fark etmez," dedi bana. "Hepimiz, bize hayranlık duyulmasını isteriz."

Takındığı aptalca hayranlık ifadesi güldürdü beni. "Hippolyte'nin size asla böyle bakmadığına bahse girerim," dediğim an Theseus konuyu değiştirdi. İnsanın

kocasına gülmeden aptal bir ifadeyle bakabileceğini hiç düşünemiyordum. Penelope'ye bu bakışı göstermek için sabırsızlık duydum.

Penelope! Kuzenimi her düşündüğümde, içimi bir suçluluk duygusu kaplıyordu. Ben Atina'da, yeni giysiler içinde koca sarayı keşfe çıkmış, Theseus'la birlikte aptalca şakalara gülerken, o herhalde benim için endişelenmekten hasta düşmüştü. Penelope'nin çok güçlü bir yaradılışı vardı: Kendine asla düşmanıyla gülüşme izni vermezdi.

Yine de, uzun süre eğlenmeme göz yumulmuyordu. Eğlence hep, tıpkı kozasından çıkan kusursuz bir kelebek gibi dönüşmekte olduğum efsane üzerine söylevlerle sona eriyordu.

"Mideni böyle tıka basa tatlıyla doldurman bir hanımefendiye yakışmaz," diye uyardı beni Hessia bir gün. Theseus'un her öğleden sonra getirttiği bademli tatlıları atıştırma keyfimi bozmuştu. Evdeyken, parmaklarımdaki balı yaladığım için beni hiç azarlamazdı.

"Yalnızca gösteriş yapıyor," dedim Theseus'a. "Sparta'da *herkes* parmaklarını yalar." Ama, Atınalılar arasında gözde bir şaka olduğu halde, Spartalılar'ın gerikalmışlığıyla ilk kez dalga geçmedi Theseus.

"Sandalyeye küt diye oturmaması gerektiğini de öğretmelisin ona," dedi Hessia'ya. "Zarif bir biçimde eğilerek oturmalı."

Hessia, tombul yüzünde kusursuz, aptalca bir hayranlıkla memnun memnun başını salladı. Ayağa kalkıp, menekşe rengi giysimin eteklerini, tıpkı Atinalı kadınla-

rın yaptığı gibi, parlak zeminde hışırdatarak kapıya doğru ilerledim.

"Bir şey daha!" diye arkamdan seslendi Theseus. "Tırnaklarını yemekten de vazgeçmelisin!" Dadıma, "Tırnaklarına acı süremez misin?" diye sorduğunu duydum.

"Tırnaklar *benim*!" diye bağırarak karşılık verdim. "Ne zaman istersem kemiririm!"

Dizlerimi kucaklayarak sur duvarının üstüne oturdum; tırnaklarımın ve çevresindeki derinin çirkin görünüşünü inceledim. Aşağıdaki ovada, yemek için yakılmış ateşler pembemsi alacakaranlıkta yanıp sönüyor, çiftçiler sürülerini köylerine doğru güdüyorlardı.

Theseus, savaş sırasında tüm halkının hayvanlarıyla birlikte sığınabilmesi için kaleyi genişletmişti. Çok sayıda insan onun buyruğuna girmişti. Ekonomik açıdan hep çökme noktasında olduğundan, öteki kentdevletlerine akınlar düzenlemeye başlamıştı. Komşu ülke halkları, ona Korsan Theseus diyorlardı artık. Oysa Atina'da hâlâ bilge ve adil bir kral olarak saygı görüyordu.

Benim için Theseus, her ikisiydi. Fidye ödeninceye kadar, tatlılar sunup eğlendirmek yerine, beni farelerle baş başa bir hücreye de kapatabilirdi. Üstelik yalnızca tırnaklarım değil, her konuda haklıydı. Biz ölümlüler, tanrıların kuralları altında yaşarız. Yazgımıza ilişkin yapabileceğimiz tek şey, onu kabullenmeyi öğrenmektir. Benim yazgım da evlenip, kocamı mutlu etmekti.

Ertesi sabah Theseus'u bulup, ondan özür dilemeye karar verdim. Ama bunun için asla fırsatım olmadı.

5

Ertesi sabah, kaçırılışımın üçüncü ayının ilk günü güneş doğduğunda, erkek kardeşlerim yüz altınla birlikte çıkageldiler. Doğru dürüst bir veda için, Theseus'la baş başa kalacak hiç zaman olmadı. Kastor ve Polydeukes, savaşmak için çok istekliydiler. Fidye, Sparta için büyük bir özveri olmuştu ve kardeşlerimin kutsal onuru, her zamanki gibi yine tehdit altındaydı. Ancak, Atina kalesinde konuk olarak bulunuyorlardı; ilk yumruğun onlardan gelmesi, konukseverliği kötüye kullanmak olurdu. Boks şampiyonu olan Polydeukes, ilk yumruğu Theseus'un atması için onu epeyce kışkırtmaya uğraştı.

Theseus, dürüst bir savaşla kazanmak yerine, korsanlık yaparak yağmalamanın korkaklık olduğu yolundaki sataşmalarına aldırış etmeyip, kardeşlerime bu fırsatı vermedi. Tersine, yüzünde sahte bir gülümsemeyle kusursuz ev sahibini oynadı. Öyle ki, yeni giysilerim sarıp sarmalanırken, iki kardeşim de öfkeden deliye dönmüştü.

"Başını dik tut. Başaracaksın," diye seslendi bana Theseus, atların arabaya koşulmasını beklediğim sırada.

Dönüp, el salladım.

"Ne kadar da kibar..." Arkamda duran Hessia, omu-

zumun dibinde hıçkırdı.

Sparta'daki evime döndüğümde, Gök Gürültüsü'nü on santim uzamış ve annesiyle oynar buldum. Onu eğitmeye başlamak istedim, ama ahırın yanındaki çayırlığa gitmem uygun görülmedi. Bir hanımefendiye yakışmayacağı gibi, üstüm de kirlenecekti. Kendimi hazır hissedeyim ya da hissetmeyeyim, bir kralın eşi olmak gibi ciddi bir görevim vardı artık.

Benimle evlenmeye aday iki kişi, Salamisli Aias ve Euboialı* Palamedes, şimdiden sarayda bekliyorlardı. Aias, o güne dek gördüğüm en kocaman adamdı; beni çok korkutmuştu. Palamedes ise, tıpkı bir av köpeği gibi kurnaz, gri gözleriyle ince ve zekiydi. Daha sonra gelenin adı da Aias'tı. Lokris kralı Oileus'un oğlu olan bu Aias, Salamisli Aias'tan bir baş kadar kısa ve ince yapılıydı. Bütün Yunan topraklarındaki en hızlı koşucu olduğu söyleniyordu. İkisini bir arada görmek çok eğlenceliydi. İri ve hantal bir savaşçıyla, yay gibi bir atlet. Erkek kardeşlerim onlara Büyük ve Küçük Aias demeye başladılar. Bu isimler çok tuttu ve Aias'lar ayrılmaz bir ikili oldular.

Diğer krallar da yoldaydı. Kaçırıldığım haberi, Yunan ülkesinin her köşesine yayılmıştı ve hepsi de ötekilerden biri ele geçirmeden önce bana sahip olmak istiyordu.

"Bir saplantı haline geldin," diye uyarmıştı beni Theseus. "Babanın, içlerinden birini, diğerlerinin yeminli düşmanı olmadan seçmenin bir yolunu bulması gerekecek. Onun derdi asıl şimdi başlıyor."

RN– Türkçe'de Eğriboz Adası.

Theseus, bu tahmininde haklı çıkmıştı. Bağbozumu mevsimi geldiğinde, Yunan ülkesinin en güçlü on bir savaşçısı Sparta'da toplandı. Hepsi de görkemli düğün armağanları söz veriyordu. Yenilgiye uğramış bir komşu kralın kızıyla evli olan Kıbrıslı Cinyras ise, karısını boşayacağını söylüyordu.

Avlanmayı ve at yarışlarını diplomatik ilişkilere yeğleyen babam Tyndareos, kendi kendine homurdanarak ortalıkta dolaşıyordu. Hiç kimseye bir söz vermemişti; çünkü kaybedenlerin tümünün, kazanana ve Sparta'ya karşı birleşeceği bir savaşa yol açmaktan çok korkuyordu. Kış yağmurlarının inmesiyle, adayların sabırsızlığı arttı. Babam, dikkatlerini dağıtmak için, gündüzleri av partileri, geceleri ise şölenler düzenliyordu. Theseus'a ödenen fidyenin hemen ardından gelen bu ağırlamalar yüzünden krallık hazinesi kurumuştu.

Hizmetçilerin avluda yaptıkları dedikodulara başkanlık eden Hessia'nın görkemli Atina'ya ilişkin öyküleri bir süre sonra bıkkınlık yaratmıştı. Mutfak hizmetlileri ona, Theseus'un her öğleden sonra sunduğu lezzetli badem tatlılarını daha fazla duymak istemediklerini söylediler. Konuşmalar giderek, adayların kapalı kapılar ardında birbirleri hakkında neler dediklerine, bir sonra gelecek kral ya da prensin kim olacağına odaklandı. Bir gün onları, beni kimin kazanacağı üstüne bahse girerken yakaladım. Bir av yarışındaki domuz ödülü olmadığımı, benim de bir insan olduğumu haykırmak istedim. Ancak, böyle bir karşılaştırmaya gülüp geçecekler, Hessia da hava atmaktan vazgeçmemi söyleyecekti.

Hessia parasını, bütün Yunan ülkesinin yüce kralı Agamemnon'un küçük kardeşi Menelaos'un üzerine oynadı. Menelaos'la ben zaten hısım sayılırdık. Ablam Klytaimestra, büyük Agamemnon'la evliydi. Klytaimestra, kayınbiraderinin gelişini haber vermek ve Menelaos'u yeğlemem için beni zorlayıp, onun karısı olursam ulaşacağım zenginliği anlatmak için özel bir haberci göndermişti.

"Menelaos, Lepiska Saçlı Helena'dan başka bir şeyden söz etmiyor," diye kulağıma fısıldadı haberci. "Erkekleri köleniz yapma gücüne sahip olduğunuz anlaşılıyor. Bunu, size ve çocuklarınıza en iyi koşulları sağlamak için kullandığınızdan emin olmalısınız. Tek bir sözünüzle babanızın kararını yönlendirebilirsiniz. Şunu unutmayın: Menelaos çok yakışıklı olmayabilir, ama Mykenai'nin genç prensesi olarak bile bütün Yunan ülkesi ayaklarınızın altına serilecektir."

Bu güç beni büyülemişti. Bazıları, özellikle de hantal Aias yanımda kızarıp kekelese de, büyük salonumuza kamp kurmuş olan savaşçıların hepsi, çıplak elle bile, bir fidan gibi kırabilirlerdi beni.

Yollarına çıkmamaya çalışarak, korkmuş bir fare gibi sarayda gizli gizli dolaşmak yerine, Klytaimestra'nın anlattığı bu gücü neden kullanmayacaktım? Hem neden *benim* de bu kararda bir sözüm olmayacaktı? Üstelik, yaşamının geri kalan kısmını bu yabancılardan biriyle geçirip, onun çocuklarını doğuracak, onunla aynı masayı ve yatağı paylaşacak olan *bendim*.

Menelaos'la görüşmeye çağrıldığımda gözüme sürme çektim ve gümüş çiçeklerle işli, uçuk mavi bir elbise

giydim. Aynam, Atina'dakilere göre gerçekten çok kötüydü. Ama yine de, yamru yumru yüzeyinden bir prenses bana bakıyordu. Yüzüme gümüş ışıltılı bir peçe örterek, yeniden baktım. Güzeldi. Güzeldim.

Ablam Klytaimestra'ya daha çok benzemeye karar vererek, erkekler bölümüne yöneldim.

6

"Fırtınalı bir gecede, bir fener gibi ışıldıyor," diyordu Menelaos, babama. "Onu ağabeyimin düğününden beri görmedim. O zaman küçük bir kız çocuğuydu. Çok... etkilendim."

Hizmetçilerimizden biri, yolun tozuna bulanmış ayaklarını yıkıyordu. Onu bir kenara iterek, bana doğru bir adım attıysa da, ne yapacağını bilemez durumda öylece kalakaldı.

Altın ve değerli mücevherlerle süslenmiş ve her istendiğinde kendini onun kollarına bırakmak zorunda olan karısı olduğumu düşündüm. Kendimi, kıllı ve güçlü kollarının arasında hayal ettim. "Sparta'ya hoş geldiniz, Prens Menelaos. Krallığımızı onurlandırdınız," dedim, zoraki bir gülümsemeyle. Penelope'ye onu anlatmak için bir an önce kadınlar bölümüne gitmeye sabırsızlanıyordum: Tıknaz bir beden, köşeli kesilmiş kızıl saçlar ve hiç mizah barındırmayan aşağı çekik gözler.

Konuşma yetisine sahip olmama şaşırmış gibi soluğunu tuttu Menelaos. Babamla konuşurken gözlerini üstümden hiç ayırmadı. "Saçları... altından örülmüş. Teni ılık bal gibi. Gözleri, Ege Denizi'nin alacakaranlık-

taki renginde. Aphrodite kadar güzel o." Ardından silkinip, bakışlarını benden uzaklaştırdı. "Ben genelde, budalaca şiirselliklere kapılmayan sade bir insanımdır."

Babam, soylu konuğumuzun şaşkınlığıyla eğleniyordu. "Hiç özür dilemeyin," dedi. "Helena'nın güzelliği ozanları dilsiz bırakır, rahat konuşamayan erkekleri de güzel söz ehli yapar."

Theseus, tanrısal güzelliğimle gurur duymamı istiyordu. Ablam Klytaimestra ise bunun bana verdiği güçten olabildiğince yararlanmamı istiyordu. Oysa böyle övüldüğümü duyduğum her seferinde, adlandıramadığım bir tür günahtan dolayı kendimi suçlu hissediyordum. Bir ölümlü, tanrıların kusursuzluğuna öykündüğünde, ondan öç alındığına ilişkin bir yığın öykü vardı. Aşk ve Güzellik Tanrıçası Aphrodite, kendisiyle yarışanları kurbağa ya da kertenkeleye dönüştürmeye özellikle bayılırdı.

Babam bana izin verir vermez, kuzenimi bulmaya koştum. Penelope, en sevdiğimiz zeytin ağacının altındaki sırada oturmuş beni bekliyordu. "Eee?" diye sordu, elindeki işlemeyi kenara bırakarak.

"Suratsız, küstah bir köpeğe benziyor. Benimle bir kez olsun konuşmadan, babama yüksek sesle beni nasıl bulduğunu anlattı. O bildik karşılaştırmalar işte! Altından örülmüş saçlar, Ege Denizi renginde gözler."

"Adama karşı bu kadar acımasız olma. Belki de senin gibi el değmemiş bir genç kızla doğrudan konuşmanın uygun olmayacağını düşündü. Üstelik, gerçekten çok... harikuladesin." Kalın saç örgümü düzeltmek için uzandı.

Bu sabah saçlarımı aralarına çiçekler geçirerek o örmüştü. Atina'da yeni çıkan bir saç modelini taklit etmeye çalışıyorduk. "Zavallı adam, tıpkı diğerleri gibi o da çarpıldı. –Uçlarını tuttururken kıpırdama!– Senin dönüşünden bu yana, gözden uzak dağ krallığımızı tam olarak kaç kişi katetti?"

"On bir –hayır, Menelaos'la birlikte, on iki."

"Menelaos bir teklifte bulundu mu?"

"Onunla evlenmek istemiyorum. Kolları kıllı kıllı."

Penelope'ye, girmeye çok hevesli göründüğü evlilik pazarındaki olağanüstü başarım hakkında ne hissettiğini birinci kez merak ederek, gözucuyla baktım. Ben ne kadar sarışınsam Penelope de o kadar esmerdi. Klasik bir Yunan prensesi. İkimiz arasında asıl ödül oydu, ama adaylar bunu anlayabilecek kadar zeki değillerdi. Sorun ne olursa olsun, o her zaman ne yapılacağını bilirdi. El sanatlarında ustaydı. Halılara dokuduğu av ve savaş sahnelerine bakmak büyük zevkti. Uzun kış gecelerini doldurmak için öyküler de uydururdu. Hatta, saray ozanı bile oturup, onu dinlerdi. Bana kendimi güvende hissettirirdi.

"Haydi, kaçıp dağlara gidelim, yalnızca ikimiz," dedim ellerinden tutarak. "Fındık ve incir yiyerek yaşayabiliriz ve hiç kimseyle evlenmeyiz."

"Dağlarda açlıktan ölürüz," dedi Penelope gülerek, "ya da serserilerin eline düşeriz. Baban, sonunda bu adaylardan birini seçmek zorunda. Ben de geri kalanlardan biriyle evleneceğim," diye ekledi, biraz duraksadıktan sonra. Zeytin ağaçlarından oluşan koruya, birdenbire kıpırtısızlaşan gümüş yapraklara dalıp gitti. Karanlık bu-

lutlar toplanmış ve yabani mercanköşk kokusuna, yaklaşmakta olan fırtınanınki karışmıştı.

"Neden *böyle* olmak zorunda?" diye sordum ısrarla. "Neden seçilmeyi beklememiz gerekiyor –karpuz gibi? Hepsi, saçım ve gözlerim hakkında konuşup duruyor. Hiçbiri içimdeki insanla ilgilenmiyor!"

Penelope güldü ve başını salladı. "Seçilmeyi beklemen gerekse bile, karpuza hiç benzemiyorsun. Üstelik kocan da, daha az güzel olmayan içindeki insanı sevmeyi öğrenecek." Alnıma düşen bir tutam saçı itti. "Lepiska Saçlı Güzel Helena, böyle olman da heyecan verici değil mi? Öyle *değil mi*? Güzel giysileri, yeni saç modellerini seviyorsun, değil mi?"

Penelope'yle oturup, adaylarla dalga geçmek bazen eğlenceli *oluyordu*: Erkekler salonundaki küçük masalarda oynanan dama adlı bahis oyununda hiç utanmadan hile yapan Cinyras'la artık beni korkutmayan, zavallı hantal Aias. Ama bazen Atina'ya, Theseus'un yanına kaçmayı düşledim. Bazen de ufacık nedenler yüzünden parlayan öfkem beni şaşkına çevirdi. O aylar boyunca çoğu zaman ne hissettiğimi bilemedim.

Adaylar ava çıktılar, kumar oynadılar ve amforalar dolusu şarap tükettiler. Bir karara varması için babama baskı yaptılar ve birbirlerine sık sık kavgayla sonuçlanan ters bakışlar fırlattılar. İki Aias bile, yağmurun hiç durmadan yağdığı bir haftanın ardından yumruk yumruğa geldiler. Kimse bunun nerede biteceğini bilmiyordu.

Derken, Odysseus çıkageldi. İthaka adında küçük bir adanın kralıydı. Hessia, kazanma şansı olduğunu düşüne-

cek kadar budala olmalı, diyordu. Diğerlerinin tersine, onun ne altın süslemeli zırhı, ne de gümüş yemek takımları vardı. Ülkesinin kayalık toprakları, atlar için bile uygun değildi.

"Hep küstahtı zaten," dedi Hessia.

İlk kez ona hak verdim. Odysseus, bir yıl önce sarayımızı ziyaret etmişti. Onu çoğunlukla bir köşede düşüncelere dalmış olarak hatırlıyordum. Konuştuğu zamanlarda da dilimi bağlayan zekice bir söz oyunu yapıyor ya da anlamlı bir soru soruyordu. Ciddi bir aday olamayacak kadar yoksul olduğu için seviniyordum.

Penelope onu savundu. "Buradaki her erkeğin sunabileceği kadar çok şeyi var. Üstelik, diğerlerinin hepsinden daha akıllı..." Boş bulunduğunu fark edip, bir tuhaf baktı bana.

Kum rengi saçlı, uzun boylu İthakalı'nın, sade tuniği ve deri yeleği içinde çıkagelmesinden kısa bir süre sonra Penelope, hiç olmadığı kadar içine kapanarak dalgınlaştı. Onu birkaç kez kralın özel bahçesinde, Odysseus'la sessizce konuşurken yakaladım. Bir keresinde de kahkahasının çınlamasını duydum ve Odysseus'un onu bu denli güldüren ne söylemiş olabileceğini merak ettim. Evli olmayan bir kadının bir erkekle yalnız kalması yasaktı. Dolayısıyla bu cesaretine şaşırmıştım. Birbirimize çok yakın olmamıza karşın, yine de bu buluşmalar hakkında ona soru sormaya çekindim.

"Farklı görünüyorsun," dedim bir akşam, banyodan çıkmakta olan Penelope'ye.

Kızararak bir havluya sarındı. Oysa, benden ve bir

köle kızdan başka kimsenin bulunmadığı odada utanmasına hiç gerek yoktu.

"Nasıl farklı olabilirim?" diye sordu bakışlarını kaçırarak.

"Bilmiyorum. Işık saçıyorsun, güzelsin..."

"Anlamsız konuşma, Helena! Güzel olan sensin."

Oysa, yalan söylüyordu. Beyaz havlusunun içinde sıcak sudan kızarmış bir halde dururken, kendini dünyanın en güzel kadını gibi hissediyordu Penelope.

7

Hizmetçilerden, Odysseus'un adaylarla ilgili soruna bir çözüm bulduğunu duydum. "Başka kimin aklına gelirdi ki? Kan dökmeyi önlemenin tek yolu bu," diyordu Hessia, su çekmek için büyük avludaki kuyunun başında toplanmış ve gün boyu sürecek dedikodularına başlamış olan ahbaplarına. Bir sütunun arkasına gizlenerek, sözlerinin gerisini bekledim. Hessia, tıpkı pazaryerindeki masalcıların yaptığı gibi, etkiyi arttırmak için bir süre duraksadı. Dinleyicileri, testilerini yere bırakıp, konuşmanın devamını beklediler. Evin kadınları çoktan sabah banyolarını yapmışlardı, öğle yemeğine daha saatler vardı ve güneş ılık ılık ısıtıyordu. Üstelik, Yunanlar'ın iyi bir sohbet kadar sevdikleri bir şey de yoktur.

"Başından beri genç Odysseus'un, o geniş omuzları üstünde bir beyin taşıdığını biliyordum," dedi Hessia sonunda, İthaka kralına ilişkin önceki görüşünün tersine. "Yarından önce bir karara varılacak. Bu sözümü unutmayın."

Gerisini duymak için bekleyemedim. Ne olursa olsun, konu benim için bir koca seçmekle ilgiliydi. Yalaktan buğday eşeleyen kazları ürküterek, bir koşuda avluyu

geçtim.

Babam, erkekler salonunun üst galerisindeydi. Aşağıda, salonun ortasındaki ocağın çevresinde sedirlere uzanmış, şarap içip dama oynayan adaylara, kendisine kulak vermeleri için sesleniyordu.

"Hepinize, duymak için sabırsızlandığınız haberlerim var," diye bağırdı Tyndareos, erkek kahkahalarının uğultusunu bastırarak. Kardeşim Kastor, aralarında Büyük ve Küçük Aias'larla Giritli Idomeneus gibi karışıklık çıkarmaya eğilimlilerin de bulunduğu bir oyun masasına dik dik baktı. Bu üçü, babamın susulması için ettiği ricalara aldırmadan, yüksek sesle bahis tutuşmayı sürdürüyordu.

O sırada babam beni gördü ve ona katılmam için işaret etti. Peçemi, saçlarımı örtecek biçimde düzelttim. Bakışlarım yerde, kalkanların, kargıların ve sahiplerinin ayakları dibine uzanmış av köpeklerinin arasından yol açarak, salonu boydan boya geçtim. Babamın yanında durmak üzere merdivenleri çıkarken, gürültü azaldı.

"Kim Helena'ya eş olarak değerlendirilmek istiyorsa, kutsal bir yemin etmesi gerekecek," diye bağırdı babam, birdenbire oluşan sessizlikte.

Adayların hepsi de değerlendirmeye alınmak istiyordu. Gözleriyle beni yerken, kabul ettiklerini belirten bağırışmalarla babamın sözünü kestiler. Büyük Aias, bunu daha vurgulamak için kalkanının ucuyla yere vurdu.

Seçme şansım olsaydı hangisini yeğleyeceğimi düşünerek aşağıya baktım. Bazılarının beni diğerlerinden daha çok korkutması dışında, hiçbirine karşı gerçek duygular

taşımıyordum.

"Beni iyi dinleyin!" diyordu babam. "Öncelikle, Helena'ya kimi eş olarak seçersem, diğerleriniz, bu şansından dolayı kıskançlık duyup, kızımı elinden almak isteyeceklere karşı onu savunacağınıza yemin etmelisiniz. *Hayatınızın sonuna kadar!*"

Bağırışmalar kesildi.

"Sanki sizin kan kardeşinizmiş gibi..."

Adaylar, bu yeminle demek istenileni anlamış gibi huzursuzca bakıştılar. Eğer biri bu yemini edip de seçilmezse, yalnızca kocama karşı savaş açması engellenmiyor, aynı zamanda onu korumak üzere namus sözü de vermiş oluyordu. Son derece basit –ve akıllıcaydı. Adaylar arasında bir savaş çıkmayacaktı.

Babam, şarap kupalarını doldurmaları için hizmetlilere işaret etti. "Şarabımızı Göklerde Gürleyen Zeus'a sunalım ve bu anlaşmanın şerefine içelim," diye bildirdi.

Daha sonra, galerinin altındaki sunakta bir at kurban edildi. Hayvan, hiç güçlük çıkarmadan gitti ölüme. Bu, yeminin tanrılar tarafından da uygun bulunduğunu, dolayısıyla iki kat bağlayıcı olduğunu gösteren iyi bir işaretti. Rahipler atın gövdesini on iki parçaya böldüler. O gece her aday, bunlardan birinin yanında durup, yemini tekrarlayacaktı. Daha sonra bu on iki parçayı, Atın Mezarı olarak adlandırılacak bir tepeciğe gömmeye karar verdiler.

"Yalnızca on iki parça var, oysa aday sayısı on üç," diye belirttim babama, kurbanın kesilmesinden sonra.

"Odysseus bu yarışa hiç katılmadı," dedi. "Bulduğu bu çözüme karşılık, ona Penelope'yi ödül olarak verdim. Köşe bucakta süren fısıldaşmalara bakılırsa, Penelope buna karşı çıkmayacak."

Sözlerinin geri kalanını takip edemedim. Tek düşünebildiğim, Penelope'nin, sürprizlerle dolu, tehlikeli denizlerde yapılan uzun bir yolculuktan sonra ulaşılan kayalık ada İthaka'ya gideceğiydi. Ne kadar da körmüşüm! Gözlerimin önünde birbirlerine âşık olmuşlardı ve ben hiç farkına varmamıştım. Kadınlar bölümünün merdivenlerini yarılamıştım ki, içimi öfke kapladı. *Bana tek söz söylememişti! Bütün hayatımız boyunca sırlarımızı paylaşmıştık ve bana tek söz söylememişti!*

"Bu *onun* işi, şu At Yemini," diye patladım Hessia'ya. Böyle malzemenin konduğu hasır sandıktan çıkardığı bir çile su rengi yünü çözmekteydi. "Neden bana *söylemedi*?" Kuzenimin dokuma tezgâhına bir tekme atmamla birlikte tezgâh yere düşüp parçalandı.

Hessia, yünlerin ve tahtaların yere dağılması üzerine cık cık yaptı. "Kimin çözümü olduğunun ne önemi var ki? Seni evlendirip göndermemiz için bu gerekliydi..."

"Ben evlenip gitmek istemiyorum," diye hıçkırdım. "Olduğumuz gibi kalmamızı istiyorum yalnızca."

"O sana ait değil," dedi Hessia başını sallayarak. Kısa bir sessizlikten sonra ekledi, "Kalbini ona verdi. Penelope artık ona ait. Sen de kocan için aynı şeyi hissedeceksin." Gözyaşlarımı silmek için uzandı.

"Hayır, hissetmeyeceğim. Asla!"

Dudağımı ısırarak, tezgâhın parçalarını toplamak

için eğildim.

Penelope beni, flütümle hüzünlü bir Atina havası çaldığım zeytin ağacımızın altında buldu. "Seni dışlamak istemedim," diye başladı. "Ama Odysseus erkek erkeğe konuşup, bu fikri önerinceye dek, babanın söylentiler yüzünden ters bir tutum almasını da istemedim."

Tam böyle olduğunu sanmıyordum, ama bir şey söylemedim. Kırılgan mutluluğuna zarar gelmesinden çok korkuyordu.

"Bizim için dua edecek misin?" diye sordu, becerik-sizce elimi tutarak.

Onu sıkıca kucakladım. Penelope'yi yitiriyor olmanın kederi göğsümü daraltıyordu. "Dokuma tezgâhın için özür dilerim," diye fısıldadım.

"Odysseus onardı onu; yeniden de iyi oldu. Elleriyle harikalar yaratıyor. Ithaka'daki evimize gittiğimizde bana büyük bir tane yapacak..."

Ithaka'daki evleri! Ilgilenmem gereken işler olduğunu bahane ederek, Penelope'yi, kale surlarının gölgesinde durmuş, bizi izleyen Hessia ile birlikte bıraktım. Penelope, Ithaka'daki sarayı anlatıyordu. Söylenenlere bakılırsa, bir kır evinden başka bir şey değildi. Derme çatma bir kulübe bile olabilirdi, ama Penelope övülecek bir yanını bulurdu.

Ertesi sabah babam, uzun zamandır beklenen kararını ilan ettiğinde, neredeyse etkilenmedim. Hessia, hizmetçiler bölümündeki bahsi kazanmıştı. Mykenai'li Menelaos kocam olacaktı.

"Büyük Mykene* ailesine gireceksin," dedi babam. "Servetleri dillere destan."

Benden minnettarlık göstermem bekleniyordu. "Beni onurlandırdınız, baba," dedim kısık bir sesle, ayak uçlarıma bakarak. Denetleyemediğimiz bir dünyada, tek çözüm kabullenmekti. Menelaos'un diğerlerinin hiçbirinden daha kötü olmadığını, hatta bazılarından iyi bile olduğunu ve zamanla ona alışacağımı tekrarladım kendi kendime.

Nişanlım, babamın özel bahçesinde bize altın yüzük ve kolyeler, bir dizi tunç yemek kâsesi ve sesi kusursuz bir flütten oluşan nişan hediyelerini sundu.

Menelaos'un, flüt çaldığımı araştırma zahmetine katlanmasından duygulanmıştım. Tıknaz savaşçı konuşamayacak kadar heyecanlıydı. "Evlendiğimizde benim için çalabilirsin," diye kekeledi, kızıl saçlarının dibine kadar kızararak. Elimi sıkıca tuttu. "Helena, tanrılar beni dünyanın en mutlu erkeği yaptılar."

"Bu onur bana ait, Lord Menelaos," dedim ve elimi demir pençesinden kurtardım.

Getirdikleri arasında bir de altın taç vardı. Daha önce hiç bu kadar değerli bir parça görmemiştim. Kadınları böyle taçlar takıyorsa, Mykenai söylendiğinden de fazla varlıklı olmalı, diye düşündüğümü hatırlıyorum. Altın paralardan yapılmış zincirleri, herhalde omuzlarımdan aşağıya sarkıyordu. Ancak, Menelaos onu başıma yerleştiremeden yere düşürdü.

RN– Kaynağı, Mora Yarımadası'nın kuzeydoğusundaki Argos bölgesinde bulunan Mykenai kenti ve çevresi olan Tunç Çağı kültürü. Türkçe kaynaklarda Miken diye de yazılır. Bu kültürü yaratan Mykeneler, Akhalar olarak da bilinir.

Tacı yerden almasına yardım ederken, kendimi duruma uygun bir şeyler gevelerken buldum. "Teşekkür ederim, Lordum. Tacın bağlarını kadınlar bölümünde sıkılaştıracağım."

Theseus'un memnun olacağını düşündüm. Kusursuz bir altın prenses gibi davranıyordum.

Penelope ışıl ışıl bir gelin olmuştu. Odysseus'un mutluluğu yüz hatlarını öyle yumuşatmıştı ki, ilk kez onu yakışıklı buldum. Mutluluklarını kıskanmamaya çalıştım. Yaşamım boyunca Penelope'nin zekâsı, insanları rahatlatma ve doğruyu yapma becerisi karşısında yarı kıskançlık, yarı hayranlık duymuştum. Şimdiyse, en parlak olması gereken anımda beni gölgede bırakmayı başarmıştı. Her şey bir yana, *ben* Yunan ülkesini yöneten bir aileye gelin olurken, o küçük bir yöneticiyi kabul etmişti. Kendimi böyle şeyler düşünürken yakaladım.

Hayır, bu hiç de adil değil, diye kararlılıkla söylendim kendi kendime: Kuşkusuz, tanrılar böyle bir kendini beğenmişliği cezalandıracaklardı. Penelope'nin evliliği, ancak aylar süren bir hazırlıktan sonra kutlanacak olan benimkinin yanında önemsiz bir olaydı. Ayrıca, beni kıskandıran uyandırdığı ilgi değildi. Törenin sonunda Odysseus onu elinden tutup götürürken, Penelope'nin gözlerinde beliren ifadeydi.

O gece Aşk Tanrıçası Aphrodite'ye, benim de Menelaos'a karşı aynı şeyleri hissedebilmem için dua ettim. Tanrıçaya, Atinalı bakirelerin tapındığı gibi şarap sunup, iki beyaz güvercin saldım. Ama bu ayini doğru yerine

getirmemiş olmalıyım ki, Aphrodite dualarıma yanıt vermedi. Nişanlıma her baktığımda, suçlulukla karışık bir acıma duydum.

Düğün törenini izleyen şölen haftasından sonra, çiçekler atıp, iyilik dileyen ilahiler söyleyerek, kale kapılarına dek gelin ve damadın ardından gittik. Odysseus ve Penelope, babamın düğün hediyesi olarak verdiği, birbirine benzeyen boz atlarına bindiler. Penelope, bana neşe içinde el salladı ve kocasını izlemek üzere atını çevirdi.

Ağacımızın altına oturup, denize doğru kıvrılarak inen yolda göremez oluncaya kadar arkalarından baktım. Yaşamımı onsuz sürdürebilmem olanaksız gibi görünüyordu. Bana ikinci bir kez daha bakmadan atını sürüp uzaklaşması olanaksız gibi görünüyordu.

Onu asla bağışlamayacağımı düşündüm ve bir kez daha kendimden utandım.

8

Yaklaşık bir yıl sonra düğün törenim kutlanıncaya dek, iki erkek kardeşim de bir av partisinde çıkan kavgada öldüler. Kastor, onur konusu bir kavgaya bulaşmış ve bir okla vurulmuştu. Polydeukes ise onun öcünü alırken yaşamını yitirdi. Zeus'un her ikisini de Olympos Dağı'na aldığı ve dönüşümlü olarak bir gün biri ölümlüler arasında gezinirken, diğerinin mezarda yattığı söylentisi, hizmetçiler arasında kulaktan kulağa dolaştı. Böyle bir şeyin nasıl bilinebildiğini çözemiyordum.

Menelaos, beni istemek üzere geri döndüğünde, kendini iki kat kutsanmış buldu. Yalnızca dünyanın en güzel kadınıyla evlenmekle kalmıyor, bir krallığı da miras alıyordu. Oğullarının ölümünden sonra babam, krallığa ilişkin tüm ilgisini yitirmişti. Av köşküne çekilmek istiyordu. Menelaos ve ben evlendikten sonra, Sparta'yı onun adına yönetecektik.

Büyük salona, uygar dünyanın dört bir köşesinden düğün armağanları yağdı. Düş kırıklığına uğramış adaylar bile, altın şarap kupaları ve tunç kazanlar gönderdiler. Theseus, Anadolu'daki Troia'lıların yetiştirdiği Arap kırması, harika bir beyaz kısrak ve kulpu Tanrıça Aphrodite

biçiminde, parlatılmış tunçtan yuvarlak bir ayna gönderdi.

Menelaos, nişan tacından çok daha süslü ikinci bir altın taç getirdi ve bu kez, iki yandan sarkan uzun zincirlerini birbirine dolaştırmadan başıma yerleştirmeyi başardı. "Bunu düğünümüzde takmanı istiyorum," dedi. "Atreus iktidar ailesinde kuşaktan kuşağa geçen bir mirastır bu. Üstünde on altı bin altın parça var."

Bir iki adım atmayı denedim. "Törenin ortasında düşeceğim," dedim gülerek.

"Hayır, Helena," dedi hiç kekelemeden, "seni öyle sıkı tutuyor olacağım ki, düşmeyeceksin."

O kadar da hantal ve kaba görünmüyordu. Sonunda evliliğe uyum sağlıyor muydum, yoksa Aphrodite'nin kutsaması etkisini geç mi gösteriyordu, merak ettim.

Derken, Penelope'yle Odysseus geldiler. Bu, evlendikten sonraki ilk ziyaretleriydi. Evlilik yatağımız için bir post ve Penelope'nin, üstüne At Yemini eden on iki adayın öyküsünü işlediği, keten bir örtü getirdiler. Kenar suyunda, beni istemek üzere öne atılmış kızıl saçlı Menelaos ve başındaki altın tacın ağırlığı altında düşecekmiş gibi yana eğik, ince bir figür olan ben vardım.

Kuzenimin bana, Ithaka'nın ağır ada yaşantısı, Odysseus'un Hessia'dan daha dediğim dedik, yaşlı dadısı Eurykleia ve sarayda yaptıkları yeniliklerle ilgili anlatacağı çok şeyi vardı.

"Odysseus, yatağımızı zeytin ağacından yaptı," diye anlattı bana. "Dünyada bir benzeri daha yok!"

"Yapma Penelope, abartıyorsun. Yatak yataktır."

"Ama bu benzersiz. Ah, sana bir sır vereceğim, ama yalnızca sana. Odysseus onu, *kökleri hâlâ toprakta olan* kocaman bir zeytin ağacından oydu. Yeni yatak odamızı bu ağacın çevresine inşaa etti. Herkes, zeytin ağaçlarının sonsuza dek yaşadığını bilir. Odysseus, ağaçtaki büyülü güçlerin, o yatakta yatarken bize de geçeceğini söylüyor. Güçlü erkek ve sadık kız çocukları dünyaya getireceğimizden eminiz..."

Penelope kızardı, ben de konuyu değiştirdim. Büyülü yataklarla ilgili şeyler duymak istemiyordum. Penelope ve Odysseus'u, birbirlerinin kolları arasında düşünmek istemiyordum. Menelaos'u artık daha az itici bulmakla birlikte, Penelope'yi dinlerken, ona karşı hiçbir zaman böyle bir tutku duyamayacağımı anlamıştım. Ama Penelope gururla dolup taşıyordu ve ben onun en eski sırdaşıydım. Anlattıklarının bana ne kadar acı verdiğini bilemezdi.

Düğünden bir gün önce, geleneklerimize göre, bütün oyuncaklarımı Artemis'e sundum: Pişmiş toprak bir tavşan, yine aynı malzemeden eski bir bebek ve hatta gümüş ve pirinç kakmalı, en sevdiğim aşık taşlarım. Gerçi, pek çok yetişkin kadın bu oyunu oynamayı sürdürüyordu. Bir somun ekmek pişirip, dualar eşliğinde Hasat Tanrıçası Demeter'e sundum. Son olarak da, dövülmüş kutsal arpayla doldurduğum bir sepeti Aphrodite'ye sundum. Bu kez ondan çok şey dilemedim. Yüzüm sunağına dönük, kollarım havada, avuçlarım yukarı açık, "İyi bir eş ve anne olmam için bana yardım et," diye dua ettim. "Ve halkım için, iyi bir kraliçe."

Babam, birleşmemizin onuruna yüz öküz kurban

etti. Bu cömertliği karşılayabilirdi. Menelaos'un başlık parası olarak verdiği iki yüz öküz, iki yüz koyun, bin keçi ve dört koşum atı Sparta'yı zenginleştirecekti. Bu hayvanların çoğu bir sonraki ilkbaharda gelecekti. Ancak Menelaos'un beraberinde getirdikleri bile, kale dışındaki ağılları ve sur içindeki açık alanları öyle doldurmuştu ki, buralarda yürümek neredeyse olanaksızdı.

Büyük avluya bitişik galeri de, boynlarına çiçekten çelenkler geçirilmiş kesimlik öküzler, sütunlara bağlanmış atlar ve şarap fıçılarını yuvarlayan ya da kolları, sandık odalarından çıkarılmış bayramlık giysilerle dolu olarak kadınlar bölümüne koşuşturan köleler yüzünden aynı biçimde geçilemez durumdaydı.

Babamın karşı çıkmasına karşın Theseus'u da davet etmiştim. Erkek kardeşlerim artık kavga çıkaramazlardı ve Menelaos kimi dilersem çağırmamı istemişti. Bir zamanlar beni kaçırmış olan bu kişiye karşı nazik davranacağına da söz vermişti.

Yaşlı Atinalı, gözleri parlayarak kollarını kavuşturup durdu ve düğün töreninin sonunda, Menelaos'un beni alıp götürmesini izledi. Mykene tacı başımdayken yürüme alıştırması yapmıştım. Bir kez olsun sendelemedim. O sabah, sanki bir kapıdan geçip, yeni ve yetişkin bir dünyaya adım atmışım gibi, tam anlamıyla büyüdüğümü hissettim.

Daha sonra, düğün şöleninde Theseus'u bana bakarken yakaladım ve uzun, boyalı tırnaklarımı göstermek için elimi yukarı kaldırdım. Yaşlı korsan başını salladı ve göz kırptı.

"Hâlâ aşkın gizemini araştırıyor musun?" diye sor-

du, baş başa konuşma olanağı bulduğumuz bir sırada.

"Aşk konusunu bir kenara bıraktım," dedim.

"Güzel. Seni hiçbir zaman bulmamasını dileyelim."

"Hippolyte'yle paylaştığınız bunca şeyden sonra, bunu nasıl söyleyebiliyorsunuz?"

"Onunla mutluluğu olduğu kadar acıyı da paylaştık. Dinle kızım, Menelaos kusursuz bir koca olacaktır. Düş gücü biraz eksikse de iyi bir insan ve seni gereğinden fazla seviyor." Theseus ellerime uzandı. "İşte, sana vereceğim son öğüt: Elindekilerle yetinmeyi bil."

9

Evliliğimin ilk beş yılında, Theseus'un öğüdüne uymaya çalıştım. Menelaos iyi bir kral ve iyi bir eşti. Zamanla ondan hoşlandım. Evlilik yatağının gereklerini yerine getirmek bile sandığım kadar zor olmadı. Düğünümden bir gece önce Hessia bana cinsellik konusundaki son dersini vermişti. "Yalnızca gözlerini yum ve güzel bir şey düşün," dedi, elime hafifçe vurarak. "Birkaç dakika içinde bitmiş olur." Kısa bir süre sonra bunları yeniden hatırlamak güldürdü beni.

Penelope ve Odysseus'u zeytin ağacından yataklarında düşünmemeye çalışıyordum. Sahip olduğum nimetleri unutmadım. Şükredecek pek çok şey vardı. Tanrılar bize karşı iyiydiler, hasadımız boldu, ülkemiz zenginlik ve barış içindeydi. Günlük işlerim arasında, hizmetçilerin denetlenmesi, tartışmaların yatıştırılması, yün ve ketenlerin boyanması ve gurur duyduğum güzel kumaşların dokunması yer alıyordu.

Kızımız Hermione, düğünümüzden bir yıl sonra, şarap yapma ayının birinci gününde dünyaya geldi. İlk çocuk için görülmemiş derecede kolay bir doğum oldu. Gülüşü bana, sakin yapısı Menelaos'a benzeyen, pembe

yanaklı ve açık kızıl saçlı bir bebekti.

Kocam, bir erkek çocuk dünyaya getiremediğim için beni kınamadı. Kızımızın beşiği başında saatlerce oturup, aptalca şarkılar uydurdu ve bebeğin küçücük elleriyle nasırlı, kalın parmaklarını tutmasına izin verdi. Biraz büyüdüğünde ona tahta bebekler ve küçük hayvanlar yaptı. İki yaşına bastığında ise, özel olarak eğittiği midilliye binmesini öğretti.

Erkeklerimiz, düşman onları saçlarından yakalayamasın diye, savaşa kısa saçlı ve sakalsız giderler. Menelaos, bütün dünyaya artık savaşmaya son verdiğini belirtmek için sakal bıraktı. Komşu kentdevletlerine akınlar düzenlemek yerine, ahırın yanındaki çayırda kalenin çocuklarıyla birlikte ata binmeyi yeğlediği için savaşçıları onunla dalga geçtiler.

Ülkedeki havanın tam olarak ne zaman değişmeye başladığını ayırt edemesem de, kızımızın dördüncü doğum gününden önce belli belirsiz bir farklılık hissediliyordu. Pazaryerinde ve hizmetçiler bölümünde savaş konuşmaları yayılmaya başlamıştı. Anlaşılan söylentiler, bizden önce adalara ulaşmıştı. Çünkü, Penelope'nin bir yıl önce doğan oğlunun adı, "son savaş" anlamına gelen Telemakhos'tu. Bu ismin seçimiyle, bilicilerin yıllardır haber verdikleri, Ege Denizi'nin öte yakasındaki zengin bir uygarlık olan Troia'yla Yunan ülkesi arasında çıkacak büyük savaşın ilgisi olmalıydı.

Penelope, Hermione'nin doğumundan hemen önce bizi ziyarete geldiğinde, Odysseus'a ilişkin endişelerin-

den başka bir şeyden söz etmedi. Kuşların uçuşlarını okuyan bir biliciye göre kocası, yabancı topraklarda savaşmak üzere evinden ayrılacak ve ancak yirmi yıl sonra, tanınmaz bir durumda, paçavralar içinde İthaka'ya geri dönecekti. Önce, Odysseus da oğlu ve karısıyla birlikte Sparta'ya gelmeyi düşünmüş, ancak kale duvarlarını güçlendirmek için adada kalmıştı.

Penelope'nin ziyareti, çocuklarımızın yabani anemon çiçeklerinin halı gibi kapladığı tepelerde birlikte koşup oynamalarını izleyeceğimiz, anılarımızı tazeleyip gülüşeceğimiz çok neşeli bir zaman olmalıydı. Oysa Penelope öylesine kederliydi ki, onu avutmak olanaksızdı. Sağlam yapılı, sağlıklı bir çocuk olan Telemakhos da sanki annesinin duygularından etkilenmişti. Annesi gözünün önünden ayrılacak olsa hemen ağlıyordu. Bir ayın sonunda gitmeleri beni rahatlattı.

"*Sence* Yunanlar, Troia'lılara karşı bir savaşa girecek mi?" diye sordum kocama.

"İyi bir gerekçe bulabilirsek. Troia, yeryüzündeki en varlıklı ülke. Karadeniz'e açılan dar geçit Hellespontos*, kralları Priamos'un denetiminde. Priamos, Boğaz'dan giren ve çıkan bütün mallardan vergi alıyor. Troia'lılar, hayranlık duyulacak insanlar; Priamos da, tanrılarını onurlandırmakta kusur etmiyor. Ancak ağabeyim Agamemnon, hayvan derisi, baharat ve Anadolu'dan almak zorunda olduğumuz mısır için iki katı para ödemekten bıktı. Agamemnon'u tanırım; elindeki kılıç avucunu kaşındırmaya başladı."

RN– Bugün Çanakkale Boğazı.

"Söz konusu vergi yüzünden biz de savaşa girer miyiz?" diye sordum.

"Bundan daha iyi işlerle uğraşmalıyız. Tanrılar böyle bencil bir gerekçeyi asla hoş karşılamazlar." Kocam yüzümdeki ifadeyi fark ederek, beni yatıştırma telaşına düştü. "Endişelenme, canım. *Benim* Troia'lılarla savaşmak gibi bir niyetim yok. Tanrılar bana çok daha basit bir yazgı bağışladılar." Ayaklarının dibindeki Hermione, aşık taşlarını küçük avucuyla tutmaya çalışıyordu. Onu yerden kaldırıp, dizinin üstünde zıplattı. "Bir erkeğin isteyebileceği her şey burada, yanı başımda."

Ancak, Penelope'nin ruh hali hep bulaşıcı olmuştur. Kara kara düşünmeyi sürdürdüm. Savaş hakkında hiçbir şey bilmiyordum, ama düşman savaşçılar tarafından kaçırılmanın nasıl olduğunu çok iyi biliyordum. Onları koruyacak erkekleri evde bulunmadığı zaman, kadın ve çocukların başlarına neler geldiğini biliyordum. Hizmetçiler bölümündeki her yeni dedikoduya istemeden kendimi kaptırdım.

Menelaos, korkularıma gülüp geçiyordu. Yine de iki ülke arasında diplomatik bir ilişkiye gerek duymuş olmalı ki, eski bir tanışıklığını kullanarak, Troia iktidar ailesiyle daha uygun ticaret ayrıcalıkları için görüşmeleri başlattı.

Ancak tanrılar, soylu amaçlarımızı her zaman desteklemezler. Sonunda, yazgımıza damgasını vuran da bu görüşmeler oldu. Çünkü Yunanlar, bir sonraki hasat mevsimi gelmeden Troia'ya karşı savaş açma gerekçesi buldular ve Menelaos da bundan kaçınmak için hiçbir şey yapamadı.

10

Yazgı tanrıçaları, güvenli, küçük dünyamın ekseninden kayacağı konusunda beni uyarmalıydılar; ama hiçbir işaret almadım. Üstelik, geleceğe daha iyimser bakmaya başlamıştım. Kocamın mesajlarının ve armağanlarının ardından, Troia'dan diplomatik bir ziyaret bekliyorduk. Ticaret ve vergiler konusunda görüşmek üzere önemli bir Troia'lı prens geliyordu. Menelaos'a göre bu, bilicilerin yaymaktan hoşlandığı yaklaşan bir savaşa ait söylentilere son vermek için, Troia'lıların attıkları bir adım olmalıydı.

"Troia'ya yaptığım son yolculukta," diye anlattı kocam, "Priamos'un elli oğlundan ikincisi olan, Paris Aleksandros adındaki delikanlıyla dostluk kurdum. Ona, mutlaka Yunan ülkesine gelip, Troia'nın yüksek surlarının dışındaki toprakları ve adaları görmesi gerektiğini söyledim. Sonunda davetimi değerlendiriyor. Bu delikanlı, soylu ailesiyle yeniden bir araya gelmeden önce, çocukluk yıllarını çoban olarak geçirmiş. Ama, sana öyküsünü anlatmayı *ona* bırakacağım. Paris, doğuştan bir öykü anlatıcı."

Troia'lıların onuruna bir şölen düzenlemiştik. Sarayda hummalı bir hazırlık vardı. Konuğumuzu daha

da onurlandırmak için, gemisini karşılamak üzere biz de limana indik.

Beyaz kısrağımın sırtında kayalık patikadan aşağıya indim. Parlak sonbahar göğünün altında at sırtında olmak harika bir duyguydu. Korkularım birdenbire dinmişti. Theseus'un benim için çaldığı doru kısrağın üstünde denize indiğim o eski yolculuğu düşünürken buldum kendimi. O yaz sonu sıcağını, korkunun ve tozun tadını hatırladım.

Denize ulaştığımızda, Troia'lıların gemisi çoktan burnu dönmüştü. Kölelerimiz kumsalda bir gölgelik kurdular. Sonraki bir saat, seren yelkeninin, kıpırtılı denizin üstünde dalgalanarak yaklaşmasını izledik. Hermione, telaş içinde deniz kabukları topluyor, tekneler ve balıklarla ilgili sorular soruyordu.

Onu izlerken altı yıl önce yaptığım deniz yolculuğunu hatırlıyordum hâlâ. Sanki bir başka yaşamdaydı. O ürkmüş kız nereye gitmişti? Hoşnut bir eş ve anne olan, aynı zamanda şenlikleri destekleyip, tapınak danslarını yöneten dingin bakışlı kraliçenin içinde bir yerde mi kalmıştı? İşte o sırada, kocamın yanında oturmuş, Troia gemisinin yaklaşmasını seyrederken, tanrıların bana hiç de kötü bir yazgı sunmadıklarına karar verdim.

Sarı saçlı birinin güvertede öne doğru ilerlediğini gördüm. Menelaos, "Hoş geldiniz!" diye bağırmak üzere ayağa kalktı. Parlak kırmızı gemi süzülerek iyice yaklaştı. Güneş, Troia'lının sarı saçlarında ışıldıyordu. Güzel başını saran kıvırcık saçları ve şampiyon bir atletin heykeli gibi, bronzlaşmış kaslı bedeniyle pruvada duruyordu. Gemi

direğine yaslanmış, kusursuz bir dinginlik içinde göründüğü halde, hareketlerinin tıpkı bir vaşağınkiler kadar zarif olduğundan emindim.

"Güneş arabasını süren Apollon mu bu?" diye sordu Hermione, yüksek bir fısıltıyla. Herkes güldü.

"O bir insan, tanrı değil," diye açıkladı Menelaos. "Ama, Apollon ona güzellik dokundurmuş olsa gerek. Adı Paris ve denizin karşı yakasından bizi ziyarete geliyor."

Daha geminin gövdesi kumlara sürtünmeden, kalbimi ona kaptırmıştım bile. Penelope'nin beni bırakıp, Odysseus'un peşinden dünyanın herhangi bir yerine nasıl gidebildiğini birdenbire anladım ve onu bağışladım.

Hessia, Aphrodite'nin beni büyülediğini ve görünmez aşk oklarından biriyle vurduğunu söyleyecekti. Eğer bu ani tutku Aphrodite'nin işiyse, onu da bağışladım.

Paris gemiden atladı ve kıyıda duran Menelaos'u kucaklamak üzere kumsalda yaylana yaylana ilerledi. Sonra da, sanki yürek hoplatan görünümünün bilincindeymişçesine gizli bir gülümseyişle bana doğru yürüdü. Hareketlerini izlemek büyük bir zevkti.

Bir şeyler söyleyebildim mi, hatırlamıyorum. Elimi tuttu. Parmakları ılık, gözleri parlak maviydi. "Helena, güzelliğinizi ancak ölümsüzler tanımlayabilirler. Yaşamımda ilk kez ifade edecek sözcük bulamıyorum."

"İyi misin, canım?" diye sordu Menelaos, daha sonra şölende bana.

İyi değildim. Salondaki herkesin, sarışın Troia'lı

prense arzu dolu gözlerle baktığımı fark ettiğinden emindim. Sıcakta yaptığımız yolculukla ilgili bir şeyler geveledim. "Kendimi iyi hissetmiyorum. Odama dönsem iyi olur."

"Ama, Paris öyküsünü anlatmaya hazırlanıyor."

"Şimdi kalkıp giderseniz," dedi konuğumuz, doğrudan ruhuma bakarak, "bunu bağışlanmaz bir saygısızlık olarak kabul edeceğim."

Yüce Zeus, sen bilirsin! Düşündüm. Belki de dostlarına ait kadınların, kendisine âşık olmasını görmeye alışmıştı.

Paris ayağa kalktı ve şarabını bir dikişte bitirdi. "Şimdi kötülüklerimi anlatma sırası bende," dedi kendisine doğru çevrilmiş yüzlere.

O konuşmasına başlarken, ellerimi kucağımda sıkarak öne eğildim.

"Annem, Troia kraliçesi Hekabe bana gebeyken rüyasında, yanan bir tahta yığını dünyaya getirdiğini görmüş. Elbette, bir bilici bunun kötüye işaret olduğunu söyleyerek, doğar doğmaz benden kurtulmalarını öğütlemiş. Derken, alnımda bu ölüm yazgısıyla dünyaya gelmişim." Paris, bir yudum almak için duraklayınca, herkes daha da meraklandı. "Bu gibi durumlarda gelenek olduğu gibi babam, bir hizmetçiden beni götürüp, kurtların yemesi için dağa bırakmasını istemiş." Dehşet içindeki bakışlarımıza güldü. "Umutsuzluğa kapılmayın, sevgili dinleyicilerim. Geçimlerini sağlayabilmek için gelecekten sürekli yeni haberler vermesi gereken biliciler, bazen yalan da söylerler. Gördüğünüz gibi, büyümüş olarak

karşınızdayım ve Troia da inanılmayacak denli varlık kazandı. Evet, nerede kalmıştım? Basit bir çoban olan hizmetçinin yüreği, beni orada bırakmaya..."

Bütün sözlerini izleyemedim. Kendimi sesinin tınısında yitirmiş, dudaklarını ıslatması ve ellerini gür saç kıvrımları arasından geçirişiyle büyülenmiştim. Ayrıca bu öyküyü, Troia'lı hizmetçilerden öğrenmiş olan Hessia' dan zaten dinlemiştim.

Çoban, Paris'i kendi oğluymuş gibi büyütmüştü. Kurtulmasından on beş yıl sonra Paris, gerçek kimliğinden habersiz olarak görkemli Troia kalesinde yapılan Geleneksel Oyunlar'da boy göstermişti. Katıldığı koşu yarışında, kendi öz ve üvey kardeşleri olan kırk dokuz Troia'lı prensi geride bırakmış, ardından onları ok ve kargı atmada da yenmişti.

Priamos'un, Deiphobos adındaki üçüncü büyük oğlu, onları kendi düzenledikleri oyunlarda alt etmeye cesaret eden bu köylüyü öldürmek istemiş; ancak, yaşlı çoban öne atılarak, ona kendi öz kardeşini öldürmüş olacağını söylemişti. Öykünün bütün ayrıntılarını hatırlayamıyordum ama, Kral Priamos ve Kraliçe Hekabe her nasılsa, kayıp oğullarını büyük bir sevinçle karşılamışlardı.

"Biliciler hâlâ hakkımda mırıldanıp duruyorlar," diye, pırıltılı bir gülümsemeyle tamamladı sözlerini Paris. "Ama, babam artık onları dinlemiyor. Üstelik, efsanevi kentimize şimdiye dek görmediği kadar değerli bir hazineyle birlikte döndüğümde, hepsi fikrini değiştirecek." Masanın diğer ucundan bana baktı ve onun dışındaki bütün dünya silinip gitti gözümden.

11

Üç gün boyunca, penceremden büyük avluyu seyrettim ve onu her gördüğümde, kalbim yerinden fırlayacakmış gibi çarptı. Hessia başını sallayarak beni izliyordu. Derken Menelaos, başarılı geçen bir avı kutlamak için verilen şölene benim de katılmam için ısrar etti. "Günlerdir kadınlar bölümüne kapandın," dedi. "Hem seni göstermek hoşuma gidiyor."

Altı kez giysi değiştirdim. Çıkarıp attıklarım, yerde bir yığın oluşturmuştu. Görkemli Troia'daki kadınların nasıl giyindiğini bilmek isterdim. Sonunda Hessia'yı sandık odasına, yıllar önce Atina'daki ilk günümde giydiğim deniz yeşili giysiyi bulmaya gönderdim. Hâlâ bedenime uyuyordu; ama biraz kısaldığından bacaklarımı daha çok ortada bırakıyordu.

Hessia, cık cık yaptı.

"Herkes Spartalı kadınların kısa khitonlar* giydiklerini bilir," diye karşı çıktım.

"Evli olmayan kadınların. Senin için yakışık almaz."

RN– Antik Çağ'da tek parça kumaştan yapılan ve belde büzülerek kullanılan giysi.

Theseus'un düğün armağanı olarak verdiği aynada kendime bakınca, yıllar önce onda gördüğüm prensesi hatırladım. "Bu hoşuma gitti," diyerek, Hessia'nın daha fazla azarlamasına olanak vermeden odadan çıktım.

Erkekler tatlıyı bitirmiş, içmeye başlamışlardı. Ben gittiğimde, beşinci ya da altıncı kupalarını deviriyorlar, büyük bahislere girerek zar atıyorlardı. Masalar yumruklanıyor; tavandan erkek kahkahaları yankılanıyordu. Hizmetliler tunç kazanlarda şarap karıştırıyorlar, köleler de bunu Troia'lı konuklara ve kendi soylularımıza dağıtmak için koşuşturuyorlardı.

"Helena!" diye seslendi Menelaos. "Gel, karşıma otur ki, tüm Yunan ülkesindeki en sarışın görüntüyle gözlerime ziyafet çekeyim!" Konuşması peltekleşmiş, bakışları kaymıştı.

Salonda gözlerimle onu ararken, Paris geldi ve Menelaos'un sedirinin karşısındaki sıraya, yanıma oturdu. İkram ettiği şarabı geri çevirdim. Kupayı düşürmeden tutma konusunda ellerime güvenememiştim.

"Ah, bir konuğa karşı böylesi daha nazik," dedi Menelaos, ikimizi birlikte gördüğünde. "Ondan senin için çalmasını iste," dedi Paris'e. "Helena'nın müziği, vahşi hayvanları bile uysallaştırır."

"Flütümü getirmemi ister misiniz?" diye sordum, aşağıya, ellerime bakarak.

"Oturun. Yalnızca burada oturmanız bile, beni hoşnut ediyor."

Başlangıçta söz edecek hiçbir şey bulamadım. O ise rahatlık içinde, Troia ve ailesi hakkında konuştu. Dağ-

larda vahşi midillilere binmeyi öğrenmek konusunda komik bir öykü de anlattı. Bir süre sonra, nasıl kaçırıldığımı ve Theseus'la beklenmedik dostluğumu ona anlatırken buldum kendimi.

Menelaos tüm dikkatini, beşe bölünmüş bir tahta üstünde, beş küçük taşla oynanan Kentler Oyunu adlı bir bahis oyununa vermişti. Sohbetimizle hiç ilgilenmiyordu. Salon bundan daha gürültülü olamazdı, ama bizi diğerlerinden bir sessizlik ve yalıtılmışlık duygusunun ayırdığını anımsıyorum. O gürültü patırtının içinde onu duyabilmem için, Paris'in kulağıma eğilerek konuşması gerekmişti. Dudakları zaman zaman saçlarıma değiyordu.

Sonunda kocam sedire sırtüstü yığıldı; gümüş şarap kupası yere yuvarlandı. Pembemsi kırmızı şarap mermer zemine yayıldı.

"Kral kısa bir molaya hak kazandı," diye bağırdı Paris, ıslıklar arasında. "O saldırgan yabandomuzunu yere seren okları olmasaydı, kimimiz şimdi burada içki içip alem yapmak yerine, odun yığınları üstünde ceset olacaktık. Haydi, kupalarımızı doldurup, inançlıların oklarına yol gösteren Apollon adına boşaltalım."

Paris'in kadeh kaldırmasıyla birlikte bir alkış tufanı koptu ve avda yaşananlar, sarhoş hareketlerle canlandırıldı. Dikkatler bizden uzaklaşmıştı.

Daha fazla konuşmadık. Kalın kirpiklerinin gölgesini ve üstünde parmaklarımı gezdirmek istediğim çenesinin yumuşak çizgisini inceledim. Derken, Menelaos'un kupasını almak için eğildi. Parmağını, yere dökülmüş şarapta dolaştırarak öylece kaldı. Bazı harfler yazdığını

fark ettim. Her harfin belirmesini ve aynı hızla kaybolmasını izledim. Sizi... seviyorum... Helena. Mesajı tamamlanınca dönüp, gülümseyerek bana baktı.

"Kocam uyanır da... bu saçmalığı yakalayacak olursa, diplomatik konumunuzun sizi koruyacağını mı sanıyorsunuz? Ya hizmetçiler gördülerse?"

"Bu sözler uğruna ölmek, hiç söyleyememekten iyidir!" Elimi sıkı sıkı tuttu. "Nerede baş başa kalabiliriz?"

"Baş başa *kalamayız*."

"O halde sizi hemen burada öpmem gerekecek."

"Siz çıldırmışsınız."

"Evet!"

Her ikimiz de çıldırmıştık. Salondan ayrı ayrı çıkıp, limon bahçesinde buluşmak üzere fısıldaştık. Önce Paris ayrıldı. Ben, normal görünmeye çalışarak ve kalbimin atışını dinleyerek bir süre daha oturdum. Şarap kupalarının her tokuşmasında, her kahkaha patlamasında, kocamın uyanmaması için dua ederek titredim. Savaşçıların yüzlerini inceledim. Acaba aralarından biri durumu fark etmiş miydi, yoksa hepsi de hiçbir şey fark edemeyecek kadar sarhoş muydu?

Sonunda ayağa kalktım. Hâlâ sedirinde serilmiş yatan Menelaos, yönünü değiştirdi. Yeniden horlamaya başlayıncaya kadar soluğumu tuttum. Sonra da sanki benim olmayan bacaklarla kapıya doğru yürüdüm.

Sarı saçları ay ışığında parlayan Paris beni bekliyordu. Korkularım uçup gitmişti. Birinin bizi görebileceğine aldırmadan ona doğru koştum. Birbirimizin kollarına

atıldık ve aşkımızı aynı anda itiraf ettik.

"Aşkımı söylemem seni şaşırtmadı mı?" diye sordum bir süre sonra, yüzünü ellerimin arasında tutarak. "Gittiğin her yerde kadınlar, sana doğal olarak âşık mı olurlar?"

"Her yerde değil. Sanırım, Rodos'ta bir tanesi âşık olmamıştı." Gülerek ellerimi yakaladı ve öpücüklere boğdu. "Ama *senin* kumsalda, daha ilk anda bana âşık olduğunu anlamıştım. Çünkü Aphrodite, bana seni söz verdi."

"Bunu neden yapsın ki?"

"Bir güzellik yarışmasında rüşvettin. İki yıl kadar önce. Zeus'un emriyle hakemlik yapmak üzere çağrılmıştım. Üç tanrıça, Hera, Athena ve Aphrodite, 'en güzel'e verilecek altın bir elma için çekişiyorlardı. Tıpkı balık pazarındaki köylü kadınlar gibi. Birinin bu tartışmaya son vermesi gerekiyordu; ama Zeus, bu görevden hiç hoşlanmıyordu. Şimşek tanrısı bile, kaybedecek diğer ikisinin öfkesine hedef olmaya korkuyordu."

"Ve bu kararı *senin* vermen gerekti?"

"Evet, aşkım. İstemeyerek. Ama, kim bir tanrının çağrısını reddedebilir? Çoban olduğum günlerde, güreş karşılaşmalarında ve sürüden ayrılan koyunlar yüzünden çıkan tartışmalarda hakemlik yapmakla tanınmıştım. Elbette, hiçbir zaman bu kadar büyük bir işe kalkışmamıştım. Yarışmacıların her biri yanıma sokulup, bir rüşvet önerdi. Diğer ikisini anlatıp, canını sıkmayacağım –savaşta yenilmezlik, Asya krallığı gibi şeyler. Ama Aphrodite, bana dünyanın en güzel kadınının aşkını söz verdi. Herkes de bu kadının kim olduğunu biliyor..."

Parmak uçlarımın üstünde yükseldim ve kocamın beceriksiz sarılışlarıyla hiç ilgisi olmayan deneyimli öpücüklerinden biri için çenemi yukarı uzattım.

"Tabii ki, elmayı ona verdim ve işte buradayız," dedi ve ardından, beni kendinden biraz uzaklaştırıp tuttu. Gözleri, beğeniyle ışıldıyordu.

Yaşamımda ilk kez kendimi tüm kalbimle, gerçekten güzel hissettim. Bu gece yemeğe inmek üzere giyinirken, aynada yansıyan o prensestim. Sonunda onun gülüşündeki gizemi çözmüştüm.

"Babamı bu diplomatik ziyaret için kandırmam ve gemiyi ayarlamam bir yıl aldı. Ölümsüz tanrılar! Seni hiç kollarımın arasında hissedemeyeceğimi sandım." Beni kendine çekti. Düşünmeyi bıraktım. Büyük salondan uzun bir süre uzak kaldığımız için, Menelaos uyanıp, nerede olduğumu sorarsa diye endişelenmeyi de bıraktım.

"Eşyanı toplaman ne kadar sürer? Gemi, günün ilk ışıklarıyla denize açılmaya hazır olabilir." Bana sormuyordu bile. Onunla birlikte gideceğimden emindi.

"Menelaos'u terk etmek mi?" dedim yavaşça. "Sarhoş değil, ölmüş olması gerekir. Daha kıyıya ulaşmadan bizi yakalarlar." Ürperdim. *Ya Hermione? Onu yanımda götürme günahını işleyebilir miydim? Ya da ardımda bırakma günahını işleyebilir miydim?*

"Sorun nedir, aşkım? Benimle gelmek istiyorsun, değil mi?"

"Kızım. Onu böyle bir yolculuğa nasıl çıkarabilirim?

"Gemide onun için de yeterince yer var," dedi. "Dadını da yanına al; seni ne mutlu edecekse, onu da." Ama gözlerinden, çocuğu hiç hesaba katmamış olduğunu anlamıştım.

"Hiç korkma," dedi, yanağıma dokunarak. "Aphrodite, seni bana söz verdi. Bize bir işaret gönderecektir."

Onun için, bu kadar basitti işte.

12

Ertesi sabah Aphrodite'nin işareti geldi. Mykenai'den bir haberci, Menelaos'un amcasının Girit Adası'nda öldüğü haberini getirdi. Agamemnon, cenaze töreninde kardeşinin de bulunmasını istiyordu. Kocam olabildiğince hızlı, bir grup savaşçı topladı ve yerine beni bırakarak, kale kapılarından dörtnala çıkıp gitti. En ufak bir kuşku bile duymayan Menelaos, Paris'in bir süre daha kalıyor olmasına memnundu.

"Eğlenceli bir delikanlı," dedi bana. "Üstelik, sanıldığı kadar uçarı da değil. Eğer bir erkeğe gereksinim duyarsan, ona güvenebilirsin."

Bir rüyada gibi Hermione'nin eşyasını toplarken, Hessia çıkageldi. Elleri kalçasında kapıda dikildi. "Demek onunla birlikte gidiyorsun?"

"Beni durduramazsın!"

"Buna yeltenmeyecek kadar tecrübem var. Tanrıların çılgınlığı bu. İşaretlerin farkındayım." Gelip, koluma daki giysi yığınını aldı. "Troia'lının peşinden istediğin yere gidebilirsin, ama Hermione burada kalıyor. Bekle!" İtirazıma engel olmak için elini kaldırdı. "Menelaos'u çocuğuyla birlikteyken gördün. Sana ne yaptı ki, onu

böyle cezalandıracaksın?"

"Hermione'yi bırakıp gidemem."

"Yüce Kral Priamos'un hakkında ne düşüneceği hiç aklına gelmedi mi?"

Yanıtından korkarak başımı salladım.

"Ne düşüneceğini ben söyleyeyim: Oğlunun son fahişesi olduğunu!"

Hessia'nın suratına sert bir tokat indirdim. Yanağını ovuşturarak geriledi. Ona daha önce hiç vurmamıştım. Bir hizmetçiden çok, aileden biri gibiydi.

"Ona âşığım!" diyerek hıçkırdım.

Sanki korkunç bir hastalığa yakalanmışım gibi, bana acıyarak bakıp, başını salladı. "Aşkmış!" diye burun kıvırdı. "Onu da yanına almaya kalkışırsan, nöbetçileri ayağa kaldırırım."

Yine de Hessia, kilitli sandık odasındaki altın ve gümüşleri toplamama yardım etti. En değerli parçalara kaşlarını çatsa da, hiçbir şey söylemedi.

"Paris'e yoksul bir hizmetlinin kızıymışım gibi, elim boş gitmek istemiyorum. Ayrıca bana ait olmayan hiçbir şeyi almıyorum. Yalnızca hakkım olanları!"

Başını salladı.

"Menelaos'un Mykenai'den getirmiş olduğu her şeyi, gümüş kadehleri, tunç kazanları ve bütün altınları bıraktım."

Başıyla, ipek kumaşa sarmakta olduğum altın tacı işaret etti. Bu, Menelaos'un nişan töreninde bana vermiş olduğu küçük taçtı. Yere düşürmüş ve zincirlerini dolaştırmıştı.

"*Bana* verilmiş bir nişan armağanı bu. Gümüş flütümü de alıyorum. O da bir armağandı!"

Güneş battıktan kısa bir süre sonra, bütün sepetler atlara ve katırlara bağlandı. Ancak, kızıma veda edemedim. Gece ilerlediğinde, Hermione'nin yanında oturup, kızıl buklelerini okşayarak, uykuya dalarken yüzünde dolaşan gülümsemeyi seyrettim. Ona, sabah uyandığında ayrılığımızı daha kolaylaştıracak sevgi dolu bir not bırakmak istedim; ama, yapmakta olduğum şeyi açıklayabilecek hiçbir sözcük yoktu. Teninin tatlı kokusunu içime çekerek yanına uzandım. Ozanların neden hep kırılan kalplerden söz ettiklerini artık anlıyordum.

"Bunu *yapamam*!" diye ağladım Hessia'ya.

Kapının dışında, bir aşağıya bir yukarıya dolanan Paris içeri geldi ve elini uzattı. Beni çekip, kollarının arasına aldı ve gözyaşlarımı öptü. "Gel aşkım, adamlar atlarına bindiler, bekliyorlar. Hessia ona çok iyi bakacaktır."

Elini sıkıca tutarak, kapının eşiğinde durdum ve uyumakta olan kızıma tekrar baktım. Onu bu yaşamda yine görebilecek miyim diye merak ettim.

Hessia tek söz söylemeden gidip, yatağın kenarına oturdu. Dadımın saçlarının tamamen beyazlaşmış olduğunu –ona yıllardır gerçekten bakmamıştım– ve ağlamamak için dudaklarını sıktığını gördüm. *Bunu yapamam*, diye düşündüm –ve Paris'in peşinden atlara gittim.

Tanrıça, gemiye çabuk ulaşmamız için dolunayı göndermişti. Önümüzde kıvrılıp giden yol, sanki gündüzmüş gibi aydınlıktı. Patika boyunca kayalardan fırlayan gölgeler gördüğümü sanarak, omuzumun üstünden geri-

ye bakıp durdum. Menelaos'un savaşçıları onunla birlikte gitmişlerdi. Ardında bıraktığı yaşlıca soylular, pekâlâ bizi durdurup, efendilerinin hakkı olanı isteyebilirlerdi. Ama bu küçük bir olasılıktı. Akşam yemeğinde Paris, içine ilaç karıştırdığı, az bulunan, leziz bir Rodos şarabı ikram etmişti onlara. Adamların hepsi büyük salonda sızmışlardı, öğleye kadar uyurlardı.

Yerinden oynayan bir taşın sessizliği her bozuşunda ürkek bir çığlık atmam, Paris'i güldürüyordu. "Sana başından beri tanrıların bizimle olduğunu söylüyorum, aşkım. Korkma."

Aslında, yolculuğumuz büyüleyici geçecek gibiydi. Paris'in kırmızı gemisine ulaştığımızda, Deniz Tanrısı Poseidon, yolculuğumuzu kutsamada Aphrodite'ye katılarak, körfezi dalgalandıran bir kuzeybatı esintisi gönderdi.

"Rüzgâr çok uygun," diye seslenen dümenciye, Paris başını arkaya atarak güldü. Kısa bir an güvertede durup, yelkenin şişmesini izledi. Sarı saçları yüzünün çevresinde uçuşuyor, tuniği kaslı bacaklarının üstünde dalgalanıyordu. Sonra dönüp, kollarını bana uzattı.

Gün ışırken, yaşamımda ikinci kez, ülkemin kıyılarının mavi bir buğu içinde uzaklaşmasını izledim. Bu defa gerçekten bilinmeyen denizlere açıldığımın farkındaydım. Kendimi Tanrıça Aphrodite'nin ellerine bırakmıştım. Denetim bendeymiş gibi davranmaktan vazgeçmek çok rahatlatıcıydı.

"Eve, benimle birlikte döneceğini bekliyorlar mı?" diye sordum Paris'e, daha sonra.

"Sürpriz olacaksın." Güldü. "Şu 'kaçırılma' olayıyla ilgili hiçbir şey bilmiyorlar." Bu sözcük çoktandır aramızda özel bir şaka haline gelmişti.

"Benim hakkımda ne düşünecekler... ailen yani?"

"Elbette, seni çok sevecekler. Tersi olabilir mi?" Avucumu öpmek için başını eğdi. "Ama eve gitmek için acele etmemize gerek yok."

Tanrılar beni bağışlasın. Anılarım giderek silikleşti. Kızımı, kocamı, krallığımı unuttum. Süslü gemi, durgun denizlerde süzülürken, yunus balıkları dümen suyunda oynaşıyordu. Birbirimizin düşüncelerini ve bedenini keşfetmek için zamanımız boldu.

Her yeni gün, yaşamın kendisi kadar değerli bir armağandı. Pek çok insan, yaşamı boyunca buna benzer ancak bir ya da iki gün yaşar. Altın rengi akşamüstleri, mavi gecelere karıştı. İpek minderler üstünde oturup, flütümü çaldım. Paris, şarkılar söyleyerek ve Troia'nın geniş caddelerini, tunç heykellerini ve tırmanılması olanaksız, yüksek ve eğimli sur duvarlarını anlatarak beni eğlendirdi.

Gülümseyerek, başımı sallayarak ve yüz hatlarını doyasıya seyrederek dinledim onu. Nereye gitmekte olduğumuz, aslında beni pek ilgilendirmiyordu. Bitimsiz, yumuşak dalgalar üstünde sonsuza kadar süzülüp durmak istiyordum. Adaların her birinde durmak, açık mavi sığlıklarda yüzmek ve Paris'le el ele, limon ağaçları altında yürümek istiyordum.

"Tanrıların, bu denli mutlu olunmasına izin vereceklerini sanmazdım hiç," diye fısıldadım Paris'e, bir gece

Sunion Burnu'nu dönerken. "Bütün bunları ve *seni* verdiği için, Aphrodite'ye sunmaya yetecek kadar kurban yok dünyada." Koyu mavi dağlarla çevrelenmiş denize, tuzlu esintiye ve tepemizdeki tek parlak yıldıza doğru açtım kollarımı.

"O halde birbirimizin tadını çıkararak, onu yüceltelim," dedi Paris ve bana sarıldı.

Ay, kıpırtılı denizin üstüne gümüş bir yol döşüyordu. Biz de onun üstünden, Priamos'un oğullarının ve kızlarının, gelişimizden habersiz olarak, masalsı yaşantılarını sürdürdükleri Troia'ya doğru ilerliyorduk.

Ancak aralarından biri, Kassandra adındaki genç kız, oraya gitmekte olduğumuzu biliyor ve beraberimizde taşıdığımız yazgıyı düşünerek ürperiyordu.

II. BÖLÜM

KASSANDRA'NIN ÖYKÜSÜ

1

Korkunç görüntüler, genellikle uyanık olduğum zamanlarda beliriyor ve dehşete düşmüş hayaletler gibi gözlerimin önünde titreşiyordu. Bu seferki gece belirdi. Rüyamda ağabeyim Paris'i görüyordum. Önceki yaz, macera peşinde denizlere açıldığı, olgun nar rengine boyalı o gemideydi. Bir gölgeliğin altında, Doğu'dan getirttiği ipek minderler üstünde bağdaş kurmuştu. Her zamanki gibi yakışıklıydı. Kulağında nartaşından Pers stili küpeler vardı. Yunan ülkesinde ve Troia'da yalnızca kadınlar küpe takarlardı. En büyük ağabeyim Hektor'un bunu onaylamayacağını düşündüğümü hatırlıyorum. Rüyamda bile, Paris'in bazı şeyleri sırf büyük ağabeyini kızdırmak için mi yaptığını merak ettim. Derken, şakaklarım zonklamaya başladı ve bunun yalnızca bir rüya olmadığını anladım.

Gemide biri daha vardı; tıpkı kardeşim gibi güzel, genç bir kadın. O da ipek minderler üstünde bağdaş kurmuştu. Deniz yeşili bir giysi içindeydi. Açık sarı saçlarını, çiçeklerden bir taç süslüyordu. Gümüş bir flütü çalıyor ve Paris ona, Troia'nın gerisindeki tepelerde küçük bir çoban-

ken öğrendiği "Ena Mythos" adlı şarkıyı öğretiyordu.*

Bu ağabeyden hiçbir zaman hoşlanmamıştım –herhangi bir konuda ciddi olmayı reddetmesinden ve kadınların, onun kollarında bir saat geçirmek için namuslarından vazgeçmelerine neden olan o kolay çekiciliğinden ötürü. Yine de Paris'i, kıvrılmış yılan biçiminde gümüş bir bilekliği kadının ayak bileğine takarken, öne eğilmiş gördüğümde, her zamanki kızgınlık yerine, kötü şeyler olacağı duygusuna kapıldım. Eli, kadının çıplak ayağı üstünde gezindi, sonra bacağını ve kalçalarını okşadı.

Kadının onun kucağına atılmasını bekledim –ağabeyimin kadınlar üstünde böyle bir etkisi vardı– ama o, yüzünü bana, rüyayı izleyene doğru çevirdi. Şimdiye dek gördüğüm en tatlı gülümsemeyle gümüş flütünü kaldırdı, armağan etmek istermiş gibi uzattı.

Başımın ağrısı giderek kötüleşiyordu. Kadının flütü güneşte parladı, ışık ateşe dönüştü. Alevler, parmaklarını sardı ve flütünü suya fırlatırken, kadının kollarına tırmandı. Alevden bir çubuk halinde patlayan flüt, doğruca başımın üstüne düşmeye başladı.

Dehşet içinde inleyerek, altından çekilmeye çabaladım. Ancak ayaklarımın saldığı kökler, üstünde durduğum iskelenin kaba tahtaları arasına dolanmıştı.

Uyanmaya savaşırken, başka bir rüyanın kapanına düştüm. Birdenbire kendimi, Troia surlarının dışında, kılıçtan geçirilmiş ve zırhları kaslı bedenlerinden sıyrılmış, çamur içinde çıplak yatan savaşçılar arasında buldum. Çoğunun hâlâ can çekişiyor olması, alanda dehşet verici

RN– Yunanca'da Bir Masal"

bir kımıltı yaratıyordu. Yakarışları, Troia'yı çevreleyen duvarlarda yankılanıyordu. Kent kapılarının güvenliğine sığınmak için koştum, ama her adımda ayağım biraz daha gömüldü kan kırmızısı çamura.

"Bilge Zeus, bana *yardım et*! Onu buradan *uzaklaştır*!" diye haykırdım. Kız kardeşim Polyksene belirdi; onu ellerimle dövmeye başladım.

"Kassandra, *uyan*! Kâbus görüyorsun!"

Polyksene'nin yüzü netleşti. Sıkı sıkıya tuttuğum kollarını serbest bıraktım. Kandil ışığında, bileğinin solgun teninde parmaklarımın mor izlerini gördüm. Ondan özür dilemeyi çok istediğim halde, tek yapabildiğim hıçkırarak ağlamak oldu.

Polyksene, daha önce ağladığımı hiç görmemişti. "Tamam bitti. Geçti artık," diyerek saçlarımı okşuyordu. Benden dört yaş küçüktü ve belli ki, bana annelik yapma fırsatının tadını çıkarıyordu.

Derken, en küçük kız kardeşimiz Laodike yanımıza, yatağıma geldi. "Yaşlı Koroebos'la evlendiğini görüyordun rüyanda, öyle değil mi?" diye soran Laodike, gece yarısı uykudan kaldırılmış olmanın verdiği heyecanla yerinde duramıyordu. "Çığlık çığlığa bağırıp, duvarları tırmalıyordun!"

Ağlamayı bıraktım, gözyaşlarımı sildim. İkisi de gizleyemedikleri bir acımayla bakıyorlardı bana.

"Rüyamda *Prens* Koroebos'la evlendiğimi görmüyordum," dedim Laodike'ye. "*Üstelik*, o yalnızca yirmi dokuz yaşında." Ayağa kalktım ve hâlâ titreyen ellerimle giysimi düzelttim.

Polyksene dirseğiyle Laodike'yi dürtüp, gözleriyle uyardı.

Pencereye gidip, Troia'nın ay ışığında parlayan büyük surlarından öteye, aşağıda kıpırtılar içindeki ovaya baktım. "Bir savaşla ilgili... kötü bir rüyaydı," dedim. Oysa bunun hiç de sıradan bir düş olmadığını biliyordum.

Takımyıldızların en büyüğü olan kutsal Akrep, karanlık gökyüzünde boydan boya uzanıyordu. Hava yabani mercanköşk kokuyordu. Bu dinginliği derin derin içime çektim. Başımın ağrısı azalıyordu; ay ışığı altındaki dünya, savaş için fazlasıyla güzeldi. Yine de, boğazımda korkuyu hissedecek kadar iyi tanıyordum düşlerimi.

"Her neyse, zaten onunla evlenmeni istemiyorum," dedi Laodike, beni avutmaya çalışarak. "Hiç gülmüyor."

"Neden gülsün ki?" diyerek araya girdi Polyksene. "Kassandra ona bir kez olsun bakmadı bile. Zavallı adam. Kalbi kırıldı."

Onları böylesine endişelendiren bu evlilik hakkındaki görüşümü açıklamaya çalışmamın bir yararı yoktu. "Polyksene," dedim, "kardeşini yatağına yatırabilirsin. Şu kandili de al. Benim var. Aşağıya, bahçeye iniyorum ben."

"Oraya yalnız başına inmen şart mı?" diye çekine çekine sordu Polyksene. Kız kardeşlerim battaniyelerin altında birbirlerine sokulmuş, bir tuhaf bakıyorlardı bana. Gece yarısı dışarı çıkmayı neden istiyordum ki?

Bu tür bakışlara alışıktım. Zaten ailemin en tuhaf üyesiydim. Sekizinci doğum günümden kısa bir süre sonra, gelecekteki olayları, depremleri, ölü doğumları ve bir daha asla limana dönmeyecek balıkçı teknelerini ön-

ceden görmeye başlamıştım. Bu görülerimin gerçekleştiği her seferinde, ailem sanki rahatsız oluyor, sinirleniyor, her nasılsa benden korkuyordu. Öngörülerime inanmak istemiyorlardı. Şimdi on yedimdeyim ve uzun süredir, gördüklerimi kendime saklamayı öğrendim.

"Evlilik adaylarını kendinden kaçırmayı sürdürürsen, babam ne der?" diye sordu Polyksene, yatak örtülerinin oluşturduğu tepenin ardından.

Başımı salladım. Kadınlar bölümündeki tartışmalar dönüp dolaşıp, hep aynı konuya, yarışmak üzere yetiştirildiğimiz evlilik pazarına geliyordu. Troia yanıp yıkılıyor olsa bile, kadınları hâlâ, olası adaylar hakkında konuşmayı sürdüreceklerdi.

Ben ve iki kız kardeşim, kral soyundan geliyorduk. Babamız Kral Priamos, bütün uygar dünyada elli oğul ve bir o kadar kız çocuğun babası olmakla ünlüydü. Elbette, bunların hepsi de aynı kadından değildi. Polyksene, Laodike ve benim annelerimiz aynıydı. Kraliçe Hekabe, üçümüzün dışında, tahtın mirasçısı altı erkek çocuk da dünyaya getirerek, kendine saygın bir yer edinmişti.

Kralın kızları arasında en güzelin ben olduğum düşünülürdü çoğunlukla. Evlilik pazarında değerim yüksek olmalıydı. Ama aynı zamanda, tuhaf ve kadınsı olmadığım da düşünülürdü. Bu yüzden olsa gerek, Laodike'nin Yaşlı Koroebos diye ad taktığı aday, karar vermekte oldukça zorlanıyordu.

Bithyniali* bir prens olan Koroebos, önceki yıl bizi

RN- Bursa, Bilecik ve Bolu illerini kapsayan bölgenin Antik Çağ'daki adı. Türkçe kaynaklarda Bitinya olarak da yazılır.

dört kez ziyaret etmişti. Bu gelişinde, bana Iskitya'dan gümüş bir öreke ve altın işlemeli iki giysi getirdi. Bir haftadan uzun bir süre büyük salonda oturup, oradan her geçişimde bana aşk acısıyla dolu, üzgün bakışlar yöneltti. Bu öğleden sonra da, evlilik teklifinde bulunmadan, tunç arabasına atladığı gibi çekip gitti.

Üstümden büyük bir yük kalkmıştı. Kuzey krallıklarıyla işbirliğini güçlendirmek için pazarlık konusu yapılmak istemiyordum. Ama kız kardeşlerim bunu hiçbir zaman anlamayacaklardı.

"Dönecektir," dedi Laodike, başını ciddi ciddi sallayarak.

"Her ikiniz de yukarı! Doğru yatağa!" Bir pelerin kaptım ve kandilimi aldım. "Ister inanın ister inanmayın ama, dünyada gönülsüz bir evlilik adayından çok daha kötü sorunlar var."

Ve Troia'da bunlar hakkında konuşabileceğim tek kişi vardı: Ailemizin öteki tuhaf üyesi, ikiz erkek kardeşim Helenos. O da "öngörü" sahibiydi. Kız kardeşlerimi, salonun karşı tarafındaki odalarına gönderdikten sonra, gördüklerimi anlatmak üzere doğruca onun yanına koştum.

2

Helenos uyanmıştı. Siyah kıvırcık saçları dağılmış, dudak ucuyla gülüyordu. Beni bekliyor olacağını biliyordum. İkizim ve ben, aynı ruhun iki yarısı olarak büyük bir uyum içindeydik. "Gel, anlat bana," dedi, yanına oturmam için sedire vurarak. "Başının ağrısı ne durumda?"

"Hafifliyor." Şakaklarımı ovuşturarak ve kalbimin çarpıntısını dinleyerek oturdum. Anlatacaklarımın önemini anlaması için ne yapacağımı bilemiyordum. "Paris hakkında haklıydın," dedim, "onun şu 'ticaret heyeti' konusunda."

Bir yıldan uzun bir süre önce Paris, Yunan ülkesine açılmayı önerdiğinde, Helenos bu yolculuğun felaket getireceği uyarısında bulunmuştu. "Haklı olmanın pek yararı yok," diyordu şimdi. "Babam, Paris'in emrine bir gemi verdi."

"Hektor'unkinden bile daha iyi bir gemi," diye hatırlayarak içimi çektim. Ülkemizin gururu ve ailenin en büyük oğlu Hektor, kendi konumunun küçümsenmesine haklı olarak üzülmüştü. Büyük ve kavgacı ailemiz, Hektor'unki yalnızca otuz dört kürekçi barındırırken, Paris'in kırmızı gemisinin kırk kürekçi alabilecek kadar büyük

olması üzerine haftalarca tartışmıştı.

Herkes, babamın ona bu gemiyi, suçluluk duyduğu için verdiğini söylüyordu. Paris doğmadan önce bir bilici, onun Priamos ailesine felaket getireceğini haber vermiş. Bunun üzerine, babam da bebeğin dağ başına terk edilmesini emretmiş. Bununla görevlendirilen çoban, bu sağlıklı erkek çocuğuna acıyıp, onu yanına almış. Ancak, bir dizi rastlantı ve Tanrıça Aphrodite'nin sağladığı şans sayesinde –ki Paris, onun kendi tarafını tutmasından fazlasıyla yararlanmıştı– kardeşim, on beş yıl sonra kaleye geri döndü. Bilicilerin sözlerine bu kez kulak asmayan gerçek anne ve babası, oğullarına sevinçle kucak açtılar.

"Bu yolculuğa neden bu kadar karşı çıktığını hiç anlamamıştım," dedim Helenos'a. "Sana söylemek istememiştim, ama bu soylu baştan çıkarıcıdan kurtuluyor olmamız beni rahatlatmıştı."

Helenos güldü. "Soylularımız da rahatlamış olmalılar. Artık eşleri ve odalıkları ortadan kaybolduğunda, neredeler diye endişelenmeleri gerekmiyor."

"Ama, Yunan ülkesine yolculuk konusunda *haklıydın*! Biliciler de haklıydılar! Paris, doğar doğmaz boğulmalıydı! Babam, bu iş için asla bir köylüye güvenmemeliydi..."

"Ne gördüğünü anlatsana bana."

Görüntüleri yeniden canlandırmak için gözlerimi kapattım. "Yanında güzel bir kadınla birlikte eve dönüyor. Sarışın, saçlarında çiçekler –ve dünyanın en tatlı gülümsemesi." Ona, yanan flütü, can çekişen savaşçıların bulunduğu alanı anlattım. "Bu kadın bize ölüm getiriyor.

Senin de gördüğün bu muydu?"

"Tam olarak değil. Paris, Mykeneler'le ticaret olanaklarından söz ettiğinde, içimde bir his uyandı. Yalan söylüyordu. Kardeşimizin o yolculuğu yapmak istemesinin başka nedenleri vardı."

"Bizi mahvedecek. O kadın yüzünden." Titredim. Bana sarıldı. "Onları nasıl uyarabilirim?"

"Uyaramazsın. Ben bile babamı, bütün dünyaya biz Troia'lıların ne denli görkemli olduğumuzu göstermek için, altın saçlı oğlunu, parlak kırmızı bir gemiyle göndermekten alıkoyamadım. Tanrılar, bu kendini beğenmişliğimizi cezalandıracaklar. Bunu hep yaparlar."

"Babama gideceğim. Depremi ve hasatsız geçen yılı anımsamak *zorunda*. Hatırlasana? Onları, çatı kirişleri üstlerine düşmeden, tapınaktan dışarı ben çıkarmıştım..."

"Bir aslanın sana saldırdığını sanmışlardı."

"Oysa binadan dışarı çıkmaları için onlara bağırıyordum."

"*Ben* bunu biliyorum. Ama, ne kadar çok olayı önceden haber vermiş olsan da, *onlar* sana hiçbir zaman inanmayacaklardır." Helenos hüzünle gülümsedi. "Apollon'un laneti."

Bir bilici olarak ün yapamamış olmamı kardeşim böyle açıklıyordu. Gizli tapınak ayinlerinde eğitilirken Apollon'un aşkını kazanmış olduğum için, beni kızdırmayı seviyordu. Gerçi, her ikimiz de bu tanrıyı gözlerimizle görmüş değildik. Helenos'un varsayımı, ne zaman kutsal yerde bulunsam yanımda beliren gizemli parlak ışıklara dayanıyordu. İkiz kardeşim, özel adaklar adamamı ya

da en iyisi geceyi tapınakta yalnız başıma geçirmemi istemişti. Helenos, Apollon'un bana geleceği görme yetisi armağan ettiğini, ancak onun aşkını reddettiğim için, buna acımasız bir koşul eklediğini söylüyor: Ülkemin insanları, hiçbir zaman benim öngörülerime inanmayacaklar.

Annemin, görülerimle ilgili daha farklı bir açıklaması vardı. Söylediğine göre, bir gün bakıcımız sevgilisiyle buluşmaya gittiğinde ikiz kardeşim ve ben, Apollon'un tapınağında uyuyakalmışız. Biz uyurken tapınağın kutsal yılanları gelip, kulaklarımızı yalamış.

Her iki açıklama da anlamsızdı. Tapınakta uyuyakaldığımı hiç hatırlamıyordum. Üstelik, her zaman bir çukurun içinde tutulan kutsal yılanların yanına da asla yaklaşmamıştık. Hem, Yüce Apollon eğer isterse, kuşkusuz doğrudan kur yapardı.

Yine de, halkın Helenos'a neden daha çok inandığını biliyordum. İnsan doğasını benden daha iyi değerlendiren kardeşim, gördüklerini ne zaman kendine saklaması gerektiğini biliyordu. Yalnızca bir durum –Paris'in Yunan ülkesine yolculuğuna izin vermemesi için babamı uyarması– dışında Helenos, yalnızca mutlu olayları bildirirdi.

Ben ise dinleyicilerimi korkutmuştum. Yaşamları ve hasatları kötü bir kaderin beklediğini her öğrendiğimde, onları kurtarmak istemiştim. Ama insan doğası fazla mantıklı değildi. Halkım, kötü haberlerimin hiçbirini duymak istemedi. Dolayısıyla, öngörülerimin onlara sağlayabileceği her türlü kurtuluşu reddettiler.

Son üç yılımı, daha az kendime ve daha çok Hele-

nos'a benzemeye çalışarak geçirmiştim. Eğer sakin bir sabah saatinde denize açılan bir balıkçı görür de, gözlerimin önünde fırtınalı bir deniz ve kayalara çarpıp parçalanan bir tekne belirirse, suskun kalmak acı verici de olsa, hiçbir şey söylemiyorum artık. Düşündürücüydü ama, burnumu insanların işlerine sokmama çabam, çevreye uyarılar yağdırdığım zamanlardakinden bile daha soğuk ve mesafeli görünmeme yol açmıştı. Ancak, bu gece gördüğüm rüya kendime saklayamayacağım kadar önemliydi. "Ne yapabilirim?" diye sordum Helenos'a.

"Hiçbir şey. Ne yaparsan yap, kimse sana inanmayacaktır."

"Oturup, onun gelmesini *bekleyemeyiz*!"

"*Tek* yapabileceğimiz şey beklemek... ve yaşamlarımızı yöneten tanrılara adaklar sunmak."

Troia, adak sunmada hep çok cömert olmuştu. Kral Priamos, görkemli kentimizi koruyan tanrı ve tanrıçalara on yaşında mükemmel bir öküz ve en değerli Rodos şarabı sunmasıyla ün yapmıştı. Tanrılar ailesinin, bizimle pek ilgilenmeyen ya da kendini Yunan kentlerine adamış, gri gözlü Athena gibi üyelerini bile unutmazdı.

Olympos Dağı'nda bizi destekleyen güçlü tanrılar oturuyordu. Örneğin, Zeus'un Priamos ailesine karşı özel bir düşkünlüğü vardı. Troia'nın zenginliği yanında, Priamos'un bu kadar çok oğlunun olmasında da, baştanrının koruyucu rolü bulunduğunu herkes biliyordu. Babamın, yaşamı boyunca diğer ülkelerle yaptığı anlaşmalar ve zaferler sayesinde topladığı eşleri ve odalıkları da ona siyasal bir güç sağlıyordu. Safkan atları, dünyaya askeri gü-

cümüzü gösteriyordu. Priamos, ister çocuklarıyla birlikte avluda sıçrayıp oynuyor olsun, ister başkanlık yaptığı Yaşlılar Meclisi'nde yüksekten atıp tutan bir bakanı saygıyla dinliyor olsun, kraliyet soyluluğunu hep üstünde taşırdı. Boğaz'dan geçmek için yüksek bir bedel ödemek zorunda bırakılan Fenikeli tüccarlar, ülkemizden büyük Troia kralına hayranlık duyarak ayrılmışlardı. Uğradıkları diğer limanlarda, Priamos'un verdiği şölenleri, av partilerini, oğullarının cesaretini ve kızlarının güzelliğini övmüşlerdi. Babam, bu görüntüsünün tadını çıkarıyor ve kendi erdemlerinden zevk alıyordu.

Bazı yurttaşlar, tapınaklarda geçirilen zamana ve damızlık olarak kullanılabilecek değerli öküzlerin kurban edilmesine homurdanıyorlardı. Sonuçta, Yunanlar'la yapacağımız, şarkılara ve söylencelere konu olan savaşla ilgili kuşkulu dedikodular dışında, yaşamlarımızı tehdit eden çok az şey bulunduğunu öne sürüyorlardı. Halkımız da zaten bu masallara alışmıştı.

Ancak, gördüğüm rüyayla büyük savaş arasındaki bağlantı üzerine kara kara düşünmeyi sürdürdüm. Çaresizliğim yüzünden acı çekiyordum.

"Babama gidip, rüyamı anlatamaz mıyım?" diye Helenos'a defalarca sorup durdum, bekleyişle geçen aylar boyunca.

"Ona ne diyeceksin ki?" diye yanıtlıyordu kardeşim. "Paris'in yanında güzel bir sarışının bulunması şaşırtıcı bir haber mi? Hem kadının adını bile bilmiyoruz."

Kim olduğunu öğreninceye kadar bir yıldan uzun süre

geçti ve öğrendiğimizde de, herhangi bir şey yapabilmek için çok geç olmuştu artık. Spartalı Helena olarak tanınıyordu; ama kısa süre içinde adı, sonsuza dek kentimizin adıyla birlikte anılır olacaktı. Helena, söylencelerin haber verdiği büyük savaşın parçasıydı. Aynı kaçınılmaz düğüme bağlıydı. Ve yazgımızla birlikte, bize doğru yelken açmış geliyordu.

3

Onunla ilgili haberleri, ilkbaharın başında, at ve mısıra karşılık, şarap ve hayvan postu değiş tokuş etmek için Troia'ya uğrayan Fenikeli tüccarlardan aldık. Aralarından biri, bildiklerini babama anlatması için saraya getirildi. Bir Fenikeli için çok açık tenli olan bu adamın, alt dudağını kısmen bir yara izi kaplıyordu.

"Onları, oğlunuzla Spartalı Helena'yı, kendi gözlerimle gördüm," dedi. "Kıbrıs'ta, Aphrodite Tapınağı'nda. Anlatılanlar doğru. Kadınlar arasında bir tanrıça o." Babama, Helena'nın geçtiğimiz sonbahar saray hazinesinin büyük bölümünü gemiye yükleyerek, Paris'le birlikte nasıl kaçtıklarını anlattı. Fenikeli, bu olayı âşıkla kaçış olarak tanımladı ve aldatılan koca Kral Menelaos'la ilgili şakalar yaptı.

Bir ay sonra gelen Yunan heyeti ise, bunu kaçırma olarak tanımladı ve hiç de gülünecek bir konu olarak değerlendirmedi. Onların öyküsüne göre Paris, kocası bir yakınının cenaze törenine katılmak için saraydan ayrıldığı sırada, Helena'yı kaçırmıştı.

Menelaos'un güçlü bağları vardı. Bütün Yunan ül-

kesinin ulu kralı ve Yunan Birliği'nin önderi olan Agamemnon'un küçük kardeşiydi. Yunanlar, Helena'yı ve hazinesini geri almak için, bir grup soyluyla birlikte Pylos Kralı Nestor'u ve İthakalı Odysseus'u göndermişlerdi. Babam onları her zamanki gibi ihtişamla karşıladı.

Yunanlar, konuyu Yaşlılar Meclisi'nin olağanüstü toplantısında ortaya koydular. Başlangıçta konuşma sıcak bir havadaydı. Taraflar birbirini yokluyordu. Ancak, kısa süre sonra Yunanlar'ın öfkesi alevlendi. Nestor, Paris'i "kıvırcık kafalı bir kadın avcısı" olarak adlandırınca, galeri katında yanımda oturan ikizimle bakıştık.

Helenos'un hemen arkasından içeri girmiştim. Bazıları kaşlarını çattıysa da anlamamazlığa geldim ve hiç kimse orada bulunuşuma karşı çıkmaya cesaret edemedi. Annemin bazı törenler sırasında meclis toplantılarına katılmış olmasına karşın, kadınların hiçbiri erkeklere özgü bu tür toplantılara girmemişti. O sabah erkenden, annemi ve ağabeyim Hektor'un karısı Andromakhe'yi benimle gelmeleri için ikna etmeye çalışmıştım. Elbette, beni geri çevirdiler. Dahası Andromakhe bana, kadınların devlet işleriyle ilgilenmelerinin *beklenmediğini* hatırlattı.

Tartışmakla zaman geçirmedim. Onları kadınlar bölümünde dokumalarıyla baş başa bıraktım. Oğullarını ve kocalarını Yunanlar kılıçtan geçirdiğinde ilgileneceklerdi ancak. Daha şimdiden, Helena kocasına hemen geri verilmezse savaş çıkacağı söylentileri dolaşıyordu. Üstelik, onun ve Paris'in nerede olduklarını bile bilmiyorduk. Ben kendi adıma, bu görüşmeleri ikinci elden duymak istemedim.

Tartışmaya, tahtında oturan babam başkanlık ediyordu. Altın süslü giysisi içinde uzun boyu, gümüş renkli saçları ve Paris'in miras aldığı hafif şehla mavi gözleriyle Priamos'un büyük bir kral olduğu her halinden belliydi. Nestor'un bitmek bilmeyen söylevini hiç kesmeden dinledi.

Yaşlı Yunan sonunda konuşmasını tamamladığında babam, son derece nazik bir tonla, "kaçırma" tanımının belki de uygun olmadığına işaret etti. "Üstelik, Paris yanına yalnızca az sayıda savaşçı almıştı," diye sürdürdü sözlerini. "Helena ve hazinesini, onun isteği dışında götüremezdi."

"Ya kırk kürekçiye ne demeli?" diye fısıldadım Helenos'un kulağına.

"Şşş! Odysseus konuşmak üzere. Ayrıca, asıl konu bu değil. Paris'in güç kullanması gerekmeyecekti. Bunu herkes biliyor."

Odysseus'un saçları saman rengi ve omuzları da boyuna göre fazla genişti. Yüzünde sert bir ifade vardı. Köylülerin ve çiftçilerin kullandığı türden, ağartılmamış, sade bir tunik giymişti. Konuşmasına başlayıncaya kadar pek saygı uyandırmamıştı. Derken, gür sesi ve süslü cümleleriyle tüm dikkatlerimizi üstüne çekti.

"Helena'nın gidişini istediğiniz gibi tanımlayabilirsiniz," dedi. "Helena'yla işbirliği içinde olsun ya da olmasın, Paris'in onu götürerek konukluk kurallarını bağışlanamaz biçimde çiğnediği gerçeği değişmez. Çevremizdeki barbarlardan bizi ayıran da uygar dünyanın bu kurallarıdır..."

Anlamlı bir şekilde babama bakınca, yaşlılarımız yerlerinde kıpırdandılar. Konukların saray halkına karşı haklarını ve sorumluluklarını belirleyen kesin kurallar vardı. Konuklar, ziyaretleri hoş karşılanmamış bile olsa, bir düşman kalesinde tümüyle güvenliktedir. Ev sahipleri onlara asla zarar veremez. Aynı biçimde, konukların da ev sahiplerinden bir şey çalmaları düşünülemez.

"Odysseus haklı," diye fısıldadı Helenos. "Uygar insan, ülkesinin dışına çıktığında kurallara uygun davranmayı kabul eder. Paris, bu kurallara karşı geldi."

Biz Troia'lılar, her şeyden çok uygar bilinmek isteriz. Üstelik babam, kendi yönetimiyle uygar ülkeler arasına katıldığımıza ve Asya krallıklarından yalnızca Troia'nın bu konuma ulaştığına inanıyordu. Priamos için bağışlanamayacak tek hakaret, "barbarlık"tı.

"Oğlumun nerede olduğuyla ilgili hiçbir bilgim yok," dedi babam sonunda. "Görünüşe bakılırsa, eve dönmek için acele etmiyor. Kısa süre önce, Sidon* kentini yağmaladığını duyduk."

Yunanlar, gözucuyla birbirlerine baktılar.

"Kıbrıs'ta yanına bir bölük savaşçı ve üç gemi daha almış," diye anlattı babam. "Ama Paris geri döner dönmez, bu talihsiz yanlışını düzeltmesini sağlayacağım. Menelaos'a, yasal karısını elinden almak gibi bir isteğimin olmadığını iletebilirsiniz."

Babam meclisi dağıttıktan sonra, erkek kardeşimle ko-

RN– Bugün Lübnan'da Sayda kenti.

nuşacak fazla zaman bulamadık. Annem, konuklarımızın onuruna verilecek şölenin hazırlık telaşındaydı. Başlarının üstünde tehlikeli biçimde duran tahıl sepetleri ve şarap testileriyle, yüksek sesli emirleri yerine getirmek üzere, merdivenlerde bir aşağı, bir yukarı koşuşturan hizmetçileri yönetmek için benden yardım istedi. Şarabın, doğru bir oranda –üç ölçü suya bir ölçü şarap– karıştırıldığından emin olmalıydım. Yalnızca barbarlar su katılmamış şarap içerlerdi. Annem, şarap oranı fazla kaçırılır da, onurumuz lekelenir diye çok korkuyordu.

Tartışmaların ardından bütün kentte bir tatil havası esiyordu. Ağabeylerim Hektor ve Deiphobos, konuklarımıza kraliyet ahırlarını gezdiriyorlardı. Takma adı At Terbiyecisi olan Hektor, onlara bir binicilik gösterisi sergileyecek, ardından da araba yarışları yapılacaktı. Babamın Yunan krallarına, şampiyon birer damızlık at sunacağı söyleniyordu.

"Babam, Paris'in onu geri göndermesini sağlayacak," dedim Helenos'a, bir çırpıda. Rahatlamıştım. "Odysseus'un babamı, konukluk kurallarının çiğnendiği savıyla köşeye sıkıştırması çok zekiceydi, değil mi?"

Köleler, taraçanın gölgesinde çömelmiş, şölen için ekmek yapmak üzere el değirmenlerinde arpa öğütüyorlar; kendi aralarında da gülüşüyorlardı. Büyük bir savaşın kapımızdan uzaklaştırılmış olması, onları da rahatlatmışa benziyordu.

Ancak, Helenos başını salladı. "Emin değilim." Gözlerini yumdu ve içine kapandı. O kadar kıpırtısızdı ki, sanki hiç soluk almıyordu. "Hiçbir şey görmüyorum," dedi.

"Ben de öyle! Bunu iyiye işaret sayalım." Ellerini tuttum. "Şu kıyamet günü görüntüsünü bir yıldan uzun bir süre yüreklerimizde taşıdık, Helenos. Kendimize sevinme izni verelim!"

Sonra yanından ayrılıp, Odysseus'a öreceğim taç için mersin yaprakları ve beyaz nergis çiçekleri aramaya gittim. Öğleden sonra ilerleyen saatlerde babam, atları konuklarımıza armağan etti ve asık yüzlü Odysseus bile, başında onun için yaptığım taçla, şölen süresince gülümseyerek oturdu. Helenos daha sonra bana, içki içerlerken, Odysseus'un, Helena'nın bir savaşa yol açmamasının, kendisini de rahatlattığını söylediğini anlattı.

Biz kadınlar şölene katılmadık. Soylu Yunan kadınlarının resmi yemeklere katıldıkları biliniyordu. Troia'da ise, her iki cinse açık bu tür toplantılar hoş karşılanmazdı. Yine de ben, şarabın doğru karıştırıldığından emin olmak, ozanları dinlemek ve akrobatların savaşçıları eğlendirmek üzere tabakları fırlatıp tutmalarını, elleri üstünde yürümelerini izlemek için bir köşede duruyordum. Üstümden büyük bir yük kalkmış gibi hissediyordum.

Ancak, sevincim kısa sürdü. Sonraki hafta evlilik adayı Koroebos, benim için başlık parası önermek üzere, som altından bir bilezikle Troia'ya geri döndü. Erkekler salonundaki çeyiz görüşmelerinin nasıl gittiğine ilişkin bir şey öğrenmeme fırsat kalmadan, ikinci bir aday sahneye çıktı.

Othryoneus adındaki bu kişi, Trakya topraklarının kuzey ucunda bir dağ krallığı olan Kabesos'un veliahtıydı. Yunan ülkesiyle büyük bir savaş çıkacağı söylentileri üze-

rine, bu savaşta kendini göstermek düşüncesiyle Troia'ya gelmiş; beni ve kalemizin zenginliğini görünce, Koroebos'un teklifiyle yarışabilmek için acele etmişti.

Her iki aday, Yunan heyeti gittikten sonra da kaldılar. Büyük salondaki gece eğlenceleri sürdü. Hizmetçiler, kadınlar bölümünün derin sessizliğinde, önerilen başlık paraları üzerine fısıldaşıyorlardı. Bu arada kız kardeşlerim Polyksene ve Laodike de tepkilerimi gözleyerek, iki adayı acımasızca karşılaştırıyorlardı.

"İki yakışıklı savaşçı sana sahip olmak için uğraşıyorlar," dedi annem bir sabah. "Onlara hiç olmazsa bir selam verebilirsin."

"*Benim* için mi, yoksa Troia'yla birleşmenin sağlayacağı siyasal yararlar için mi uğraşıyorlar?"

"Her ikisi için elbette. Ne tuhaf sorular soruyorsun, Kassandra."

Neler hissettiğimi açıklamamın –nasılsa hiçbir zaman anlamayacaktı– ya da yardım etmesi için yalvarmamın –bunu yapacak kadar güçlü değildi– bir yararı yoktu. Bunun yerine tepedeki tapınaklara tırmanıp, bütün tanrılara adaklar adayarak, tanrısal güçlerin yardımı için dua ettim. Günlerce her yeni söylentinin ardından acı çektikten sonra, büyük Apollon'un hizmetinde kalmaya ant içerek, bir tapınak bakiresi olmaya karar verdiğimi söyledim Helenos'a.

"Bunu yapmak istemiyorsun." Helenos gülerek başını salladı. "Rahipler, bir kocadan bile beter olabilirler. Sana göre değil bu! Gerçek şu ki, görüşmeler askıya alındı. Sanırım, 'Yaşlı' Koroebos içten içe senden ölesiye kor-

kuyor. Trakyalı'nın önerdiği başlık parasıyla yarışamıyor. Yine de Othryoneus'un siyasal açıdan sunabileceği fazla bir şey yok. Kuşkusuz, babam bu pazarlığın tadını çıkarıyor. Yabandomuzu avından çok daha iyi bir spor..."

"Pazarlık konusu edilmeyi reddediyorum. Kaçıp gideceğim!" Sandalyemden fırlayarak bağırdım. "Erkek kılığına gireceğim! Ah, neden sanki erkek olarak *doğmadım*?"

"Erkekliğin çok kolay olduğunu mu sanıyorsun?"

"En azından, *sizin* seçenekleriniz var!"

"Sandığın kadar çok değil. Babam benim için hâlâ, bir barbar olan o Fenikeli dul konusunda ısrar ediyor. Onu şimdiye kadar hiç görmedim bile. Ayrıca," dedi Andromakhe'yi taklit ederek, "seçenekler istememen *gerekiyor*." Sonra gülümseyerek sustu ve bir süre sessizce bana baktı. "Zavallı Kassandra," dedi tatlılıkla, "içinde doğduğun dünyaya o kadar aykırısın ki."

Yanındaki sandalyeye yığıldım. "O ikisinden biriyle evlenmektense, ölmeyi yeğlerim."

"Buna zorunlu değilsin," dedi bir başka sessizliğin ardından.

"Ne gördün? Anlat bana!"

Ama hiçbir açıklama yapmadı. "Gördüğün ilginin tadını çıkarmaya bırak kendini," dedi ve ekledi, "Bunu, senin deyişinle evlilik pazarını daha iyi anlamak sana zarar vermez. Katılmaya gönülsüz olduğun kadınların dünyası bu."

"Onlara boş umutlar vermek haksızlık olur."

"Her iki flört de bir sonuç getirmeyecek. İnan bana."

Güneşin parlaklığında kemik beyazı görünen Apol-

lon Tapınağı'nın bulunduğu tepeye doğru baktım. Bana bir sığınaktan çok, hapishane gibi göründü.

"Koroebos suskun biri," diye sürdürdü Helenos. "Oysa Othryoneus iyi bir delikanlı. Üstelik, senin esmer güzelliğine de adamakıllı vuruldu. Ona karşı iyi davranmaktan zarar gelmez. Bunu benim için yap."

"Onun peşinden kar, buz ve püsküren yanardağlar ülkesine gitmem gerekmeyeceğinden emin misin?"

"Kesinlikle."

"Laodike ve Polyksene de onu seçtiler," dedim gülümseyerek. Birdenbire kardeşimi neşelendirme gereği duydum. Gözleri öyle hüzünlü bakıyordu ki.

Helenos'a sonuna dek güvendim. Önerisini ciddiye aldım.

Othryoneus uzun boyluydu ve kum rengi saçları vardı. Hiç Yunanca bilmiyor, biz Troia'lıların konuştuğu Lykia* dilinden çok az anlıyordu. Sohbetlerimiz el kol hareketleri ve kahkahalarla gerçekleşiyordu. Beni ne zaman büyük avludan geçerken görse, yetişmek için koşuyor ve konuşamaz halde, soluk soluğa yanıma geldiğinde, emrindekilerin onu cesaretlendirmek için tuhaf ve tekdüze tınlayan seslenişleri arasında kıpkırmızı kesiliyordu.

"Trakya dilini öğrenmeye başladın mı?" diye alaylı bir sesle sordu ağabeyim Hektor, bir sabah. Ahırlara doğru giderken, bu "raslantısal" karşılaşmalardan birine yeni şahit olmuştu.

Othryoneus'un elime tutuşturduğu solgun gülleri

RN- Güneybatı Anadolu'da, Teke Yarımadası'nı kapsayan bölgenin Antik Çağ'daki adı Türkçe kaynaklarda Likya olarak da yazılır

işaret ederek, "*Louvia*, 'çiçekler' anlamına geliyor sanıyorum," dedim.

"İyi bir binici ve çok dayanıklı bir delikanlı. Yine de, senin adına en doğru kararı vermeyi bize bırakacağını umuyorum."

"Hiç korkmayın, Efendim. Ailemizde âşığıyla kaçan biri daha olmayacak."

Hektor, sesimdeki iğneleyici ifadeyi fark etmedi. Gülümseyerek, kocaman eliyle omuzuma vurdu. "Güzel söyledin, kızım. Aklının her zaman için duygularını yöneteceğini bilmeliydim."

Düşüncesizce konuştuğum için suçluluk duydum. Paris'ten daha uzun boylu ve onunki gibi güzel yüz hatları olan Hektor, aslında, artık dünyaca ünlü olan ikinci ağabeyimizin daha iri ve esmer bir kopyasıydı. Paris ne denli bencil ve kötü huyluysa, Hektor o denli soylu ve iyiydi. Beni yakından izlemiş olması, Koroebos'la birleşmenin toprak açısından bazı yararları bulunmasına karşın, ağırlığını Othryoneus'tan yana koymayı tasarladığını düşündürdü bana. Gerçekten de, evlilik pazarı hakkında bazı şeyler öğrenmiştim. Hektor gibi, kendi anladığı kadarıyla bile olsa, bir kız kardeşin mutluluğuna, siyasal çıkarlardan daha önem veren erkekler de vardı.

Törensel flört görüşmelerinden, ikizimle birlikte oturup izlediğimiz diplomatik atakları değerlendirmekten, Laodike ve Polyksene ile birlikte, Othryoneus'un sevgisini dile getirerek beni etkileme çabalarına gülüşmekten zevk almaya başlamıştım. O haftaları, yıldızlı gecelere ve rüyasız uykulara dönüşen uzun akşamlar ve

aptalca şakalar dönemi olarak anımsıyorum.

Derken, bir sabah bu mutlu süreç sona erdi.

Görü, hiçbir uyarı vermeden ortaya çıktı. Dış avluda sıralanmış arabaların yanından geçerken, iki ağrı dalgası ensemden başlayıp, şakaklarıma doğru tırmandı.

Rüyamda görmüş olduğum, can çekişen bedenlerle dolu o savaş alanında koşuyordum yine. Ama bu kez ayağımın dibinde, yara bere içindeki çıplak bedeni ve kana bulanmış saçlarıyla ağabeyim Hektor yatıyordu. Altın süslemeleri güneşte parlayan, şimdiye dek görmediğim güzellikte bir tunç arabanın arkasında, çamurun içine boylu boyunca, yüzüstü serilmişti.

Hemen, resmi karşılamaların yapıldığı erkekler avlusuna koştum. Onun –Spartalı Helena'nın– orada olduğundan emindim.

Bir düzine kadar erkek kardeşim ve bir o kadar da soylu toplanmışlardı. Helenos aralarında mı diye bakmadım bile. Babam tahtından kalkmış, Paris'e ve fethettiği Yunan'a, rüyamdaki kadına doğru ilerliyordu.

Kendimi ayaklarının dibine atıp, bağırarak uyardım: "Spartalı fahişeden sakının! Onu kocasının yanına gönderin! Yoksa tanık olacağız, erkeklerimizin katledildiğine, çocuklarımızın surlardan aşağıya atıldığına, kadınlarımızın köle olarak götürüldüğüne..."

Babam, susmam için kaşlarını çatarak, beni ayağa kaldırdı. Mahçup olduğu belliydi. Denetimimi yitirdiğim için birdenbire ben de utandım. Vereceğim haber ne denli acil olursa olsun, bir daha asla böyle bir duygu boşalımına fırsat vermemeye söz verdim kendime.

Şakaklarımdaki ağrı azalıyordu. Her görüden sonra olduğu gibi, fiziksel bir rahatlama duygusuyla sarmalandım. Hiç kimse konuşmadı. Öyle sessizdi ki, solukları duyabiliyordum. Erkek kardeşlerim bakışlarını benden Helena'ya çevirdiler. Helena ise gözlerini bana dikmişti.

Üstünde yabani sümbülün tatlı mor renginde bir giysi ve ayağında, kıvrılmış yılan biçiminde gümüş bir bileklik vardı. Paris'in eline sıkı sıkı yapışmıştı. Şaşkınlık dolu gözleri, bugüne dek gördüğüm her maviden daha maviydi. Spartalı kadınların sert yapılı olmaları beklenir. Oysa öyle yumuşak bir hali vardı ki, benden en az bir yaş daha büyük ve aynı zamanda ölümcül düşmanım olmasına karşın, bende onu koruma isteği uyandırdı.

Annem gelip kolumdan tutuncaya kadar, orada öylece ne kadar durduk bilmiyorum. Bacaklarım uyuşmuş ve karıncalanır halde, kalabalığın arasına götürülmeme karşı çıkmadım.

Babam, resmi karşılamayı yerine getirdi. Ardından Helena, küçük ve beyaz elini onun avucuna bıraktı. Paris'i bu düşüncesizce davranışından dolayı azarlamak üzere oraya gelmiş olan bütün öteki erkekler gibi, babam da büyülenmişti.

Helena, güzel ağabeyimin kadın olarak karşılığıydı. Her ikisi de aynı malzemeden yapılmıştı; altın, lacivert taşı ve fildişi. Bir arada olmaları çok doğru görünüyordu. Hepimiz böyle hissettik.

Yazgımızı tersine çevirmek için artık çok geçti. Troia, Menelaos'a geri göndermek yerine, Helena'ya yüreğini ve kapılarını açtı.

4

Babam, Paris'in kraliyet hazinesine kattıklarından hoşnuttu: Sidon kentinden yağmalanan tunç üçayaklar ve gümüş kâseler, Sparta'dan getirilen altın ve mücevher. Beklediğim gibi Hektor, Paris'in, rüyamda da gördüğüm, nartaşından küpelerini onaylamadı. Bunlar Helena'nın çeyizine aitti. Hektor, onları "Pers saçmalığı" olarak adlandırdı. Babam da bu yeni erkek modasıyla dalga geçti. Ama bir hafta içinde, küçük erkek kardeşlerimden altısı küpe takmaya başlamışlardı.

Ailemizin erkekleri, özellikle de küçük ve üvey kardeşlerim, Paris'in geri dönmesine seviniyorlardı. Ne de olsa bizden biriydi ve erkekler salonunda şarkılar söyleyip, öyküler anlatan kusursuz bir arkadaştı. Kıvrak zekâsı ve pervasızlığıyla Paris, kendisiyle de dalga geçmeyi biliyordu. Soylularımızın yakışıklı düşmanı geri dönmüştü; ama, odalıklarının baştan çıkması endişesine kapılmalarına gerek yoktu artık. Paris, bütün gecelerini Helena'nın yanında geçirmekten mutluydu.

Kadınlarımızın bu ışıltılı sarışını kıskanmalarını beklerdim. Oysa önce çekiciliğine kapıldılar. Ben bile,

bildiklerime karşın, onun etkisinde kaldım. Helena'nın güzelliği fiziksel olmanın ötesindeydi. Daha derin bir şeydi. Çobanların, sürüdeki hayvanları sakinleştiren yumuşak huylu koyun için kullandıkları bir deyim vardır: "Tatlı baş" derler. Helena da böyleydi, tatlı baştı. İnsanların iyi yanlarını görüyor, herkes de ona aynı biçimde karşılık veriyordu. Zaman zaman kendimi, hep gizli belirtileri çözümlemek ve insanlardan uzak durmak yerine, onun gibi olabilmeyi dilerken yakaladım.

Güzelliğine ilişkin sırlarını ve öykülerini bizimle paylaşırken, onun iyimserlik, neşe ve güven dolu yüzü günlerimizi aydınlattı. Kısa süre sonra kız kardeşlerim, yanaklarına sığırdili suyuyla renk vermeye ve saçlarını, Helena'nın Yunan ülkesinden getirdiği, saç maşası denilen bir aletle biçimlendirmeye başladılar. Tahta sapları olan bu alet, mangalda ısıtılıyor ve saçları lüle lüle kıvırmakta kullanılıyordu.

Gelişinden bir ay sonra, Helena'yı kadınlar avlusunda, bu işlemi kız kardeşim Polyksene'nin saçında uygularken buldum. En küçük kardeşim Laodike de gözlerini kocaman kocaman açmış, onları izliyordu. "Dikkat!" dedi Helena, Polyksene'ye. "O güzel yüzünü yakmamam için, hiç kıpırdamadan durmalısın."

Polyksene, gözleri sıkıca yumulu, denileni yaptı. Sol elini Polyksene'nin alnına siper etmiş olan Helena, başını kaldırıp da beni görünce, hemen gözlerini indirdi. İlk günden bu yana uyarımı bir daha tekrarlamadığım halde, neyle karşılaşacağından emin olmadığı belliydi. Helena'nın keyfini kaçırdığımı ve gitmemin kız kardeş-

lerimi rahatlatacağını biliyordum, ama yine de durup, onları izledim.

Kolayca kurdukları bu yakınlığa gıpta ettim. Laodike'nin, Helena'nın kucağına kıvrılmayı sevmesini kıskanıyordum. Benim hiç kız arkadaşım yoktu. Kadınlar benden sakınıyorlardı. Bütün öz ve üvey kız kardeşlerim arasında, yalnızca en küçükleri olan bu ikisi her nasılsa beni kabullenmişti. Kadınlığa adım atmalarıyla birlikte, onların da bana yabancılaşmasından korkuyordum. Ötekilere yaklaşmayı gerçekten hiç denememiştim. Kadınların bir araya geldiklerinde yaptıkları şeylerin çoğu, sahte ve aptalca geliyordu bana. Buna karşın, orada öyle dururken, Helena'nın benim de saçlarımı kıvırmasını istiyordu bir yanım.

Kıvırcık perçemlerin değiştirdiği Polyksene, önümde dönüp durdu. "Kassandra, bak! Bu bir Atina *modeli*. Helena bunu yapmayı *Atina'da* öğrenmiş. Theseus onu *kaçırdığında*. Yalnızca on iki yaşındaymış! *Benden* bile küçükmüş!"

"Kassandra'yı benim dedikodularımla sıkmamalısın," dedi Helena, saç maşasını bir havluya sarıp, gitmeye hazırlanırken. Gelişinden sonraki haftalarda onunla her karşılaşmamda, hızla Paris'in büyük salonun kuzeyindeki dairesine yöneliyor, yolumdan çekilmek için acele ediyordu. Kız kardeşlerim oraya gidip, Helena'yla zaman geçirmek için sık sık bahaneler buluyorlardı. Annem ve Hektor'un karısı Andromakhe bile, onu iki kez ziyaret etmişler ve odalarına, yüzlerini çevreleyen saç lüleleriyle dönmüşlerdi.

"Dur," dedim bu kez ona. "Sana son haberleri vermeye geldim. Yunan heyetinin geri dönmekte olduğunu duyduk."

Kendini bir sandalyeye bıraktı. Rengi solmuştu. "Nereden biliyorsunuz?"

"Giritli tüccarlardan. Yunan güçlerinin, Aulis* kıyısında toplandığını görmüşler. Babam seni geri vermeyi kabul etmezse diye..."

"Yüce Zeus!" dedi Helena, Polyksene'nin elini tutarak. "Ne olacak halimiz?"

Bunu ağabeyimle kaçarken niye düşünmediğini ona sormak isterdim. Ama, "Saldırıya geçmek üzere hazırlanıyorlar," dedim yalnızca. "Bin kadar gemi. At Yemini etmiş olan bütün evlilik adayları ve zenginliğimize göz dikmiş pek çok kişi."

Bu yemin, Troia'da gözde bir tartışma konusu olup çıkmıştı. Altı yaşındaki Laodike bile, on iki Yunan kralının, Helena seçilmiş kocasının elinden çalınırsa, öç almaya nasıl ant içtiklerini biliyordu. Bu savaşçılar, tehditin denizin öte yakasından geleceğini ve bunun onlara, zengin kentimize saldırıp, Paris'in Sparta'ya yaptığı gibi, hazinelerimizi götürmek için bir gerekçe sağlayacağını hiç düşünmüşler miydi diye merak ettim.

"Özgür bırakılmanı görüşmek için... Nestor ve Odysseus'u gönderiyorlar," diye ekledim. "Bir de, kocan Menelaos'u."

"Ölümsüz tanrılar! *Onun yüzüne bakamam!*" Elle-

RN- Bugün Troia ören yerinin 8 km. güneybatısında kalan ve dolarak ova haline gelmiş olan Beşik Koyu.

riyle yüzünü kapattı. Polyksene, onu teselli etmek için yanına çömeldi.

Söylediklerime pişman oldum. Bu haberleri ona vermeyi anneme bırakmalıydım. O, bunu çok daha incelikle yapardı. Helena'yı ağabeyim Paris'le birlikte görmüş olan herhangi biri onun geri gönderilmeyi istemediğini anlardı. Ancak, Helena'nın kocasına geri verilmesine karar verecek kişi, babamdı. Savaşı durdurma gücüne sahip olan Priamos'tu. Helena değil. Helena, bir kadın olarak kendine söyleneni yapacaktı. Ayrıca Yunan Birliği, askeri hazırlıklarıyla ilgili anlatılanlara bakılırsa, kan dökmekten kaçınmaya pek de istekli görünmüyordu.

"Kendini suçlama," dedim. "Sen ülkenin insanlarına, bir süredir yapmayı istedikleri şey için onurlu bir gerekçe vermiş oldun."

Gözleri yaşla dolu baktı bana.

"Ayrıca, ticaretle ilgili bir anlaşmazlık var," diye açıkladım Laodike ve Polyksene'ye. "Yunanlar, Boğaz'ımızdan geçiş parası ödemek zorunda kalmadan Anadolu'dan mısır getirtmek istiyorlar."

"Eğer Yunanlar'ın istediği savaşmaksa, savaşırız!" diye bağırdı Polyksene. "Hektor onları korkutup kaçırtacak!"

"Helena bir köle değil. O bir *prenses*. Canının istediği yerde yaşayamaz mı?" dedi Laodike.

Helena'yla birbirimize hüzünle gülümsedik. Başımı salladım.

"*Yaşayamaz mı?*" diye yalvararak sordu Laodike.

"Keşke bu kadar basit olsaydı," dedim.

"Neden değil?"

"Yaşayamaz, işte o kadar! Bir nedeni olması gerekmiyor. Bu işler böyle!"

O tanıdık öfkenin içimde kabardığını hissettim. Bunun acısını zavallı Laodike'den çıkarmamak için bir bahane uydurup, çarçabuk avludan ayrıldım. Kendi cinsimizin güçsüzlüğünü, altı yaşındaki kız kardeşimin anlayabileceği sözcüklerle nasıl açıklayabilirdim? Laodike'nin de erkekler dünyasında yaşaması gerekiyordu. Bu dünyada nasıl yaşamam gerektiğini kendim bilemezken, ona nasıl bir öğüt verebilirdim? Üstelik Laodike, Helena'nın yaptıklarını yeni bir açıdan görmemi sağlamıştı. Neden bir kraliçe de, kendi bedeni ve mal varlığı üstünde bir kralla aynı haklara sahip olmasındı? Helena'nın Menelaos'tan kaçması, bir komşu krallığın prensine evlilik yoluyla takas edilmeye karşı koymamdan çok da farklı değildi.

Yunanlar, belki de ilk ziyaret sırasında gösterilen karşılıklı saygıya güvenerek, yine aynı kralları gönderdiler. Ancak bu kez, Odysseus'un güzel konuşması bile babamın kararını etkilemekte güçsüz kaldı. Üstelik, Yaşlılar Meclisi'ne hakaretler yağdırıp, kor gibi gözlerle Paris'e dik dik bakan, çarpık bacaklı, tıknaz Menelaos'un varlığı, işleri daha da çıkmaza soktu.

Neredeyse her gün Yunanlar'ın Aulis'te toplanmalarına ilişkin haberler alıyorduk. Görünüşe bakılırsa Yunanlar, Odysseus ve Nestor'un başlangıçtaki içtenliklerine karşın, kaçınılmaz olduğuna inandıkları bir savaş için

hazırlanıyorlardı. Tartışmalar kısa sürede karşılıklı gözdağlarına dönüştü.

"Kraliçe Helena'yı geri vermezsek, bizi savaşla mı tehdit ediyorsunuz?" diye sordu babam Nestor'a, ikinci ve son toplantıda. Priamos'un sağ yanında oturan Paris yumruklarını sıktı.

"Agamemnon'un sabrı tükenmek üzere. Burada bulunan kardeşi Menelaos'a karşı büyük bir yanlış yapıldı. Hatırlatmalıyım ki *siz*, bu yanlışı düzelteceğinize söz vermiştiniz," diye yanıtladı Nestor.

Menelaos, öfkeden sessizce köpürüyordu. Paris'e öylesine açık bir nefretle bakıyordu ki, herkes gözlerini kaçırıyordu.

"Kıvırcık kafalı kadın avcımızı eline geçirirse, iki dakikada işini bitirir," diye fısıldadım Helenos'a.

İkiz kardeşimle birlikte yine galeriye süzülmüştüm. Bu kez annem ve Andromakhe de peçelerinin ardına gizlenerek, salonun en arkasından görüşmeleri izlemeye karar vermişlerdi. Helena, Paris'in dairesinde, nöbetçi gözetimindeydi. Kocasının yüzündeki bu ifadeyi görmediği iyi olmuştu.

Öğleden sonranın ilerleyen saatlerinde Odysseus, Priamos'un Helena'yı yasal kocasına geri vereceğine söz verdiğini yineledi. Ancak bu hatırlatmalar, Yunanlar'ın aleyhine oldu. Akıllı Odysseus bunu bilmeyebilirdi, ama babam hatasını görmemek için hemen her şeyi yapardı.

Dolayısıyla Priamos, Yunanlar'ı Troia'ya karşı savaş açmak için bahane uydurmakla suçlayarak savunmaya geçti. O da, tıpkı altı yaşındaki kızının bir hafta önce yap-

tığı gibi, Helena'nın istediği yerde ve istediğiyle birlikte yaşamaya hakkı olduğunda diretti.

Ama, Troia'lılar bile bu iddiayı yanlış buldular. "O kadar da değil!" dedi Helenos kulağıma. "Ahlak kuralları, bir kadının kocasını başka bir erkek için terk edemeyeceğini buyurur. Söz konusu erkek, kardeşimiz Paris'e benzese bile."

"Ama *neden* böyle olması gerekiyor?"

Dudak ucuyla güldü. "Bu konuyu yeterince tartışmamış mıydık? Çünkü, sevgili ve mantıklı Kassandra'm, kuralları erkekler koyar. Ve erkekler, eşlerinin Paris gibi adamlarla kaçıp gitmesini istemez."

Antimakhos adında bir tüccar ayağa fırladı ve yumruklarını Yunanlar'a karşı sallayarak, "Biz Troia'lılara kabadayılık yapamazsınız," diye bağırdı. "Helena burada kalıyor!"

Ardından kopan gürültü patırtının içinde Helenos bana doğru eğilip, "Paris'in bu kahramanca çıkış için ne ödemek zorunda kaldığını merak ediyorum," dedi.

Antimakhos'un oyunun ya da tanıklığının satılık olduğunu herkes bilirdi. Yine de yaşlılarımızdan hiçbiri ona karşı konuşmaya cesaret edemedi. İşin gerçeği, Helena hepsini büyülemişti. Üstelik, savaşçılarımız da savaşın tadını almaya başlamışlardı.

Antimakhos yeniden bağırdı. "Tehditlerinizi daha fazla dinlemek istemiyoruz! Troia'ya bu savaşta arka çıkacak güçlü müttefikleri var!" Kargısını Menelaos'a doğrulttu. "Sizi hemen burada öldürebilirdik. Helena da mal varlığı ve kendisi için istediğini yapmakta özgür bir dul

olurdu. Bu toplantıda bulunan hiç kimsenin Helena'nın seçiminin ne olacağından herhangi bir kuşkusu yok."

Menelaos çok gerilmişti. Odysseus, kılıcını çekmesine engel olmak için eliyle Menelaos'un omuzuna bastırıyordu.

"Gidip, ordunuzu toplayın!" diye bağırdı Antimakhos. "Helena artık *bizim*. Sonsuza kadar. *Troia'lı* Helena o!"

Yunanlar topluca salonu terk ederken, kardeşimin elini yakalayıp, sıkıca tuttum.

5

Birkaç soylu, Paris'in Antimakhos'un desteğini satın almasına homurdandı. Kimileri de Paris'in doğumuyla kentimizin yağmalanması arasında bağ kuran kehaneti hatırlayarak, ağabeyimin zamanında dağ başında ölmemiş olmasına hayıflandılar. Ve giderek artan sayıda kadın, kocalarını öldürecek bir savaşa yol açtığı için Helena'yı suçladı. Hektor'un ilk çocuğuna hamile olan karısı Andromakhe, geleceğin dulları arasında en ateşlisiydi. Troia güçlerinin kumandanı olarak Hektor'un, Yunan okçuların öncelikli hedefi olacağını biliyordu.

Hektor, karısının önyargılarını paylaşmıyordu. Kardeşimiz Paris'i sevmese de, Helena'yı yabancı bir ülkedeki çaresiz bir kadın olarak görüyor, dolayısıyla kınanamayacağını düşünüyordu. Elbette Andromakhe, hiçbir zaman düşüncelerini kadınlar bölümünün dışında dile getirmedi. O, örnek bir eşti. Yumuşakbaşlılığı ve boyun eğişi beni hep rahatsız etmişti. Ancak Hektor karısının, "Yunan hazinemiz"le her karşılaşmasında gözlerinde beliren zehir zıkkım ifadeyi görmeliydi. Kadınlar acı bir alaycılıkla Helena'dan böyle söz etmeye başlamışlardı.

Kısacası, savaşın hemen öncesinde Troia halkı ikiye bölünmüştü. Babam da dahil olmak üzere erkeklerin çoğu hâlâ Helena'ya hayrandı. Üstelik, bu son aylar babama, yaşlılığın dinginliğinde özlemini duyduğu bir heyecan getirmişti. Aulis limanına, Fenikeli tüccar kılığına girmiş casuslar gönderdi. Bunlar, toplanan Yunan boylarının her geçen gün arttığını bildirdiler. Raporlar üzerine akıl yoran babam, yaşlılarla yaptığı sonu gelmez görüşmelerde savunma planları hazırladı. Savaş alanları seçiminin ve sayıca bizden çok fazla olacak bir güce karşı savaşçılarımızın konumlandırılmasının stratejik güçlüğü gözlerini parlatıyordu. Bütün yaşlı erkeklerin, yenilmez güçlere karşı gösterdikleri kahramanlıklara ilişkin öyküleri vardı. Belli ki, o savaş günlerini özlemişlerdi.

Yunanlar, uygun rüzgârların çıkmasını beklerken, erkek kardeşlerim de, savaşta zafer kazanarak Yunanlar'ın değerli madenlerinden ve kölelerinden pay almaya can atan Trakya krallıklarıyla anlaşmak üzere Bosporos'u* aşıp, Karadeniz'e açıldılar.

Helenos'un tahmini doğru çıktı. Her iki evlilik adayı da savaşa katılmayı önerdiler. Yine de babam bunun düğünler için uygun bir zaman değil, Anadolu'yu tehdit eden Yunanlar'la savaşma zamanı olduğunu öne sürerek kararını erteledi. Priamos'u etkilemek için yarışan Koroebos ve Othryoneus ülkelerine dönüp, ordularını toplamayı kararlaştırdılar. Utangaçlığın elini kolunu bağladığı Koroebos, bana tek söz etmeden ayrıldı Troia'dan.

Othryoneus ise, ilk hasat ayının Apollon'a adanmış

RN- Bugün İstanbul Boğazı.

kutsal bir gün olan, yedinci günü Troia'dan ayrıldı. Yola çıkacağı sabah beni, adaklar adamak için gitmekte olduğum Apollon Tapınağı'nın merdivenlerinde buldu. Bu kez elime, yamaçtan topladığı yabani papatyalardan bir demet verdi. "Pek çok adam ve atla" birlikte geri döneceğini ve savaşta zafer kazanması için dua etmemi söyleyecek kadar dilimizi öğrenmişti. Yanımda hâlâ kızarıyordu.

Onun başına gelecekleri önceden görmemem için tüm kalbimle dua ederken, her iki elini tuttum ve sağ salim dönmesini diledim. Kısa bir süre merdivenlerde durduk. Açık renk saçları güneş ışığında parlıyordu. Daha sonra kayalık patikadan aşağıya, adamlarının onu beklediği yere doğru, geniş adımlarla koşmasını izledim. Kırmızı pelerini arkasında uçuşuyordu. Her sıçrayışında, yolculuğun ve gelecekteki çarpışmaların heyecanı gizliydi.

İçime aniden bir korku düştü. Özlemini duyduğu gibi bir savaşçı olarak kabul görecek miydi ya da savaştan sağ çıkacak mıydı, önceden bilmek istemiyordum. Bu sabah yüce Apollon'a, kentimizin kurtulması için değil, çok daha basit bir şey için –geleceği görme yetimden kurtulmak için, dua etmeye karar verdim.

"Dönecek mi?" diye sordu biraz sonra Helena. Tapınağa çıkarken Othryoneus'la geçişmişti. "Onun geleceğinde ne görüyorsun?" dedi, ben anlamazlığa gelince.

Yüzündeki ifadeyi inceledim. Benimle dalga geçmiyordu. "Bilmiyorum," dedim. "Bilmek de istemiyorum."

"Bununla nasıl yaşıyorsun? Tanrı vergisi bu yetiyle."

"Aldırmamaya çalışıyorum."

"Acı veriyor, değil mi? Geleceği görebilmek."

İçgüdüyle ellerimi şakaklarıma götürdüm.

"Başını... Troia'ya ilk geldiğim gün de böyle tutuyordun."

"Bir ağrı dehlizinden geçmek gibi bir şey bu. Baş aşağı. Ağrıdan da kötüsü, *bilmek*." Başımı salladım. "Çok daha kötüsü. Ben de burada durmuş, Apollon'dan bana bağışladığı bu yetiyi geri almasını nasıl isteyeceğimi düşünüyordum."

"Kutsal yılanları duydum. Annen anlattı."

"Bu öykü doğruysa, erkek kardeşimin kulağını yalayan yılan işini daha iyi biliyormuş. Bana kimse inanmıyor."

"Görüler neye benziyor?"

"Anılara. Geleceğin anılarına."

"Peki, *beni* de gördüğün oldu mu?"

Başımı Othryoneus'un verdiği papatyalara çevirdim. Onu daha fazla incitmek istemiyordum.

"Söyle bana." Alt basamağa oturup, ellerini güneşe karşı gözlerine siper etti. "Lütfen!"

Üstünde, tanrılara saygı gereği yalın, beyaz bir giysi vardı. Açık renk saçlarını, tıpkı benim koyu kahverengi saçlarımı yaptığım gibi, basit bir düğümle ensesinde toplamıştı. Saçlarında lüleler ve yüzünde allık olmadan da soluk kesiciydi.

"Bilmemen daha iyi," dedim. Ama, yalvaran gözlerle bana bakmayı sürdürünce, çiçekleri kucağıma koyup, yanına oturdum. Ona gördüğüm rüyayı, Paris'in nartaşından küpelerini, gümüş flütü ve ölmekte olan savaşçılarla dolu savaş alanını, altın süslü arabanın arkasında ölü be-

deniyle yatan Hektor'u anlattım.

"Keşke dünyaya hiç gelmemiş olsaydım," dedi usulca. Kaşları çatık, öndeki tapınağın girişinde yer alan sütunlara doğru baktı. "Onu reddedecek gücüm yoktu. Çocuğumu, ülkemi, yaşantımı terk ettim." Helena'nın tatlı yüzü anlayış görmek için yalvarıyordu. "Bu, Tanrıça Aphrodite'nin işi," dedi.

Başımı salladım. Paris gibi bir erkeğe karşı koyamayacak kadar yumuşak bir insandı.

"Bu anı... hiç değişemez mi?" diye sordu. "Ege'nin her iki yakasındaki biliciler, bu savaşın olacağını yıllardır söylüyorlar."

"Bunu Helenos'a ben de hep sormuşumdur. Tanrıların bazen bize bir şans tanıdıklarını düşünüyor o." Papatyalardan birinin yapraklarını kopardım. "Babam seni geri göndermeye karar verebilir."

"Bazen böyle yapmasını diliyorum."

Andromakhe tapınağa giderken, yanımızdan geçmek için tam da o zamanı bulmuştu. Beni başıyla selamlarken, güneşin altında titreyen Helena'ya da o zehirli bakışını fırlattı.

"Aptal bir kadın o," dedim, Andromakhe bizi duyamayacak kadar uzaklaştığında. "Senden nefret ettiğini sanıyor, ama aslında Hektor'u yitirme *düşüncesinden* nefret ediyor. Başka hiçbir şey onu ilgilendirmiyor. Dünyadaki olayları tek konuya indirgemiş: Hektor yaşayacak mı, ölecek mi? İnsanın aklını yalnızca tek konuya yorması hoş olmalı."

"Her zaman değil," diye fısıldadı Helena. Tek ko-

nuya odaklanmanın ne demek olduğunu benden çok daha iyi bildiği açıktı.

"Andromakhe ve arkadaşları, ne de olsa kadınlar," dedim. "Bu savaş, ancak yeterli sayıda *erkek* sana karşı bir tutum alırsa gerçekleşmez."

"Bir uzlaşmaya varılamaz mı?" diye atıldı Helena ürkekçe. "Eğer, Menelaos yalnızca hazineyle yetinir ve Paris de geri vermeyi önerirse?"

Ağabeyimin, Helena'nın kraliyet hazinesine kattığı altın ve gümüşü geri vermeyi kabul edeceğini hiç sanmıyordum; ama, bu düşüncenin onu daha fazla sıkıntıya sokmasını istemedim. "Belki de bizim elimizde olan bir şey yok," dedim. "Sonuçlarına karşın, Paris'i reddedemediğini söyledin. Sana inanıyorum." Andromakhe'yi işaret ettim. Hamileliğinin altıncı ayındaydı; dik merdivenleri zor tırmanıyordu. "Bebeği ölü doğacak," dedim. "Bana inansa bile –ki inanmayacak– onu uyarmanın yararı yok; çünkü, bunu önlemek için yapabileceği hiçbir şey yok."

Helena, safir mavisi gözlerini yüzüme dikmişti.

"Bazen kendimizi kurtarmak için yapabileceğimiz hiçbir şey yoktur," dedim. "Ama tanrılar bir şans tanırlarsa, bu, iyi bir şakayı sevdiklerindendir."

Kucağımdaki çiçekleri toplayıp, eteğime dökülmüş yaprakları silkeleyerek ayağa kalktım. Sonra dönüp yukarıya, Andromakhe'ye doğru bir göz attım. "Inan," dedim. "Söz konusu olaydan sonra, senden daha çok nefret edecek."

6

O sonbahar, Yunan donanması Aulis'ten denize açıldığı hafta, Andromakhe'nin bebeği ölü doğdu. Annem, gelininin kanamasını kutsal otlarla durdurabilmişti. Biz kadınlar, sarayın yukarısında, adsız çocukların cenaze törenlerinin gerçekleştirildiği tepenin üstüne odun yığıp, ölüyü yaktık. Bahçe aletlerimizle toprağı kazarak, küllerin ve iç burkucu küçük kemiklerin üstünde bir tepecik oluşturduk.

Andromakhe bizi izlerken, acı içinde ağladı. "Hektor burada olup, küllerin üstünü örtmeli, sunular dökmeliydi," dedi durdu.

"Biz, evdeki hizmetçilerden daha iyisini yaptık," diye düşüncesizce bir laf ettim, bitmek bilmeyen o öğle sonrasında bir ara.

"Sakın korkma," dedi annem, yumuşak bir sesle. Bana da yeren bir bakış fırlattı. "Oğlun, Ölüler Ülkesi'ne yolculuğunu gerçekleştirebilecek. Tören, gereği gibi yapıldı."

Onunla tartışmadım, ama söyledikleri doğru değildi. Hektor'un ya da hiç olmazsa öz erkek kardeşlerinden

birinin burada bulunması gerekirdi. Ölü yakma töreni, ailenin en önde gelen soylu erkeği tarafından yerine getirilmeliydi. Oysa erkeklerimizin hepsi, ya Trakyalılar'la anlaşmak için uzaktaydılar ya da dağ eteklerinde kamp kuruyorlardı.

Kadınlar bölümünde tek yapabildiğimiz beklemekti. Troia'nın üstünde gökyüzü kararmıştı. Ida Dağı'ndan* aşağıya gökler gürledi. Ufak tefek olaylardan hır çıkıyordu. Bir hanımın hizmetçisi, Andromakhe'nin giysisinin eteğine basma talihsizliğinde bulununca, sert bir tokat yemiş ve mutfağa sürülmüştü.

Babamın casuslarından, büyük donanmanın denize açıldığını öğrenince, bin gemiyi ve binlerce Yunan savaşçıyı batıracak bir fırtınanın çıkması için dua ettik.

Ancak fırtına kopmadı. Yalnızca, bir bulut örtüsü güneşi kapladı. Bazıları bunu, Zeus'un kentimizi korumaktan vazgeçtiğinin işareti olarak yorumladı.

Geçen yaz bir ara, Yunan donanması Troia'ya doğru hiç gelemeyecek sanıldı. Gemilerini Ege Denizi'nde kıyılarımıza doğru itecek yaz rüzgârlarını beklerken, Yunanlar arasında anlaşmazlıklar yaşandığı hakkında öyküler duyduk. Hiç rüzgâr çıkmadı, bir yaprak bile kıpırdamadı.

Bin gemi, iki ay süresince Aulis Koyu'nda olduğu yerde kaldı. Güneş, çadırları kavurdu. Anlatılanlara göre, yiyecek stoğu azaldı ve kaynak suları kurudu. Sabırlar tükenmeye başladı. Yunan anakarasından ve çevresindeki adalardan gelmiş olan savaşçılar, birbirleriyle kavgalara,

RN– Bugün Kaz Dağı.

savaştan sonra da sürecek sürtüşmelere girişti.

Sonunda, sonbaharın başında, Agamemnon'un danıştığı bir bilici, batı rüzgârlarını getirmek ve Yunanlar'ın kendi aralarında savaşmalarını önlemek için, ilk ve en sevdiği çocuğu olan Iphigeneia'yı kurban etmesi gerektiğini söyledi.

Bu haber, donanmanın denize açıldığını duyduktan birkaç gün sonra, bir casustan diğerine geçerek bize ulaştı. İlk öğrenen Helena oldu. "Yeğenim Iphigeneia, ilk kurbanım!" diyerek ağladı. Kadınlar bölümünün titreten neminde, Laodike ve Polyksene'yle birbirimize sokulmuş ısınmaya çalışırken, bu olaydan bir anlam çıkarmaya uğraşıyorduk.

"Agamemnon, kızını Aulis'e getirmesi için ablam Klytaimestra'ya bir masal uydurmuş," diye anlattı Helena. "Iphigeneia'nın büyük Akhilleus'la evlendirilmesi gerektiğini söylemiş. Akhilleus'un onunla evlenmeden Troia'ya yelken açmayı reddettiğini söylemiş. Bunun üzerine ablam, böyle bir onurun verdiği gururla ışıl ışıl parlayan Iphigeneia'yı kampa götürmüş. Onu orada, elinde boğazını keseceği bıçak ve yanında bir rahiple birlikte babası Agamemnon bekliyormuş."

Herkes, Akhilleus'un dünyanın en büyük savaşçısı olduğunu biliyordu. Yunanlar'ın, Akhilleus olmadan Troia'ya karşı asla zafer kazanamayacağı konusunda bazı kehanetler vardı. Habercilerimiz, genç kahramanın bu korkunç aldatmacaya katılıp katılmadığını bilmiyorlardı. Kimileri, Agamemnon'a karşı geldiğini, genç kızı uyarmaya çalışıp, korumayı önerdiğini söylediler. Tanrıça

Artemis'in, bıçak daha kurbanın boğazına değmeden, onu Olympos Dağı'na çıkardığı yolundaki öykü şimdiden ortalığa yayılmıştı.

Kadınlar bölümünde, dizlerimizi kucaklamış otururarak, Iphigeneia'nın rahiplere karşı koyup koymadığı üzerine sonu gelmez tahminler yürüttük. Kurbanlık hayvan taş sunağa sürüklenmeden, hatta yönlendirilmeden, kendiliğinden gitmelidir. Ancak, bir kız evlat! Daha önce hiç böyle bir kurban görmemiştik. Hayal bile edemiyorduk. Annesine sıkıca sarılmış mıydı? Hayatını bağışlaması için ağlayarak, Agamemnon'un dizlerine kapanmış mıydı?

"O bir canavar!" dedi Helena. "Ablam şarabına zehir katmalıydı."

"Ben de aynı şeyi düşünüyordum," dedim. "Aulis'e çağrılmasının ardındaki gerçeği öğrendikten sonra ne kadar zamanı olduğunu bilmiyoruz." Öfkesi karşısında şaşkın, Helena'nın yüzünü inceliyordum. Tanıdığım bütün kadınlar arasında, birini zehirlemeyi aklından geçirecek en son kişi oydu. Benim gibi konuşmaya başlamıştı. Klytaimestra'nın yerinde olsaydım, Agamemnon'un şarabına zehir katmanın bir yolunu bulurdum *ben*.

O haftalarda her nasılsa Helena'nın sırdaşı olup çıkmıştım. Umarsızca kızını özlemişti ve küçük kardeşlerimi, özellikle de Hermione'den çok az büyük olan Laodike'yi sevgiye boğuyordu. İkizim Helenos savaş hazırlıkları için gittiğinden, zamanımın büyük bölümünü bu iki kardeşimle birlikte geçiriyordum. Paris de atları eğitmek, silah toplamak ve müttefiklerle görüşmeler yapmak üzere git-

mişti. Dolayısıyla, Helena ve ben sık sık bir araya geliyorduk.

Yunan donanmasını beklerken, kendimi Helena'nın koruyucusu olarak da görmeye başlamıştım. Ailemin pek çok üyesinden kopuk yaşadığım için, Andromakhe koridorlarda sessizce yanından geçtiğinde ya da annem ona sessiz bir selam verdiğinde, Helena'nın neler hissettiğini anlıyordum. Ancak, ben böyle yalnız bırakılmaya daha hazırlıklıydım. Oysa, altın görünüşü ve aydınlık doğasıyla Helena, toplum dışında kalmanın ne demek olduğunu hiçbir zaman öğrenmemişti.

"Neden benden nefret etmiyorsun? Diğer kadınlar gibi," diye sordu bana, erkeklerimizin kente döndüğü bir öğleden sonra. "Kardeşin Helenos bu savaştan kaçamayacak ve sen onu, bir kadının kocasını sevdiği kadar çok seviyorsun."

Kalın bir postun üstünde oturmuş, sonbahar şaraplarının yapılmasını izliyorduk. Helena, aşık oyunu denilen, beş küçük kemik parçasını havaya atıp, elinin tersiyle yakalaman gereken, aptalca bir kadın oyununu bana öğretmeye çalışmaktan yeni vazgeçmişti. Kardeşim Helenos, üzümlerin bulunduğu koca fıçılardan birinin yanında durmuş; içinde, ayakları ve bacakları mora boyanmış hizmetçilerin dans ederek üzümleri ezmelerini izleyebilmesi için Laodike'yi havaya kaldırmıştı. Metos adındaki bir köle lir çalıyordu.

Başımı sallayarak, Helena'nın sorusunu düşündüm. İkizimin Yunanlar'a karşı savaşacağı gerçeğini kabullenmiştim; ama, onun güvenliğiyle ilgili bir endişem yoktu.

"Hayatta kalacak," dedim. "Bundan eminim."

Hâlâ Laodike'yi taşırken, Polyksene'nin de elinden tutan Helenos, üç fıçıyı çevreleyen halayın başını çekiyordu. "Bunu Helenos da biliyor," dedim, kısa bir sessizliğin ardından.

"Bir öngörü mü bu?"

"Hayır, Apollon bu konuda bana anlayış gösteriyor. Benimki yalnızca bir his, çok güçlü bir his."

"Bazı biliciler, Hektor'un savaş alanında öleceğini haber veriyorlar. Andromakhe'nin benden hoşlanmamasında şaşılacak bir şey yok."

Hektor'un kolu bacağı kopmuş görüntüsünü bastırmaya çalıştım. "Akhilleus'la karşılaşması gerekecek," dedim usulca.

Herkes Akhilleus'un, tanrının koruyuculuğunu görünmez bir pelerin gibi üstünde taşıdığını biliyordu. Oklar sırtından sekmiş, demir kılıçlar kaslı bacaklarında kırılmış türünden birçok öykü anlatılırdı. Ürkütücü savaş çığlığını haykırarak savaş alanına adımını attığı anda, düşmanları korkuya kapılırdı. Gözlerindeki öldürme arzusu erkeklere kargılarını indirtip, boyun eğdiriyordu.

"Ama, Akhilleus da sağ çıkmayacak," diye sürdürdü Helena. "Bu da bir başka kehanet. Akhilleus'un iki yazgıdan birini seçme şansı varmış. Uzun ve huzur dolu bir yaşam sürüp, tanınmamış biri olarak ölebilir ya da Troia Savaşı'nda çarpışıp, ölümsüz bir ün kazanabilirmiş. Belki de *onu* Hektor öldürecek."

"Kim bilir? Biliciler yanılabilirler," diyerek, içimden böyle olması için dua ettim.

"Artık bu konudan söz etmeyelim," diyerek, flütüne uzandı Helena. "Kutluyor olmamız gerekir."

Yunan donanmasını beklediğimiz halde, geleneksel şarap yapma haftası, oruç öncesindeki son şölen yemeği gibi bir bayram havası yaratmıştı. Erkeklerimiz kaleye dönmüşlerdi. Üstümüzdeki gökyüzü, mucizevi biçimde pırıl pırıldı. Güneş ışınları, hızla çekilen bulutların gölgesini dalgalanan ovanın üstüne yansıtıyordu. Surların dışında içki ve cümbüş her zamankinden çok daha erken başlamıştı. Biz kadınlar, en güzel giysilerimizi kuşanıp, saçlarımıza güllerden taçlar takarak, erkeklere katılmak üzere aşağıya inmiştik.

Helena, saç maşasıyla perçemlerimi kıvırmıştı; ama, saçımı her zaman olduğu gibi ensemde toplamakta ısrar ettim. Müziğe ara verildiği bir sırada beğeniyle bana baktı. "Şimdi tek eksiğin, kaşlarına biraz kurum... ve yanaklarına da sığırdili suyu," dedi. "Şu kusursuz elmacık kemiklerini öne çıkarmalısın."

"Bir odalık gibi görünmek istemediğimi sana söylemiştim."

"Tıpkı Andromakhe gibi konuşuyorsun," dedi Helena gülerek. Ve tam ben karşı çıkmaya hazırlanırken, "Bak! Metos lirini bırakmış! Nereye gitti?.. Herkes nereye koşturuyor böyle?" dedi.

Müzisyenler ve dansçılar dış surlara doğru koşuyorlardı. Şarap teknelerinden dışarı çıkan hizmetçilerin mor ayakları, kuru toprakta iz bırakıyordu.

"Yunan donanması!" diye haykırdı Helenos bize doğru. Hız kazanmak için Laodike'yi yere bıraktı ve ko-

şarak gitti.

Ben de arkasından fırladım. Laodike'nin elinden sıkı sıkı tutan Helena ve Polyksene de peşimden geldiler. Skaia Kapısı'nın* üstündeki açık terasa çıkan merdivenleri tırmandık. Buradan, Hellespontos denilen Boğaz'ın Ege Denizi'yle buluştuğu noktaya doğru alçalan büyük ova tepeden görülebiliyordu.

Babam çoktan gelmişti. Annem onun koluna girmiş duruyordu. Halk gözleri ufukta, onların arkasına yığılıyordu.

Yunan gemileri tıpkı bir yusufçuk sürüsü gibi, Tenedos Adası'nı* dönüp, berrak denizi kaplamıştı. Mavi, kırmızı ve turuncu renklere boyanmış bin geminin seren yelkenleri rüzgârda şişmişti.

Erkekler, savaşa ilişkin ilk emirleri bekler gibi, bakışlarını Hektor'a dikmişlerdi. Ancak, ağabeyim hiçbir şey söylemedi. Çocukların hiçbiri ağlamadı. Hepimiz, rüzgârın uğultusuyla sarmalanmış heykeller gibi öylece durduk. Görkemli direkleriyle gemiler, adanın en batı ucundan dönerek, rüzgârın önünde, hızla Troia'ya doğru ilerlemeyi sürdürüyordu.

Paris, Helena'nın arkasından gelip, onu kollarıyla sardı. "Sakın korkma!" diye fısıldadığını duydum. "Aphrodite, seni bana söz verdi. Tanrıça bizi koruyacaktır." Boynundan öpmek için eğildi. Helena da gevşeyerek, bedenini ona yasladı.

Helenos, aralarında uygun bir uzaklık bırakmaları

RN– *Ilyada* destanında, Troia kentinin batı kapısına verilen ad.
RN– Bugün Bozcaada.

için erkek kardeşini sessizce uyardı. Paris bu tür yasaklamalara hep gülüp geçse de, toplum içinde öpüşmek hoş karşılanmıyordu. Üstelik, tutkuları öylesine derin ve ateşliydi ki, bakanlara rahatsızlık vermeleri için birbirlerine dokunmalarına bile gerek yoktu. Onlarla birlikteyken, sanki yatak odalarına girmişiz gibi utanıyorduk hepimiz.

Bir tutkunun ifade edilmesi için en uygunsuz zamandı. Yalnızca kendi keyfini düşünen ağabeyim Paris asla bunun farkında değildi. Ama, o terasta toplanmış Troia'lı kadınlar, eğer erkekleri izin verecek olsa, Helena'yı büyük bir zevkle surlardan aşağıya atabilirlerdi.

Dik dik Helena'ya bakıp, başımı salladım. Utandı ve Paris'ten uzaklaştı.

7

Eski bir deyiş vardır: "Tanrılar sevdiklerini sınarlar." Aşağıdaki gemilere doğru bakan biz Troia'lı kadınlar, çok seviliyor olmalıydık. Sonraki altı yıl boyunca Helenos'un bile önceden göremediği sınamalardan geçecektik.

Skaia Kapısı'nın üstündeki teras, çarpışmaları izlediğimiz bir seyir yeri haline geldi. Günün ilk ışıklarıyla birlikte Yunanlar, kamplarından çıkıp, bir toz bulutu kaldırarak omuz omuza, sessizce yürüdüler. Bizim savaşçılarımızsa o kadar suskun değillerdi. Kent kapılarından dışarı boşalırken, Yunanlar'ı ıslıklamaları ve birbirlerini cesaretlendirme haykırışlarıyla koca bir kuş sürüsü kadar ses çıkarıyorlardı.

Yaya askerleri, arabalı soylular izliyordu. Ne zaman adamlarından ayrı düşmüş bir düşman savaşçı görseler, uzun kargılarıyla üstüne çullanıyorlardı. Savaşçılar kargı ve kılıçlarla çarpışırken, ok atarken ya da birbirlerine iri taşlar fırlatırken, olan biteni surların üstünden izleyen bizler için her şey karmakarışık görünüyordu.

İlk haftalarda Helena kendini heyecana kaptırmıştı. Babamın yanında durmuş, bir zamanlar kendisiyle evlen-

mek isteyen yiğitleri gösteriyordu: Dev kalkanını bir kule gibi taşıyan, Telamon oğlu Yüce Aias; bir geyikten daha hızlı olan Lokrisli Küçük Aias; kargısını tam hedefe fırlatmasıyla efsaneleşmiş, kır sakallı Idomeneus.

Yunan savaşçılardan birini Helena'nın yardımı olmadan tanımış, uzun sarı saçlarıyla Akhilleus'u hemen ayırt etmiştik. Yunan soylular saçlarını erkekliğe adım atarken keserler. Oysa Akhilleus, Agamemnon'un ordusuna katılmak üzere, saçlarını kestirme yaşına gelmeden önce ayrılmıştı evden. On erkeğinkine eş bir güçle savaşmasına karşın, hâlâ çocukluğun simgesi saçlarını koruyordu. Ancak kısa süre sonra, onu bu özelliğinden çok, kurbanının çevresinde gerçekleştirdiği ölüm dansından ayırt etmeyi öğrendik. Genç kızlarımız, Akhilleus'u son kılıç darbesini vurmak üzere erkek kardeşlerinin göğüs zırhlarını keserken seyrettikleri halde bile, ona neredeyse âşık olmuşlardı. Öldürmekten zevk alışında korkunç bir yan vardı. Aşağıdaki savaş alanında onu görmemek için çabalamama karşın, kendimi hep onun kıyım yaptığı yöne bakar buluyordum.

En iyi savaşçılarımızı Ölüler Ülkesi'ne gönderişini izledim. Zamanla o yılları, yitirdiğimiz prenslere göre anmaya başladık. Hüzünlü yüzlü evlilik adayım Koroebos, ilk kurbanlarındandı. Kardeşim Pandaros, savaşın bir başka yılında onun kılıcına yenik düştü. Erkekliklerinin en güzel döneminde bu dünyayı terk edenlerin sayısı, ozanlarımızın şarkılarında dile getiremeyecekleri kadar çoktu.

Üçüncü yılın yaz ayında öteki adayım Othryoneus,

kent kapısının yakınında öldü. Metal zırhından giren bir kargı karnını deldi. Othryoneus arabasından aşağıya yuvarlandı ve hemen oracıkta yaşamını yitirdi. Üstlerinde büyük beceriye sahip olduğu atları korkuya kapılıp, dörtnala kaçtılar.

O yıllarda Othryoneus'u çok seyrek görmüştüm ve evlilikle ilgili hiçbir girişimde bulunulmamıştı. Yine de, yakılmak üzere odun yığını üstüne yerleştirilmeden önce, bedenindeki kanı ve toz toprağı yıkamaya gönüllü oldum. Helena yanımda durdu ve verdiğim bezleri temiz suda duruladı.

"Ne kadar da güzel!" dedi gözyaşları içinde, omuzumu sıvazlayarak.

Ne düşündüğünü biliyordum –hiçbir zaman bu güzel erkeği yatağıma alamayacağımı. "Onu bir koca olarak asla istemedim," diye ısrarla belirttim.

"O halde neden ağlıyorsun?"

"Ağlamıyorum!"

"Gözlerinde yaşlar var!"

İçimi çektim. "Akhilleus tarafından öldürülmek onuruna bile sahip olamadı."

Eleştiren gözlerle baktı bana.

"Troia adını hiç duymamış olmasını, Trakya midillileri yetiştirip, Andromakhe gibi basit ve sadık bir eşten bir düzine sarışın çocuk yaparak, uzun ve mutlu bir yaşam sürmesini dilerdim."

"Bundan o kadar emin misin?" diye sordu yavaşça.

"Eğer gerçekten yardım etmek istiyorsan, benim için üzülmeyi bırakıp, biraz daha bademyağı getir," diye

kestirip attım. Ne hissettiğimi bilmiyordum.

Kabı elimden aldı. "Hektor onun öcünü alacaktır," dedi, hâlâ beni rahatlatmaya çalışarak.

Üzüntüyle başımı salladım. Zaten bütün olan biten de buydu: Öldürmek ve öç almak. Onların Akhilleus'u, bizim de iyi ve onurlu ağabeyim Hektor'umuz vardı. Yunanlar onun için, İnsan Kasabı Hektor diyorlardı. Diğer erkek kardeşlerim de savaşta kendilerini göstermişlerdi. Helenos, en iyi okçumuzdu. Deiphobos tam anlamıyla korkusuzdu; çok iyi kullandığı kargısıyla yüzlerce Yunan'ı ölüme yollamıştı. Savaş alanına öğleden önce inmeyen Paris bile, Yunan kahramanlarıyla teke tek çarpışmaktan kaçınsa da, omuzundan aşağıya sarkıttığı leopar derisiyle cesurca döğüşüyordu.

Ancak, her iki taraftaki yiğitlerin de canla başla savaşmasına karşın, çatışmalar sonuçsuz kalıyordu. Günbatımında birliklerimiz, Yunanlar'ın –söylencelerde de öngörüldüğü gibi– tırmanmayı başaramadıkları kavisli, yüksek surlarımızın güvenliğine sığınabiliyorlardı. Yunanlar ise çadırlarına dönüp, kendilerini eşlerinden ve ailelerinden ayıran engin denize dalıp gidiyorlardı.

Othryoneus'un ölümünden kısa bir süre sonra Yunan birlikleri, Trakyalı müttefiklerimizin korumasız kalmış kentlerini yağmalamak üzere Hellespontos'tan yukarıya doğru açılmaya başladılar. Akhilleus, Myrmidonlar* birliğini Andromakhe'nin anavatanı Thebe Krallığı'na sürdü ve Andromakhe'nin yedi erkek kardeşiyle birlikte babası Kral Eetion'u da öldürdü.

RN- Akhilleus ve babası Peleus'un yönettikleri Teselyalı savaşçı bir boy.

Kadınlar bölümünde, yitirdiklerimizin ardından yas tuttuk ve düşmanımızın bir daha dönmemek üzere gitmesi için dua ettik. Yine de bu savaş zamanında bile günlerimiz doğal akışını izledi. Bebekler dünyaya geldi, arpa öğütüldü, şaraplık üzümler ezildi, keten eğirildi ve kumaş dokundu. Helena, kendi adına girişilen savaşları işlediği, mor yünden büyük bir duvar panosunu tamamladı.

İlk yıllarda Lykia'lı müttefiklerimiz bize taze et sağlayabiliyorlardı. Surlarımızın içinde limon ve portakalın yanı sıra şaraplık üzüm ve halkımızı beslemeye yetecek kadar kök sebze de yetişiyordu. Kuşatmanın uzun süreceğini düşünerek, iç surlara bitişik büyük ambarlara mısır ve arpa depolamıştık. Açık pazarda alışveriş yapanlar, Helena'ya, özellikle de başımıza bu derdi açtığı için Paris'e lanet etmekle birlikte, hâlâ tavuk, soğan ve şarap satın alabiliyorlardı.

Derken Andromakhe, savaşın altıncı yılının ilk ayında sağlıklı bir erkek bebek doğurdu. Astyanaks adını verdikleri bu çocuk bize şans getirdi. Savaş araları daha uzun sürmeye başladı. Öyle ki, Yunanlar'ın bizi unuttuğunu düşündüğümüz bile oldu. Ordumuzun, limanımızda düşmandan geriye kalanları neden temizlemediğini hiç anlayamadım. Belki de Hektor, kentimiz için asıl tehlikenin Akhilleus olduğunu biliyordu. Nasılsa, sonunda döndüğünde onunla uğraşmak gerekecekti.

Yabani çiçekleriyle ilkbahar geldiğinde, kentimizi çevreleyen surların ardındaki bayırlara tırmanmamızda bir tehlike kalmamış görünüyordu. Biz kadınlar çamaşırları alıp, gizli bir vadiye gidiyor ve kar sularıyla oluşmuş

gölcüklerde giysileri çitilediğimiz gibi kendimiz de yıkanıp, birbirimizi ıslatıyorduk.

Polyksene'nin on dokuz yaşına bastığı gün yaptığımız özel geziyi hatırlıyorum. Varlığıyla her zaman keyfimi kaçıran Andromakhe, bizimle gelmemeye karar vermişti. Tepeler mavi beyaz yabani anemon çiçekleriyle kaplanmıştı. Güneş ışığı öylesine sarhoş ediciydi ki, bir sıçrayışta tepeye ulaşacağım duygusuna kapılmıştım.

Kız kardeşlerim, Helena ve üç yardımcısıyla birlikte kirli çamaşır sepetlerini yüklenip, en sevdiğimiz gölcüğe doğru patika boyunca şarkılar söyleyerek ilerledik. Gölcük her zamankinden daha derinleşmişti. Çamaşırları süngertaşıyla ovalayıp, kurumaları için düz kayalara yaydıktan sonra üstümüzdekileri sıyırıp, içliklerimizle suya girdik. Omuzlarımıza kadar gelen su, ılık güneşin altında serindi. Güneş dalgacıkların üstünde parlıyor; kum zemin çıplak ayaklarımızı okşuyordu.

Ekmek, keçi peyniri, incir ve şaraptan oluşan pikniğin ardından, bir defne ağacının gölgesine yaydığım battaniyenin üstüne uzandım. Laodike'nin, Helena'nın hizmetçilerinden Klymene'yle, Helikaon adındaki yakışıklı bir genç prens hakkında yaptıkları gevezelikleri dinleyerek, uykuyla uyanıklık arasında gidip geliyordum. Laodike, delikanlının kendisine ilgi duyduğundan emindi. Onu tanıdığım için, durumun aslında tam tersi olduğunu ve oğlanın başka şansı bulunmadığını biliyordum.

Helena bağdaş kurup oturmuş, flütünü çalıyor, bir yandan da Laodike'nin öyküsüne gülüyordu kendi kendine. Gölcüğün kıyısında hâlâ dizlerine kadar suyun

içinde duran Polyksene, Helena'nın bizlere öğrettiği bir aşk şarkısını söylüyordu: "Aphrodite, kalbimi aşk sevinciyle kutsa..."

Polyksene, kızılımsı gür saçları, açık renk teni ve babamızınki gibi hafif şehla gözleriyle on dokuz yaşında güzel bir kadın olmuştu. Helena'nın aşk şarkısını söylerken, öne arkaya sallanıyordu. İçliği diri göğüslerine yapışmıştı. Bu savaş soylu erkeklerimizi, benzerlerini dünyaya getirmemizden daha büyük bir hızla yok ederken, Polyksene'nin aşk için ne denli fırsatı olabileceğini merak ediyordum. Utangaç bir yapısı vardı. Asla yakınmaz ve evlilik hakkında konuşmazdı. Flört ve nişan armağanlarından yoksun kaldığını düşünmüş müydü acaba?

Ablasından daha dışadönük olan on iki yaşındaki Laodike, genç Heliakon'u kent kapılarının önünden atıyla her geçişinde, sanki sağ salim geri dönmesi için dua eder gibi, gözleriyle izlemeye başlamıştı. Kusursuz bir çift olurlardı. Onu Laodike'nin seçmiş olması hoşuma gidiyordu. Ama delikanlı evlenebilecek kadar uzun yaşayacak mıydı? Ve babam bu sonu gelmez savaş sürüp gittikçe, kızlarına uygun eşler ayarlamaya istekli olacak mıydı?

Buna istekli olduğu takdirde, başıma neler geleceğini düşünmek istemiyordum. Evlilik konusundaki duygularım değişmemişti. Gözlerimi kapayıp, beni eğlendiren o yarı uykulu halime dönmek istedim.

Başımızın üstünde birkaç ürkmüş serçe cıvıldadı. Dirseğime dayanarak doğruldum ve çevreye bakındım. Helena da flütünü bırakmış, gözlerini vadiye egemen,

yüksek bir kayaya dikmişti.

Orada, güneşin önünde tunç bir heykel gibi, düşmanımız Akhilleus duruyordu. Polyksene, onun tarafından izlendiğinden habersiz, pürüzsüz ve gür sesiyle hâlâ şarkı söylüyordu. Laodike ayağa fırladı. Ben de, kendimi kız kardeşimin önüne atmaya hazır, aynı şeyi yaptım. Ama aynı anda, bunun hiçbir işe yaramayacağını da düşündüm.

Akhilleus, Helena'ya sanki saygın bir ortamda karşılaşmışlar gibi hitap etti. "Sevgili ecem Helena, bu soylu genç kadın kimdir?"

"Kral Priamos'un kızı Polyksene," diye yanıtladı Helena.

"Sizin bizimle konuşmanıza izin yok! Bu dağlarda avlanmanıza da!" dedi Laodike, ellerini kalçalarına koyarak.

Akhilleus, cesur küçük kız kardeşimin karşısında alayla eğilerek selam verdi. "Özürlerimi kabul edin." Kıpkırmızı bir yüzle ona doğru dönmüş olan Polyksene'ye baktı yine. "Gölde yıkanan bir tanrıçaya ya da bir orman perisine rastladığımı düşünmüştüm." Ona çok özel bir ifadeyle gülümsedi ve sonra ağaçların arasında kayboldu.

Şaşkınlığın yarattığı kısa bir sessizlikten sonra Helena yanıma koştu. "Ona nasıl baktığını gördün mü?" diye sordu heyecanla.

Öfkeme engel olmaya çalışarak battaniyeyi topladım.

"Akhilleus olmazsa, Yunanlar savaşı bırakırlar. Bırakmak zorunda kalırlar. Kassandra, dinle beni! Belki

onların arasını yapabiliriz!"

"Unut bunu. Erkek kardeşlerimizi ve kuzenlerimizi doğradı bu adam." Başımı salladım. Helena bunu nasıl anlayabilirdi ki? Üstelik, kendisi de bir Yunan'dı. Bu adam onun yakınıydı, hem de saygın bir yakını. "Klymene, bak bakalım, bütün çamaşırlar toplanmış mı? Eve dönüyoruz. Polyksene, üstünü giyin!"

Ancak, kız kardeşim beni duymadı bile. Polyksene, üstüne bir tilki saldırmadan hemen önce, ölümün kaçınılmazlığıyla büyülenip donakalmış yabani bir tavşanın ifadesiyle kayaya bakıyordu hâlâ.

8

Akhilleus, genel bir askeri ilerlemenin parçası olmalıydı. Sonraki hafta, bütün Yunan birlikleri kamp kurmak üzere geri döndüler. Üç yıl süren yağmalamaların sonunda, kişisel başarıya ve rütbeye göre aralarında bölüşülecek oldukça yüklü ganimet toplamışlardı. Ancak, casuslarımızdan duyduğumuza bakılırsa, tüm bu kazançlarına karşın Yunanlar, yabancı topraklarda giriştikleri maceralardan yorgun düşmüşlerdi. Gemilerin onarılması gerekiyordu ve donanımları da zayıflamıştı. Altı yıldır süren bu savaşa artık bir son verip, eşlerinin ve çocuklarının yanına dönmek istiyorlardı. Bu kez şiddetle saldırdılar.

Bir ay, hiç olmadığı kadar korkunç çarpışmalara tanık olduk ve büyük kayıplar verdik. Başkanımız Antenor mecliste yaptığı konuşmada, Helena'nın yasal kocasına dönmesi gerektiğini ileri sürdü. Helena odasından dışarı çıkmaya korkuyor; her gittiği yerde Paris'e kötü gözlerle bakılıyordu.

Derken, bir mucize oldu. Bunu, Yunanlar'a şarap sağlayan ve aynı zamanda bizim için casusluk yapan bir

tüccardan öğrendik. Kendine bir külçe altın kazandıracağını bildiği için haberi sıcağı sıcağına yetiştirmişti. "Aşağıdaki Yunan kampında," dedi babama, "en güçlü iki düşmanınız kendi aralarında çekişmeye başladılar."

Babam yavaş yavaş başını salladı. "Agamemnon ve... diğeri de Akhilleus olsa gerek."

"İşte, o ikisi. Ganimetlerin paylaşılması konusunda kavga ediyorlar. Akhilleus, güney adalarındaki bir yağmada babasından aldığı Briseis adlı esmer bir kızı kendine ayırmış. Agamemnon, kızı kendine vermesini buyurdu. Bana kalırsa, yalnızca delikanlıyı kızdırmak için. Bu ikisi, baştan beri birbirlerinden nefret ediyorlar."

"Konuya gel, adam! Köle kızlar yüzünden kavga etmenin savaşla ne ilgisi var?"

"Akhilleus, Agamemnon'a 'köpek suratlı' dedi ve bütün seferi yüzüne gözüne bulaştırmakla suçladı. Odysseus onu durdurmasaydı, çoktan kılıcını çekmişti. Sonunda genç prens, kızı teslim etmek zorunda kaldı. Ancak, savaşmayı reddediyor."

Babam sakalını sıvazlayarak gülümsedi.

"Üstelik, şimdiye dek Troia'lılarla arasında hiçbir kavganın söz konusu olmadığını da söylüyor."

"Akhilleus, At Yemini edecek yaşta değildi. Menelaos'un öcünü almaya zorunlu değil," dedi babam.

"Delikanlı da tam tamına bunu söylüyor, Efendim. Troia'yı onsuz asla ele geçiremezler."

Babam bunu, Zeus'un, şansımızın ilk ve son kez döndüğüne ilişkin bir işareti olarak yorumladı. Yunan kampında Akhilleus suratını asmış, çadırının dışında

oturuyordu. Usta bir şifacı ve müzisyen olan, sevgili kuzeni Patroklos onu avutmak için lir çalıyordu. Bu arada Odysseus ve diğer kralların hepsi, kavgada arabulmaya çalışıyorlardı. Akhilleus'un dehşet saçan Myrmidon'lar birliğini yeniden savaşa sokması karşılığında, kendi odalıklarını, hatta bazıları eşlerini ve kızlarını da ona vermeye hazırdı.

Ancak, Akhilleus anlaşmaya razı değildi. Mavi yeşil Ege Denizi'ne dalıp gitmiş, öfkesini bileyerek boş boş oturuyordu. Adamları, kargı ve ok atma yarışmalarıyla oyalanıyor ve kampın çevresinde amaçsız dolaşıyorlardı. Yonca ve gölotu yiyip duran atları şişmanlamaya başlamıştı.

Troia için parlak günlerdi. Yunanlar hâlâ sayıca bizden üstündü, ama aralarında Akhilleus'un bulunmaması cesaretlerini kırmıştı. Bir ara yaya askerlerden bir grup, hep birlikte gemilere çekilmeye başladı. Ancak, Odysseus'un etkileyici konuşması onları, soylu komutanlarını savaşta yalnız bırakıp, evlerine yelken açmaktan alıkoydu.

Babam mecliste, kurtarılan onurumuz hakkında bir konuşma yaptı ve boynuzları altın kaplanmış, kusursuz bir beyaz boğayı koruyucumuz, Bulutları Devşiren Yüce Zeus'a kurban etti. Hektor'un yüzü gururla aydınlanmıştı. Andromakhe bile rahatlamış görünüyordu.

O akşamüstü Helena, beni kadınlar bölümünde bir kez daha ziyaret etme cesaretini buldu. Üstünde kırmızı bir giysi vardı. Saçlarını gümüş iplerle örmüştü. "Bir planım var," diye açıkladı, yanakları heyecandan al al.

Yere bağdaş kurmuş, ufak tefek malzemeyi koydu-

gumuz kutuların birinden yün ayırıyordum. Mavi yün ipliğini işaretparmağıma sarmayı sürdürerek, ona baktım. "Polyksene'nin bu planla herhangi bir ilgisi var mı?"

"Önce beni dinle –ve kızmamaya çalış." Dizlerini kucaklayarak yanıma, yere oturdu. "Akhilleus, Yunan davasından vazgeçti," diye konuşmaya başladı çekine çekine.

"Biliyorum."

"Eh, Polyksene'ye nasıl baktığını da gördün."

O bakışı anımsayarak titredim. "Babamın bundan hiçbir zaman haberi olmayacak."

"Bundan o kadar emin olma. Özellikle de, eğer Polyksene bunu isterse–"

"*İstemek mi?* Polyksene'nin *ona* nasıl baktığını görmedin mi?!"

Helena gülümsedi. "O korkuda bir hayranlık da vardı," dedi, mor bir yün yumağını eline alırken.

Parmağımın ucu morarıncaya kadar çektim yün ipliğini; ama sesimi çıkarmadım.

"Polyksene'yle konuşacağım," dedi. "Helenos arabuluculuk görevini üstlenebilir. Her iki tarafta da saygı görüyor."

Kalbim göğüs kafesimin içinde şiddetle çarpmaya başlamıştı.

"Senin tek bir sözün–"

"Asla!" diye bağırdım. "Kendini kurtarmak için, kız kardeşimi kurban edeceksin!"

"Troia'yı kurtarmak için!" diye bağırdı ve "Andromakhe dinlemeyeceğini söylemişti," diye ekledi.

"*Andromakhe mi?* İkinizin de evlilik hakkında konuşmaya hiç hakkınız yok! Her ikiniz de bu aileye dışardan katıldınız!"

Helena mor yumağı yerine koyup ayağa kalkarken, içime adlandıramadığım bir korku düştü. "Kendi ailenin kadınları adına konuşmuyorsun," dedi.

Malzeme kutusunu devirerek ayağa fırladım ve peşinden gittim. Sıkıca koluna yapıştım. Parmaklarım beyaz tenine gömülmüştü. "Bu işin peşini bırakacaksın!"

Gözleri korku içinde kurtulmaya çalıştı.

"Söz ver bana," diye hırladım.

"Kassandra, canımı acıtıyorsun!"

Ben Helena'yla kadınlar bölümünde boğuşurken aşağıda, erkekler salonunda da bir başka mücadele sürüyordu. Erkek kardeşimiz Deiphobos, Menelaos'la teke tek dövüşmesi için Paris'i ikna etmeye uğraşıyordu.

9

Bir akrobat yapısında, üstelik çok daha çevik olan Paris, şimdiye dek Menelaos'un eline geçmemeyi başarmıştı. Savaş alanında Helena'nın tıknaz, çarpık bacaklı kocasının elinden her sıyrılışında, Yunanlar bağırarak hakaret ediyorlardı. Paris, erkekliğini hedef alan bu saldırılara gülüp geçerken, kardeşim Deiphobos derinden incinmişti. Bütün o savaş yılları boyunca Deiphobos, Paris'i meydan okuyup dövüştürmek için uğraşmıştı. Sonunda, erkekler salonundaki bu kutlama gecesinde başarıya ulaştı.

Paris, her zaman olduğu gibi, korkaklığıyla ilgili suçlamaları yine hafife alıyordu. "Haklılar, ben kıvırcık kafalı bir kadın avcısıyım," dedi kardeşlerine.

Hektor bıkkınlıkla başını salladı. Deiphobos öfkeyle şarabına gömüldü.

"Ama, bu güzel yüz hatlarını ya da bu altın sarısı saçları ben kendim seçmedim. Hem, her şey bir yana," dedi Paris, Deiphobos'u dürterek, "kim tanrı armağanlarını geri çevirebilir? Helenos, gür kirpiklerini ve anlamlı kahverengi gözlerini reddedebilir miydi? Hektor, dürüstlüğünü reddedebilir miydi?"

"Öne çıkıp, Menelaos'a meydan okumaya davet ediyorum seni," diyerek Paris'in sözünü kesti Deiphobos.

Paris omuz silkti ve şarabını bir dikişte bitirdi. Hiç kimse konuşmadı.

Deiphobos'a göre, onur her şey demekti. Bütün yaşamı boyunca, en büyük ağabeyimiz Hektor'un davranışlarını taklit etmişti. Ama, onun soylu ruhuna sahip değildi. Paris'in altın kupasını yeniden doldururken, "Helena'ya, seni Menelaos'la karşılaştırma şansı vermek istemediğine bahse girerim," diye ekledi.

Paris iyice sarhoş olmuştu. Bütün gece dama oynamış ve Deiphobos'a da adamakıllı borçlanmıştı. "Neyine bahse gireceğimizi söyle," dedi.

"Sahip olduğun en değerli şeye."

Paris gözlerini kısarak baktı.

"Helena'ya. Buna cesaret edemezsen, o benim olacak."

"Bu çılgınlık!" dedi Helenos. "Menelaos, Sparta'ya dönüp de yatağını boş bulduğundan beri seni öldürmenin hayalini kuruyor. Asla hayal edemeyeceğin kadar çok nefret ediyor senden."

Deiphobos, Helenos'u kenara itti. "Karısını elinde tuttuğun adamın nasıl biri olduğunu öğrenmek istemiyor musun?"

Paris, elindeki şarap kupasını sıktı. İlk kez, şaka dolu bir yanıt veremedi.

"Halkın seni toplumsal bir bela olarak görürken, Helena neler hissediyor acaba?" diyerek üsteledi Deiphobos. "Yakınları seni gördüğünde pis pis gülerken,

neler hissediyor?"

Gün ağardıktan hemen sonra Helenos beni, Paris'in kendisiyle dövüşecek bir yiğit göndermeleri için Yunanlar'a meydan okumayı düşündüğü haberiyle uyandırdı. Elbette, bu çağrıya kimin karşılık vereceği belliydi.

"Asla bunun altından kalkamayacak," dedim. "Paris kargı ve ok atmada çok iyidir. Ama erkek erkeğe? Menelaos onu parça parça edecek."

"Ne olur ne olmaz, Helena'yı getirmesi için Laodike'yi gönder. Seninle Skaia Kapısı üstünde buluşsunlar. Paris, aşağı katta silahlarını kuşanıyor. Ben de aynı şeyi yapmalıyım." Kardeşim kapıdan çıkmadan önce durakladı. "Zavallı kadın! Böyle bir mücadeleyi izlemek zorunda kalacak."

Helena için hissettiklerim üzülmenin ötesindeydi. Önceki gece onu, çöpçatanlık yapmaktan vazgeçeceği sözünü almadan bırakmıştım. Şimdi, yumuşak davrandığım için pişmandım. Yine de Laodike'yi uyandırıp, haberi verdim ve onu Helena'nın odasına gönderdim.

Her ikisi de, omuzundan sarkan leopar derisiyle Paris, Troia saflarından öne adım attığı an, kapının üstündeki terasa geldiler. Paris iki kargısını salladı ve onunla dövüşmeye geleceklere meydan okudu. Yunanlar kendi aralarında fısıldaşırken, iki orduyu ayıran açıklıkta geniş adımlarla ilerledi. Sık sık yukarıya doğru, korkuluğa sıkı sıkıya yapışmış duran Helena'ya baktı. Taranmamış sarı saçları Helena'nın yüzünde uçuşuyordu. Derken, Yunan askerlerinin bir arabanın geçmesi için yol verdiklerini

gördük. Menelaos'un arabasıydı bu.

"Ölümsüz Tanrılar!" diye bağırdı Helena. "*Menelaos* onu gördü!"

Paris, kendisine meydan okuyanı görür görmez, Troia saflarına geri çekildi. Hektor onu yakalayıp, ciddi bir ifadeyle kulağına bir şeyler söyledi. Bu arada Yunanlar alay ediyor; Menelaos da, "Senin hakkından geldiğimde, o sarı saçlarından ve yakışıklılığından geriye pek bir şey kalmayacak!" diye bağırıyordu.

"Keşke ağabeyinin peşinden buralara gelmeden önce ölmüş olsaydım," dedi Helena.

"Bakın!" dedi Laodike. "Hektor onu geri getiriyor!"

Hektor, bir eli Paris'in omuzunda, onu Yunan saflarına doğru götürüyordu. Orada kardeşinin, Helena ve serveti için Menelaos'la savaşacağını bildirdi.

Her iki ordu da yüksek sesle alkış tuttu. Troia'lılar ve Yunanlar silahlarını bırakıp, karşı karşıya oturdular. Babam, Yunan Birliği'ni temsil eden Agamemnon'la birlikte anlaşma yemini etmek için savaş alanına çağrıldı. İkisi de Zeus'un onuruna sunular döktüler ve dövüş için bir alan belirlediler. Bir miğferin içine kırık çömlek parçaları koyup salladılar. İki savaşçı, kargıyı ilk atacak olanı belirlemek için birer parça çektiler.

Paris kazandı. Ayak bileklerinden dizlerine kadar bacağını koruyan, gümüş süslemeli zırhlarını giymesini ve at yelesinden gösterişli bir sorgucu bulunan tunç miğferini takmasını izledik. Helena, gözleri yaşlarla dolu bana doğru baktıysa da, gözlerimi ondan kaçırdım. Kucağındaki küçük Astyanaks'la birlikte Polyksene, ardın-

dan da Andromakhe, annem ve dört yardımcısı yanımıza geldiler. Hepsi de haberi kadınlar bölümünde duymuşlardı.

Belirlenen alana ilk adımını atan Menelaos oldu. Annemin yardımcılarından biri, değerli bir boğa gibi yapılı olduğunu fısıldadı.

Troia yönünden de Paris alana girdi. "Ah! Apollon kadar yakışıklı!" diye bağırdı bir diğeri.

Her iki savaşçı da sağ yanlarına doğru daire çizmeye başlayınca, ordular suspus oldu. İkisi de çocukluğunda gymnasium'da* eğitilirken, sağ elini kullanan savaşçıya doğal bir üstünlük sağlayan bu hareketi öğrenmişlerdi. Kalkan, saldırıyı karşılamak üzere sol kolda, dirsekle bilek arasında bağlıyken, sağ kol, sağ omuzun gerisine doğru dengelediği kargıyı, zamanı geldiğinde bütün gücüyle savurur.

Daireler yavaş yavaş daraldı ve Menelaos, Paris'i kızdırma umuduyla iki kez hakaretler yağdırdı. Yılların deneyimiyle Menelaos, bu türden bir heyecanlanmanın hasmın dikkatini dağıtacağını biliyordu kuşkusuz. Ancak, Paris bu sataşmalara aldırmayıp, dönmeyi sürdürdü; alev alev yanan gözlerini düşmanına dikmiş, adımlarını hep sağa doğru atıyordu.

Artık yüz yüze gelmiş olan iki savaşçı için tüm yaşamları o ana ve yere odaklanmıştı. Bu yaz sabahında, Troia'nın esintili ovasındaki bir açıklıkta ikisinden biri

RN– Antik Çağ'da erkek çocukların spor ağırlıklı öğrenim gördükleri okul. Eski Yunan'da çok önem verilen ve her büyük kentte en az bir tane bulunan gymnasium'larda sporun yanı sıra felsefe, edebiyat ve müzik eğitimi de verilirdi.

ölecek, öteki de dünyanın en güzel kadınını ve sahip olduğu hazineyi alacaktı.

Neyi görmek istediğimi bilmiyordum. Elbette, savaşın sona ermesini istiyordum. Ancak Menelaos, Helena'yı götürürse, Troia'da bir boşluk ortaya çıkacaktı. Helena ve ben, altı yıl boyunca pek çok anıyı paylaşmıştık. Birbirimize kendi dilimizi öğretip, hatalarımıza gülmüş, dokuma tezgâhında desen alışverişi yapmış ve uzun öğleden sonralarında Laodike ve Polyksene'yle birlikte aşık oynamıştık. Buna benzer kadın oyunlarını hâlâ anlamsız buluyordum; ama, Helena'nın öykülerini dinlemek, kahkahasını duymak hoşuma gidiyordu. Ona bu denli kızgınken bile, çok özleyeceğimin farkındaydım.

Aşağıdaki alanda vuruşma hızlanmıştı. Paris, Menelaos'a kargıyla gözdağı vererek bir ileri hamle yaptı, sonra geri sıçradı. Bu ölüm dansı doruk noktasına çıkarken, her savaşçı rakibini, adı ve yüzü olan bir insan değil de, devinen bir karaltı olarak algılamaya başlıyordu. Son bir hamle ve savuşturma dönüşü tamamlanırken, Menelaos sol kolunu göğsünü ortada bırakacak biçimde indirince, Paris kargısını fırlattı.

Kargının fırlatılışı başarılıydı, ama Menelaos hazırlıklıydı. Hakaretleri gibi, kalkanını indirmesi de bir taktikti. Kargının havada uçtuğu kısacık sürede onu durdurmak üzere kalkanını kaldırırken, bir yandan da elindeki kargıyı Paris'in kalkanındaki dairesel hedefe doğru attı.

Annemin soluğunu tuttuğunu fark ettim. Kargı, altı kat hayvan derisi ve tuncu delip geçti. Paris, darbenin şiddetiyle yere düşerken, kargının ucundan korunmak

için bedenini döndürüp, kendini yana doğru çevirdi.

Ancak bu zincirleme olay, çok daha sonra netlik kazandı. O sırada bizler Paris'in, büyük olasılıkla ölümcül biçimde yaralandığını düşünmüştük. Uzun bekleme anında Helena dehşetten kaskatı kesilmişti. Kucağında hâlâ bebeği tutmakta olan Polyksene, onun yanına sokuldu.

Paris ayağa kalkmaya çabaladığı sırada kalkanını yere düşürünce, kargının kalkana gömüldüğünü, ancak göğsünde hiç kan olmadığını gördük. Annem rahat bir soluk aldı.

Derken, Menelaos kılıcını çekip, Paris'in miğferine indirdi. Kılıcın keskin gövdesi parçalara ayrıldı. Öfkeyle kükreyen Menelaos, miğferinin at yelesi sorgucundan yakaladığı Paris'i Yunan saflarına doğru sürüklemeye başladı. Ağabeyimin bedeni hareketsizdi, karşı koymuyordu.

"Miğferin kayışı onu boğuyor!" diye bağırdı Laodike.

"Bakamıyorum!" Helena yüzünü Polyksene'nin omuzuna gömünce, bebek de çeşitli sesler çıkarıp, onun altın sarısı saçlarını yakalamak için elini uzattı.

Kardeşimizin boğulduğunu görmekten en çok mutluluk duyacak kişi olan Andromakhe de dahil hepimiz, miğfer kurtulup da Menelaos'un elinde kalana dek soluğumuzu tuttuk.

"Miğferin kayışı! Kopmuş!" dedi Laodike, Helena'ya. "Menelaos miğferi omuzundan geriye fırlattı."

Bir Yunan, Paris'in işini bitirmesi için Menelaos'a

bir kargı verirken, ağabeyim dizlerinin üstünde doğruldu. Helena soluğumuzun kesildiğini fark etti.

"Menelaos onu öldürdü mü?" diye soludu.

"Hayır, bekle! Neler olduğunu göremiyoruz."

Nereden çıktığı belli olmayan, yere yakın bir toz bulutu her iki savaşçıyı da sarmalamıştı.

"Kassandra, nedir bu?"

Şaşkınlık içinde başımı salladım. Gökyüzünde tek bulut yoktu. Oysa şimdi, iki ordu arasındaki açıklık alan kül rengi bir örtüyle kaplanmıştı. Kısa bir süre sonra bu örtü dağıldığında, Paris ortadan kaybolmuştu.

"Gözlerini açabilirsin," dedim Helena'ya. "Paris gitti."

"Troia'lıların hilesi bu!" diye kükredi Menelaos. "Onu nereye sakladınız?" Oysa, Hektor ve Deiphobos da Yunanlar kadar şaşırmışlardı.

Yunan ve Troia'lı soylular, sıcaktan kavrulmuş toprağı inceleyerek dövüş alanını gezdiler. Menelaos vahşi bir hayvan gibi sağa sola koşturarak bağırıyordu. "*Hainler!* Onu nereye sakladınız?"

O zaman Andromakhe, Helena'ya doğru döndü. Annemin varlığı onu, bizlerden hiç kimsenin Paris'i ölümden kurtarmış olamayacağı gerçeğini söylemekten alıkoyuyordu. "Onu hanımının yatak odasında aramaları gerekir," dedi, Helena'ya düşmanca bakarak. "Kardeşleri aşağıdaki ovada onun savaşını verirken, bulunmayı yeğlediği yer orası. Belki de *sen* onu bulup, kendisinin başlatmış olduğu bu savaşa dönmesi için ikna edebilirsin, Helena."

Helena'nın yüzü bembeyaz kesildi. "Kassandra, benimle gel," dedi.

Hayır anlamında başımı salladım.

"Lütfen!"

"Kocanın masasına konuk olduğunda, Paris'le yalnız kalmaktan korkmamıştın," dedi Andromakhe.

Helena, gözlerini Andromakhe'den çevirip, bana baktı. Saçları rüzgârda uçuşuyor, omuzları sessiz hıçkırıklarla sarsılıyordu. Sonra döndü ve koşarak uzaklaştı.

Kendi zayıflığıma kızarak, ben de arkasından gittim.

10

Biraz önce yıkanıp, döğüşün kirini üstünden atmış olan Paris, ıslak saçlarıyla yatağa uzanmıştı.

"Andromakhe haklıymış!" diye ağladı Helena. "Ah, bizim hakkımızda neler düşünecek şimdi?"

"Gel buraya, sevgilim," dedi Paris, yanındaki yere vurarak. "Ölümün kıyısından dönmüş olmamı kutla."

Ama Helena odanın ortasında bekledi. "Keşke ölmüş *olsaydın*! Keşke Menelaos seni öldürmüş olsaydı! Erkek kardeşlerin ne düşünecekler?" Benim durduğum yere, açık kapı girişine doğru bir bakış attı. "Kadınlar neler söyleyecekler?"

Paris, belini saran örtüyü düzeltti ve kollarını başının altında kavuşturarak, yeniden ipek minderlere yasladı. "Bana kızma. Tanrılara kız. Menelaos kazandı, çünkü Athena ona yardım etti. Ama beni de destekleyenler var. Aphrodite, çoğunluğun karşısında tek başıma, düşman tarafından sarılmışken, gizlice kaçabilmem için o bulutu gönderdi."

"Sen yalnızca Menelaos'a karşı savaşıyordun," dedim, kapı eşiğinden. "Diğerlerinden hiçbiri sana dokun-

mayacaktı."

"Savaştan yeterince söz ettik. Bundan hiç kurtulamayacak mıyız?"

"Beni en acımasızca yerenlerden biri," dedi Helena'ya, "kız kardeşim Kassandra'dır. Geleneksel Oyunlar'da yarışmak üzere Troia'ya geri döndüğümde, beni ilk tanıyanın kendisi olduğunu anlattı mı sana? Babama, beni aileye kabul etmek yerine, tekrar dağlara göndermesini söyledi. Ama *seni* çok seviyor, canım. Ve Kassandra sevdiği az sayıdaki insanı korumak için, tıpkı bir kaplan gibi savaşır. Tatlılıkla istersen, bizi yalnız bırakacaktır."

Helena'nın yüzünde, önceki gece kadınlar bölümünde benden kaçarken gördüğüm aynı hırpalanmışlık ifadesi belirdi.

"Seni, gemime götürdüğüm ve adada geçirdiğimiz o gece bile bu kadar çok istememiştim. Gel haydi, utangaçlığı bırak. Kassandra anlar böyle şeyleri," dedi Paris ona.

Helena, zayıflığını bağışlamam için üzgün mavi gözlerle yalvardı bana. Aşk ne büyük bir zayıflıkmış! Menelaos'un daha iyi savaştığını düşündüğünden emindim. Yine de, Yunanlar'ın Paris'le alay etmesi, kendi halkının bile onu hor görmesi hiçbir şeyi değiştirmiyordu. Paris'in sesi, bal kadar tatlı geliyordu kulağına. Onun peşinden her yere gidebilirdi.

Kınayıcı tek söz söylemeden, kapıyı arkamdan kapattım. Buna Aphrodite'nin çılgınlığı denmesine şaşmamalıydı. Asla aşk kurbanı olmamak için bütün tanrılara dua ettim.

Surlara dönerken, öfkemi sürdürmemin güç olduğunu anladım. Helena, neyin ya da kimin –hatta kız kardeşimin– pahasına olursa olsun, Troia'da, Paris'in yanında kalmanın yolunu aramaktan kendini alamıyordu. Onun planlarına aşırı tepki gösterdiğimi fark ettim. Ailemizde gerçekten Helena'nın tarafını tutan hiç kimse yoktu. Laodike ve Polyksene dışında bütün kadınlar onu gördüklerinde nefretle ürperiyorlardı. Özellikle de Andromakhe. Polyksene'yi evlendirmek için ikisinin işbirliği yaptığını düşünmek aptalcaydı.

Skaia Kapısı'nın üstündeki terasta, kız kardeşim Laodike annemin yanında durmuş, yeniden başlayan çarpışmayı izliyordu. Andromakhe ve Polyksene, bebeği alıp, eve gitmişlerdi. Annemin sorgulayan bakışını başımı sallayarak onayladım. "Gayet iyi. Şimdi odasından geliyorum. Helena'yla birlikte."

"Hektor'un bunu bilmesi gerekiyor," dedi içini çekerek.

Laodike, haberi iletmesi için birini çağırmama fırsat vermeden, yokluğum sırasında olanları anlatmak için beni duvarın yanına çekti.

"Ateşkesi kim bozdu?" diye sordum, aşağıda itişip kakışan bedenlere, ürkmüş atlara, toza ve kana bakarak.

"Sen gittikten hemen sonra, Menelaos zaferini ilan etti ve bütün Yunanlar da onu alkışladılar. Babama, Helena'yı teslim etmenin Hektor'un *görevi* olduğunu haykırdı..."

"Hektor'un bundan daha çok hoşlanacağı şey yok," diye mırıldandı annem. "Ama babanız bunu asla kabul

etmeyecektir."

Savaş alanı, bir zamanlar baba, koca ve erkek kardeş olan kokuşmuş cesetlerle dolmuştu. Hemen aşağımızda bir dövüş sürüyordu. Agamemnon'un, sırtüstü düşmüş, kan kusan Troia'lı bir savaşçının göğsüne kargısını saplayışını seyrettim. Sonra da, ayağını kurbanının göğsüne dayayıp, kargısını geri çekişini. Zafer çığlıkları ve dehşet dolu feryatlar kulaklarımda uğulduyordu. Bu biçimde ölümün anlamsızlığı ve olanları önleyememekteki çaresizliğim, daha önce de defalarca olduğu gibi kahretti beni.

"Menelaos, Paris'i sakladığımızı söylüyor. Yeminimizi ayaklar altına aldığımızı. Kassandra, dinlesene!" Laodike, dikkatimi çekmek için giysimin kolunu çekiştirdi. "Bunun üzerine, bizim adamlarımızdan biri Menelaos'a bir ok attı. Kan, sanki atların fildişi yanaklıklarındaki al boya gibi bacaklarından aşağıya akarken, o hâlâ ayakta, yumruğunu bize doğru sallıyordu. Doktorlarının onu savaş alanının dışına çıkarmasıyla birlikte iki taraf birbirine girdi."

"Troia'lılardan ateşkesi bozan kim oldu?"

"Hiç kimse," dedi annem. "Bu tanrıçanın işiydi. Athena kılık değiştirip, okçularımızın arasına karışmış. Menelaos'a oku atan oydu. Kentimizi harabeye çevirmek istediğini hepimiz biliyoruz."

"Annem, Athena'nın barış yapmamızı *istemediğini* söylüyor," diye ekledi Laodike. "Altın elma hakkında söylenenler doğru mu dersin? Paris, onu Aphrodite'ye verdiği için, Hera ve Athena'nın bizden nefret ettiği öyküsü?"

"Hangisi doğru, hangisi Paris'in uydurması kim bilebilir? Menelaos'tan kaçabilmesi için, o bulutu Aphrodite'nin gönderdiğini söylüyor Paris."

"Bunun başka nasıl bir açıklaması olabilir ki?" diye sözümü kesti annem. Başında gümüş saç örgülerinin oluşturduğu taçı çevreleyen örtüyü düzeltti. Güzel yüzüne söz geçirebiliyordu, ama elleri titriyordu. Söylediklerime pişman oldum. Halk onu, Paris'in dağ başında işini bitirmekle görevlendirilen çobana rüşvet vermekle suçluyordu. Başımıza yedi yıldır süren savaşı açan bu oğlunu hâlâ sevdiği açıktı. Aslında Paris, Hektor'dan sonra ikinci gözde oğluydu onun. Ama söylenenler doğruysa, oğlunu kurtardığı için kendini sorumlu hissettiği olmuş muydu acaba? Başımıza gelen bütün belalardan tanrıları sorumlu tutması bu yüzden miydi?

"Ölümsüzler Olympos'tan aşağı inip taraf tutuyorlarsa, bizim elimizden ne gelir?" dedi, sanki aklımdan geçenleri okumuş gibi.

Kendime belki bin kez hangi tarafın daha güçlü destekçileri olduğunu sordum. Bu, kadınlar bölümünün, pazaryerinin, ahırların, mutfakların ve köle barakalarının en sonu gelmez tartışma konusuydu. Görünüşe bakılırsa Aphrodite, Paris'e arka çıkmıştı. Athena, Yunanlar'ı için savaşıyordu. Hepsinin üstündeki Zeus'un niyetindense kimse pek emin değildi.

Laodike, aşağıdaki savaş alanında Hektor'un kent kapısına doğru geri döndüğünü fark ettiğinde, annem hâlâ son göksel müdahalelerden söz ediyordu. Hektor kapıdan geçinceye dek, içerideki meşe ağacının altında

toplanmış bir düzine kadın, kocalarından ve oğullarından haber almak için ona yalvarmaya başladı.

Hektor'u ellerinden kurtarmak için annemin peşi sıra üç kat merdiveni indik. Kraliçe, kadınları uzaklaştırıp, oğlunu elinden tuttu. "Sana biraz şarap getireyim," dedi. "Hem Zeus Baba'ya sunarsın, hem de kendin içersin."

"Benim için şarap getirme, anne. Ayrıca, üstüm başım kan içindeyken Zeus'a dua edemem." Kargısını yere koydu, ama alnından ter aktığı halde miğferini çıkarmaya kalkışmadı. Yunan savaşçıların kanları, kaslı kolları üstünde yol yol kurumuştu.

"*Senden*, Athena'ya yakarmanı istemeye geldim· çünkü, anlaşılan bizden adamakıllı nefret ediyor," dedi. "Yaşlı kadınları toplayıp, tapınağına git. Ona, yalnızca Troia'lı kadınlara ve çocuklara merhamet etmesi karşılığında, on iki tane kusursuz düve kurban edeceğimizi söyle."

Annem, belki de yapacak bir iş bulmanın verdiği rahatlamayla, kadınları toplamak üzere hemen oradan ayrıldı. Bitkin bitkin gülümseyen Hektor, taştan bir sıraya çöktü ve elini, yanına oturup, başını omuzuna dayayan Laodike'ye uzattı.

"Seni çok özledik," dedi Laodike ona. "Andromakhe ve Astyanaks da biraz önce buradaydılar. Astyanaks'ın bir dişi daha çıktı."

"Karımı çağırmayın," dedi Hektor bana. "Beni bu haldeyken görmesin." Göz çukurlarında biriken teri sildi. "Helena'yı gördün mü, Kassandra? Paris'e ne olduğunu

o biliyordur..."

"Helena, onunla birlikte. Paris'in odasındalar. –Bekle! Sen dinlen. Ben gidip, getireyim onu."

Hektor, kendisine engel olmaya çalışan elimi itti. "Onun uğruna insanlar ölürken, nasıl saklanabiliyor?"

"Bunun Aphrodite'nin işi olduğunu söylüyor. Gizlice kaçabilmesi için o bulutu tanrıça göndermiş. Sevgili ağabeyim, bırak da onu sana ben getireyim. Sen beklerken, Laodike de keçi peyniri ve şarap getirmelerini söyler."

"Hayır, Kassandra! Paris'in *bana* hesap vermesi gerekir!" Hektor gülerek başını salladı. "Yunanlar *bizi* onu saklamakla suçluyorlar. Göklerde Gürleyen Zeus aşkına! Müttefiklerimizin haberi olsa, gemilerine bindikleri gibi uzaklaşırlardı."

Hele Menelaos, Paris'in şu anda nerede olduğunu bilse, yüksek surlarımıza tek başına saldırır, diye geçirdim içimden. Ancak Hektor'a, Paris'in biraz önce soğuk bir duş aldığını ve Helena'yla birlikte yatakta olduğunu söylemek istemedim. Hektor, ancak geçen ay bir kere karısıyla birlikte uyuyabilmişti. Hep surların dışındaki geçici kampta, birkaç saat uyuyabiliyordu.

Andromakhe'nin gelişi bana gerekli oyalama süresini sağladı. Andromakhe, kocasını görmek için koşarak gelmişti. Onun ardından, kucağında melek yüzlü, mutlu bebekleriyle birlikte dadı da geldi. Ve Hektor, kısa bir an için erkek kardeşini unuttu. Gözleri yaşlarla dolu, gülümseyerek oğluna baktı. Andromakhe herkesin ortasında ağladı. Parmak uçlarında yükselerek, kollarını Hek-

tor'a dolamıştı. "Baban, seninle teke tek dövüşmesi için, Yunanlar'dan bir yiğit göndermelerini isteyeceğini söylüyor. Acı bana ve kaleden ayrılma."

Hektor, Andromakhe'nin parlak siyah saçlarını okşadı. "Merak etme, aşkım. Savaşta başımın çaresine bakmayı öğrendim. Tek endişem oğlum ve sensin. Savaşmayı da bu nedenle sürdürüyorum."

Ellerini Astyanaks'a doğru uzattı; ama çocuk, babasının miğferi üstündeki at yelesinden sorgucun uçuşmasından ürküp, dadısına sarıldı. Ağabeyim gülümseyerek miğferini çıkardı ve sıranın üstüne koydu. Astyanaks'ı kollarında beşik gibi salladıktan sonra havaya kaldırınca, çocuk neşeli çığlıklar attı. Andromakhe gözyaşları içinde gülümsüyordu.

Onlar gülüşürken dışarı süzüldüm ve terk edilmiş sokaklarda hızla ilerledim. Paris'in dairesinin avlusunda, Helena'nın hizmetçisi Klymene'yi gördüm. "Paris'e söyle, Hektor yanına geliyor," dedim. "Yanıt alıncaya kadar yumrukla kapısını."

11

Hektor kardeşini, Helena'nın dokuma tezgâhlarının durduğu ön odada buldu. Paris, yayını okşuyordu. Gümüş süslemeli zırhı, mucizevi kurtuluşundan sonra üstünden çıkarıp bıraktığı aynı yerde duruyordu.

"Sakın *sen* de beni azarlama," dedi Paris, başını kaldırıp Hektor'a bakarak. Hektor'un, öfkesini dizginlemeye çalıştığı belliydi. "Helena, dönek olduğumu söylüyor. Kassandra ise her zamanki gibi, bana karşı çok acımasız. Ailenin yüzkarası olduğumu söylüyor."

"Ailenin yüzkarasısın," dedim.

Paris, beni önemsemez bir tavırla elini salladı. "Zırhımı giyinceye kadar bekle," dedi Hektor'a. "Kale kapısına giderken, sana kurtulmamın öyküsünü anlatacağım."

Paris, belki de yeniden Helena'nın gözüne girme arzusuyla silahlarını kuşandı ve ağabeyiyle birlikte, yeni yemlenmiş bir aygır gibi canlı adımlarla yoldan aşağı koşturdu.

Savaş alanına döndüğünde yayını ustalıkla kullanarak, hedefine varan oklarıyla pek çok Yunan'ı ölüme gönderdi. Ancak, Menelaos'la dövüşünü tamamlamayı

düşünmediği gibi, topallayarak savaş alanına geri dönen hasmını yanına bile yaklaştırmadı.

Yunanlar ona, "yakışıklı ödlek" ve "ırz düşmanı barbar" diyerek, hakaretlerini iki katına çıkardılar. O gece Yaşlılar Meclisi'nde Antenor, Helena'nın geri verilmesini önerdi yine.

"Ateşkesimizi bozduk," dedi beyaz saçlı soylu. Paris'e öfkeyle bakıyordu. "Tanrılar böyle bir inançsızlığı bağışlamayacaklardır."

Bu kez bir grup soylu, onu yüksek sesle onayladı. Paris'in sesini duyurmak için bağırması gerekti. "Kadınımdan *vazgeçmeyeceğim*! Ama durun! Beni iyi dinleyin! Sparta'dan onunla birlikte getirdiğim bütün hazineyi geri vermeyi kabul ediyorum."

Homurdanmalar yatıştı.

"Ve Menelaos'a Sidon'dan getirdiğim iki tunç üçayağı vereceğim. Laciverttaşı kakmalı gümüş bir kemeri de."

Bu teklif, hemen Yunan kampına iletildi. İki saat sonra, bir haberci reddettiklerini bildirdi. Hektor, onların seçeceği bir yiğidi dövüşe davet ederek, haberciyi geri gönderdi.

Bu gelişmeleri, ertesi gün Helenos'un dairesinde öğrendim. İkizimi, gece boyu ve bütün sabah süren acil durum toplantılarından sonra çekildiği odasında bulmuştum.

"Babam, Menelaos'un bu teklifi kabul etmesi için dua ediyor olmalı," dedim ikizime. "O zaman Hektor, Paris'in başladığı işi bitirebilir."

Helenos bana aldırmayıp, odayı arşınlamayı sürdü-

rünce sordum, "Bu, ailemizin kırılan gururunu onarırdı, değil mi?"

Helenos, bıkkınlıkla homurdandı. "*Hangi* aile gururu? Gurur duyacak neyimiz var ki? Deiphobos, zorla alacağı tehdidini savurarak, Helena'nın kendine verilmesi gerektiğinde ısrar ediyor. Oysa Paris, yaptıkları anlaşmaya uyduğunu ileri sürüyor. Menelaos'u dövüşe davet etti. Paris'e göre, tutuştukları bahiste kazanmak –ya da orada öldürülmeyi beklemek gibi bir koşul yoktu. Kendi aramızda ağız dalaşı yapar duruma düştük. Kendi soylularımız bile bizimle alay ediyor. Trakyalı bir birlik, ülkesine dönmek üzere şimdiden denize açıldı."

"Otur da bir şeyler ye," diyerek araya girdim.

"Yemek mi? Bir aydan uzun bir süredir sofrada et görmedik. Son keçileri de kesersek, peynirimiz kalmayacak. Yaz sona ermeden tahılımız tükenecek... Ayrıca," –Helenos volta atmayı bırakıp, bana baktı– "Agamemnon, küçük kardeşinin Hektor'un karşısına çıkmasına asla izin vermeyecektir. Menelaos yaralanmasaydı bile, Hektor ona büyük fark atar."

"Andromakhe, Akhilleus'un ortaya çıkmasından korkuyor."

"Hiç sanmıyorum." Helenos yeniden odayı arşınlamaya başladı. "Bu kişi, Aias olmalı. Akhilleus katılmadığına göre, ellerindeki en iyi adam o. Hektor onunla boy ölçüşebilir mi? Asıl sorun bu."

"Bitkin düştün. Senin doğru yargılarına çok güveniyorlar." Bir kadeh şarap doldurdum ve parmaklarının arasına tutuşturdum. "Gel, otur şöyle."

Kendini sedire bıraktı, dalgın dalgın şarabını yudumladı. Sonra gözlerini kapayıp, sırtını duvara yasladı. "Bunun sonu nereye varacak?" dedi usulca.

Başımı salladım. Ben de aynı soruyu kendime her gün yüzlerce kez soruyordum.

Götürdüğüm incirleri ve ekmeği yiyip, içine biraz uyku tozu karıştırdığım ballı şarabı içmesinden sonra, kardeşimin yanından ayrıldım. Priamos'un oğullarının odalarını bir merdivenle büyük avluya bağlayan koridordan geçerken, soylularımızın, birbirlerinin boğazına sarılmalarına Helenos'un engel olacağına güvendiklerini düşündüm. Kardeşimin üstündeki baskı artmaya başlamıştı.

Çarpışmaların ve diplomasinin de ötesinde, kardeşimi asıl öngörülerin usandırdığını biliyordum. Kuşatmanın neden olduğu kıtlık, ayrıca ilaç, yakacak ve araba parçası yetersizliği, uykusuz geceler boyu onu perişan etmişti.

Bir pencerenin yanından geçerken, mutfak bahçesine gözüm ilişti. Taş bir sıranın üstünde, Helena ve Andromakhe yan yana oturmuşlardı. Önce, hiç uyuşmayan bu ikilinin bir arada olması beni çarptı. Andromakhe, Helena'yla aynı odada bulunmaktan bile nefret ederdi. İçgüdüsel bir hareketle, görünmemek için geri çekildim. Alçak sesle gizli gizli ne konuştuklarını duyamayacak kadar uzaktaydım. Koridorun sonuna koşup, sandaletlerimi çıkardım. Merdivenin son basamağına dek parmak uçlarımda inip, kapı eşiğinde gizlendim.

"Kassandra mücadele edecek..." diyordu Helena

ve ardından, "Sen haklıydın..." Hâlâ sözcüklerin hepsini duyamıyordum.

Derken, Andromakhe'nin Kuzeyliler'e özgü hem daha yüksek hem de canlı konuşması duyuldu. "Bu kararları Kassandra vermiyor. Priamos, çeyiz görüşmelerini başlatacaktır."

"Onun desteğine güvenebilir miyiz?"

Kendimi ses çıkarmamaya zorladım.

"Ne kadar gururlu bir adam olduğunu bilirsin. Gelmiş geçmiş en parlak savaşçıyı damadı yaptığını düşünsene."

"Akhilleus, soylu davrandı... genç savaşçılara acıdı... fidye karşılığında, onları babalarına geri verdi."

"Kraliçeyi de unutmayalım. Bu evliliği onaylamak için yeterince nedeni var... hâlâ hayatta olan oğullarını korumak," diye ekledi, her zaman Hektor'un güvenliğini düşünen Andromakhe.

"Peki, ya Polyksene'nin güvenliği?" diye haykırdım eşikten dışarı çıkarak. Helena'nın yüzünde önce korku, sonra utanç belirdi. *"Nasıl yaparsın?"* diye bağırdım ona.

Andromakhe ayağa kalkıp, aramıza girdi. "Uygar insanlar, evliliği anlaşmalar için kullanmışlardır her zaman. Kan dökülmesine engel olmak için," dedi doğal bir ses tonuyla.

"Sevdiklerimizi korumak için başka hangi silahımız var ki?" diye bağırdı Helena. "Amazonlar gibi üstümüze zırh geçirip, savaş alanına inmemizi mi isterdin?"

"Evet!"

Helena ağlıyordu. Andromakhe kollarını kavuştur-

muş, aramızda dikiliyordu. "Hep bir düş dünyasında yaşadın," dedi bana. "Polyksene büyük bir savaşçıyla evlendirilmek üzere yetiştirildi. Akhilleus'un yasal çocuklarını dünyaya getirmekten daha iyi bir yazgı olabilir mi?"

"Ölümsüzlerden doğmuş o!" diye mırıldandı Helena.

"Onu savaş alanında izlemedin mi hiç?" diye haykırdım. "Öldürmeyi ne kadar sevdiğini görmedin mi?"

Andromakhe sabırsızca başını salladı. "Bu işlerden anladığımı iddia edemem."

"Akhilleus'tan çocuk yapmak isteyip istemediğini *Polyksene*'ye soran oldu mu hiç?"

Ancak, soruma yanıt alamadım. Andromakhe'nin hizmetçisi koşarak haberi getirdi. Yunanlar, Hektor'un karşısına Aias'ı gönderiyorlardı. Hektor silahlarını kuşanmaya gitmiş ve halkımız, bu dövüşü torunlarına anlatabilmek için, en iyi seyir noktaları yüzünden kavga ederek, şimdiden sur boyunca sıralanmıştı.

12

İki savaşçı tam da birbirlerine göreydi. Her iki ordu savaşta olduklarını unutarak oturmuş, hayretle ustalıklarını izliyordu. Öğle sonrası göğünde beyaz bir ay belirdi. Güneş, Hektor ve Aias'ın kargılarını fırlatıp, uçlarından sakınmak için eğilip büküldükleri bir saatten uzun süren zarif dansı boyunca, uzayan gölgeler oluşturdu.

Bu süre içinde yalnızca bir kez, Aias'ın kargısı boynunu sıyırıp geçtiğinde, Hektor'un güvenliği için kaygılandım. Andromakhe, kanı görünce bayıldı; ama, Hektor anında dengesini toparlayıp, kargısını hasmına doğru fırlattı.

Kraliyet ailesine ayrılmış olan terasta, annemizin yanında oturan Polyksene'ye bakıp durdum. Endişeyle çatılmış kaşları ve rüzgârda karışmış kızıl kahverengi bukleleriyle ne kadar da masum görünüyordu. Bir ara yanına gidip, "Helena seninle konuştu mu?" diye fısıldadım kulağına.

"Ne hakkında?" Sandalyesinde dönüp, "Ağabeyimiz aşağıda yaşam savaşı verirken, neden böyle bir soru soruyorsun?" der gibi baktı yüzüme.

Annem kaşlarını çatarak bana baktı. Yerime döndüm. Yine de, Polyksene'nin kuşkulandığı bir şey var mı diye merak ettim. Tepesindeki kayalarda duran Akhilleus'u gördüğünde yüzünde beliren korku dışında, gölbaşındaki o kısa karşılaşmayla ilgili neler hissettiği hakkında hiçbir fikrim yoktu. Bu olaydan bir kez bile söz etmemişti. Duygularını kendine saklamayı öğreniyordu. Geçtiğimiz aylarda, benim için artık sır olmaya başlamıştı Polyksene. Oysa, Laodike gibi daha az uysal, daha çok açık olmasını isterdim.

Kendi kendime, düşünüp endişelenmenin yararsız olduğunu yineleyip, dikkatimi dövüşe vermeye uğraştım. Hem Helenos yapılması gerekeni bilirdi.

Göğün rengi koyu pembeye döndüğünde, savaşçıların hiçbiri üstünlük sağlayamamıştı. Günbatımında savaşı bırakma geleneği dolayısıyla, iki taraftan birer haberci araya girdi. Bunun üzerine Hektor, çok saygı duyduğu bu adamı öldürmediği için rahatladığını söyledi. Sanırım, Aias da aynı şeyi hissetmişti. Portakal rengi güneş Ege Denizi'ne battığında, birbirlerine iltifatlar edip, armağanlar sundular. Hektor, Aias'a kılıcını; Aias da ona, koyu kırmızı kemerini verdi. Her ikisi de, karşılaşmanın berabere bittiği konusunda anlaştılar.

Gecenin ilerleyen saatlerinde Yunanlar, iki ordunun da, engebeli ovada çürümekte olan, sinek dolu cesetleri yakabilmesi için ateşkes önerdi.

Ertesi sabah, surların üstünde yalnız başıma bu çalışmaları izledim. Savaşın gürültüsünden sonraki tuhaf sessizlik, bir barış yanılsamasına neden olmuştu. Düşman

savaşçılar zaman zaman durup, birbirleriyle konuşuyorlardı. Tanıdık bir yüz seçemedikçe, Troia'lıları Yunanlar'dan ayırt etmek güçtü.

Helenos'u bir zeytin ağacının altında Odysseus'la konuşurken görünce, Odysseus'un başkanlığındaki heyetin Troia'ya gelişini mi anıyorlar diye merak ettim. Odysseus, o gün yaptığı zekice konuşmayla babamı, Helena'yı Menelaos'a geri vermeye ikna etmişti.

İki erkek de bu korkunç savaşın çıkmasını hiç istememişlerdi. Agamemnon ordusunu toplamaya başladığında Odysseus, Yunan Birliği'ne katılmayı reddetmişti. At Yemini etmediğini, dolayısıyla Menelaos'un öcünü alma yükümlülüğü bulunmadığını ileri sürmüştü. Agamemnon'un onu ikna etmesi için, Kral Palamedes'i göndermesi gerekmişti.

Palamedes Ithaka'ya vardığında, Odysseus aklını kaçırmış gibi yaptı. Tarlalarına koşup, tohum yerine tuz saçtı. Ancak, en az onun kadar kurnaz olan Palamedes, Odysseus'un bebeğini tuttuğu gibi sabanın önüne attı. Elbette, Odysseus öküzü durdurdu. Palamedes de Odysseus'un savaşa katılacak kadar aklı başında olduğunu bildirdi.

O oğlan bebek yakında dokuz yaşında olacaktı. Biliciler, Odysseus'un eve dönmesi için savaştan sonra on yıl daha geçeceğini söylemişlerdi. O yolculuğa başlamayı ne denli umarsızca istiyordu kim bilir!

Ve uykusunda korkunç öngörülerin saldırısına uğrayan iyi huylu kardeşim Helenos, Odysseus'la birlikte cesetlerin öküz arabalarına yığılmasını izlerken, onun

bu arzusunu paylaşıyor olmalıydı. Ikizim artık öngörülerinden bana söz etmiyordu; ama ben onu, uykunun nimetlerinden alıkoyduklarını biliyordum. Helena kentimize geldiği günden beri benden esirgenen bu bilicilik yetisinden dolayı ona acıyordum.

O gece Helenos'u meclise rapor vermeye giderken, çok kısa bir süre gördüm. "Seninle konuşmam gerekiyor," dedim, yanı sıra yürümeye başlayarak. "Helena ve Andromakhe birlikte bir iş çeviriyorlar..."

"Helena ve Andromakhe birbirleriyle konuşmazlar bile."

"Artık konuşuyorlar." Omuzumun üstünden çevreye göz attım. "Yalnız olacağımız bir yere gidebilir miyiz?"

"Şimdi hiç zamanım yok," dedi, araştıran gözlerle yüzüme bakarak. "Sabah odana gelirim."

Oysa tedavi edeceğim bir yarayla birlikte kaleye geri getirilinceye kadar, iki gün boyunca onu hiç göremedim. O zaman da, Akhilleus'la Polyksene'nin evliliği konusunda endişelenmek için çok geç olmuştu artık.

13

Yunanlar, bir günlük ateşkesin yarattığı iyi duygulara karşın, savaşa susuzluklarını yitirmemişlerdi. Ertesi sabah, günün ilk ışıklarıyla birlikte kamplarından çıkarak, yukarıya yürüdüler. Troia'lılar da onları karşılamak üzere, her zamanki gürültü ve kargaşa içinde kapılardan dışarı uğradılar. Adamlarımız hâlâ Yunanlar'dan az sayıdaydı ve sevdiklerine veda etmişlerdi. Kazanan bir ordunun eline geçtiklerinde, eşlerin ve çocukların başlarına neler geldiğini biliyorlardı. Bunu bilmenin dehşetiyle vahşi hayvanlar gibi dövüşerek saldırganların üstüne atıldılar. Savaş rüzgârı yeniden Troia'dan yana dönmüştü.

Agamemnon'un, tek Akhilleus savaşa dönsün diye her şeyi –köle kız Briseis'i ve eş olarak kendi kızlarını– vermeye hazır olduğuna ilişkin öyküler duyduk. Ancak Akhilleus, kuzeni Patroklos da yeniden düşünmesi için yalvardığı halde, komutanının bağışlanma dileğini kabul etmemişti.

Adamlarımız, ertesi gün öğleden sonra Yunan kampına sızdılar ve gemilerinden birini ateşe verdiler. İşte bu saldırının ardından Helenos, bana kolu askıda olarak

döndü. Menelaos'un kargısı sağ elini delip geçmiş, yayının gövdesine saplanmıştı. Yarayı yıkadım ve acıyı hafifletmesi için, üstüne şifalı otlardan bastım.

Ancak Helenos rahat durmuyor, onunla ilgilenmeme izin vermiyordu. "Patroklos öldü. Onu, Hektor öldürdü," diyerek, odayı arşınlamak üzere oturduğu yerden kalktı.

"Otur yerine," dedim. "Doğru düzgün sarmam gerekiyor."

Sersemlemiş bir halde başını sallayarak, sözümü dinledi. "Üstünde Akhilleus'un yıldız kabartmalı zırhı olan Patroklos, bir aydan uzun süredir savaş yüzü görmemiş bin kadar Myrmidon'un önünde, Yunan kampından yürüyüşe geçti. Yenilmez kuzeni Akhilleus *olduğunu* sanmamızı istiyordu. Ama, onu tanımamız uzun sürmedi. Yine de Patroklos, Hektor yetişinceye kadar Yunan gemilerini kurtardı ve çok sayıda Troia'lıyı öldürdü."

"Göklerde Gürleyen Zeus aşkına, rahat dur da işimi yapayım. Bu iyi haber, ama biz de Yunanlar'ı öldürmüştük."

Helenos serbest kalan eliyle koluma yapıştı. "Kassandra, anlamıyorsun. Hektor zırhı çıkarıp aldı. *Akhilleus'un* zırhını! Ölümsüzler tarafından yalnızca onun için yapılmış olan zırhı. Ağabeyimiz savaşta onu giymeye yelteniyor!" Gözleri çılgın gibiydi. Acı ve ateşin aklını etkilediğini düşündüm.

"*Görmüyor* musun?" diye bağırdı. "Akhilleus'un dünyada en çok sevdiği kişi kuzenidir. Önceden Akhilleus'un Troia'yla bir alıp veremediği, bizden nefret etmesi için

bir nedeni yoktu..."

Hatta, belki de bizi –ya da en azından birimizi– sevmesi için bir nedeni bile vardı, diye düşündüm. Olayların yön değiştirmesinden rahatlamıştım.

"Savaş alanına geri döndüğünde, çok acımasız olacak," diye diretti Helenos. "Hektor'un peşine düşecek."

"Hektor cesedi gönderdi mi?"

"Geri vermeyi reddediyor."

Birdenbire korkuya kapıldım. Yunanlar, cenaze başında ağıt yakılmadan, uygun kurbanlar verilmeden, bir insanın ruhunun Ölüler Ülkesi Hades'e giremeyeceğine inanırlar. Akhilleus'un bu suçu bağışlaması beklenemezdi. Biz Troia'lılar da, savaşçılarımızın cesetleri konusunda onlar kadar duyarlı olduğumuzu unutmamalıydık.

"Menelaos, tıpkı yavrularının üstündeki bir aslan gibi bacaklarını açmış, cesedin başında dikildi," diye anlattı Helenos. "Derken, bazı düşük rütbeli askerlerle birlikte Aias geldi. Cesedin çevresine, kargılarını saplayarak çit gibi bir şey oluşturdular. Onların çevresini sardık. Büyük bir toz bulutu kalktı. Ancak bu Yunanlar, cesedi Akhilleus'a götürememektense ölmeyi yeğliyorlardı."

Yarasını tam olarak tedavi edebilmem için gerekli kutsal otlardan Troia'da kalmamıştı. Dağlardan toplamak için kentten ayrılmanın yolu da yoktu. En sonunda kanamayı durdurmayı başardım ve sargıyla sardım. Köleler galerinin altında bir yatak hazırlamışlardı. Uykuyla uyanıklık arasında gidip gelen ikizimin yanında oturdum.

Güneş battıktan kısa bir süre sonra inledi, Akhilleus' la ilgili şeyler mırıldandı, kolumu sıkarak bağırdı. "Hektor, *dikkat et*! Solunda!" Ardından gözlerini açtı ve kolumu bıraktı. "Gece mi oldu?" diye mırıldandı.

Açık avlunun üstündeki mor gökyüzü parçasında bir yarımay parlıyordu. Aşağıdaki Yunan kampından belli belirsiz bir davul sesi duyuluyordu.

"Savaş şarkılarını söylüyorlar," dedim. Helenos, alacakaranlığın sessizliğinde usulca katıldı şarkıya:

"Yüksek surlarının çevresinde
Oluk oluk kan akıtacağız.
Koyu Troia kanını.
Koyu barbar kanını..."

Yeniden gözlerini kapadı. Öyle uzun süre sessiz kaldı ki, yine uyuduğunu sandım. "Ama biz barbarlar, daha kıyasıya savaşıyoruz," dedi sonunda. "Korumamız gereken eşlerimiz ve çocuklarımız var."

O doğrulmaya çabalarken, yastıkları düzelttim. Kolunu oynattığında yüzünde beliren acı irkiltti beni.

"Aşağıda ayaklarım kırmızı çamura batmış olarak," dedi, "adam öldürmeyi sürdürmemin tek nedeni bu. Tıpkı rüyandaki gibi. Rüyanı hatırlıyor musun?"

Başımı salladım ve kolunun altına bir yastık daha yerleştirdim.

"Beni, bir çıkın zeytin ve keçi peyniri alıp, dağlara vurmaktan alıkoyan şey *sizsiniz*," dedi. "Sen, Polyksene, Laodike. Zavallı, sadık Andromakhe ve küçük Astyanaks.

Hatta, bütün bunların başlamasına neden olan Helena. Yasal kocası onu geri kazanırsa, surlardan aşağıya atılmasını istemiyorum."

"Menelaos, bu sonu gelmez savaşı sırf onu öldürmek için sürdürür mü?"

"Helena'nın *onda* açtığı yaranın öcünü nasıl alacağını kim bilebilir? Onu körfezde tutmakta yarar var. Anlatsana, Helena ve Andromakhe'yle ilgili yeni haberlerin var mı?"

"Boş ver." Sargıyı kaldırıp, başparmağıyla işaretparmağı arasındaki eti açılmış üçgeni inceledim. Yara temizdi, ama iyileşmesi zor olacaktı. Elimin tersiyle alnına baktım; ateşi düşmüştü.

"Andromakhe'yi Helena'yla herhangi bir birlikteliğe iten ne olabilir ki?"

"Uyumana bak," dedim. "Artık bu bir sorun değil." Son zamanlarda sesine yerleşmiş olan bitkinlik beni korkutuyordu. Her zamanki gibi beni rahatlatması ve akıl vermesi için ona sığınmak yerine, şimdi ben onu korumak istiyordum.

14

Ertesi gün Akhilleus, sıcaktan kavrulmuş bir vadiyi yalayıp yutan ateş gibi, hiddetle köpürerek ovayı geçti. Her yeni kurbanıyla neredeyse sevecenlikle konuştu. "Gel ve öl, dostum. –Neden ağlıyorsun?– Patroklos'un ölmesi gerekti. Üstelik, senden çok daha iyi bir savaşçıydı."

Geri çekilenlerin çıkardığı toz bulutunda şaşırıp, paniğe kapılan Troia'lı bir grup yaya savaşçı, Akhilleus'un öfkesinden kaçmak için topluca ırmağa* atladı. Dudaklarında ince bir gülümsemeyle kargısını ağaca dayayan Akhilleus da onların arkasından suya girdi. Beline gelen su kandan kıpkırmızı oluncaya dek, koca kılıcını sağa sola savurup durdu. Genç soylulardan on ikisini öldürmedi; sudan dışarı sürükleyip, sırımlarla bağladıktan sonra, Patroklos'un o gece yapılacak cenaze töreninde kurban edilmek üzere Yunan kampına gönderdi.

Bu olanları surlardan izleyememiştik. O bitmek bilmez sabah boyunca, kente geri kaçan adamlarımız anlattı her şeyi. Ordunun büyük bölümünün bozguna uğradığını ve kalemize sığınmak için, Akhilleus'un önü sıra kaçtı-

RN– Sözü edilen ırmak, bugün Karamenderes adıyla bilinen Skamandros'tur.

ğını bildirdiler.

Helenos'un, yarası nedeniyle kalede kalmış olmasına şükrediyordum. İkizim benimle birlikte Skaia Kapısı'nın üstünde durmuş, ana ordu güçlerimizi bekliyordu. Annem, yardımcılarının desteğiyle arkamızda duruyordu.

Akhilleus, öğleden hemen önce görüş alanımıza girdi. Troia ordusunun peşinde, kapıya doğru koşabilen herkesi kovalıyordu. Demirci Tanrı Hephaistos'un bir gece içinde dövdüğü söylenen yeni zırhı, sabah yıldızı gibi parlıyordu.

Polyksene ona kilitlenmiş; yüzünde, o gün göl kıyısında gördüğüm panik belirmişti. Bembeyaz kesilmiş olan Laodike ise, bir ablasına, bir Akhilleus'a bakıp duruyordu. İkisinin de halinden, Helena'nın evlilik planı hakkında onlarla konuştuğunu anladım.

"Kapıları açın," dedi babam nöbetçilere. "Ama, adamlarımız içeri girer girmez kapatmaya da hazır olun. Bu delinin, peşlerinden gelmeye kalkışmasından korkuyorum."

Yüksek terasın her iki yanına yerleşmiş şampiyon okçularla korunan kapılarımıza yaklaşmanın ya da surlarımızın içinde Troia'lıların ortasında kalma tehlikesine atılmanın, Akhilleus açısından hiç anlamı yoktu. Ama o gün olup bitenleri seyreden hepimiz, onun ağır kapıları menteşelerinden sökerek içeri gireceğine ve her birimizi tek tek öldüreceğine inanmıştık.

Nöbetçiler sürgüleri açtılar ve daha kapı kanatlarını yana iterken, ilk askerlerimiz içeri daldı. Bu arada Ante-

nor'un oğullarından ikisi, ordunun geri kalanının kapılardan içeri çekilebilmesi için, Akhilleus'u bayıra doğru kıvrılan patikaya çekmişlerdi. Akhilleus, bir süre görüş alanımızdan kayboldu.

Yan yana yığılmış su içerken, başlarına gelenleri anlatmaya çalışan, darmadağın olmuş askerlere yer açabilmek için, çılgıncasına oğullarını arayan yaşlı ana babaları geri itmek gerekmişti. Adamlarımızın, eksiklere bakacak ya da eşlerini ve ailelerini arayacak halleri kalmamıştı.

Nöbetçiler, herkes içeri girdikten sonra büyük kapı kanatlarını çarparak kapattılar ve sürgüleri çektiler. Ancak, yazgısıyla karşılaşmayı bekleyen bir Troia'lı dışarıda kalmıştı. Sırtı kente dönük, gözleri Akhilleus'u son kez gördüğümüz tepeye dikili duruyordu. Bu, ağabeyim Hektor'du.

Babam içeri girmesi için yalvardı. "Kentimizin erkeklerine ve kadınlarına acı. Sen başımızda olmazsan hepimiz mahvoluruz."

Hektor yanıt vermedi. Bir heykel kadar kımıltısız, tepelere bakıyordu.

Annem ağlayarak kale duvarının üstünden uzandı. "Ona bıçak işlemez!" diye haykırdı.

"Akhilleus, canlıların en güçlüsü!" diye seslendi annemin yardımcılarından biri.

"Ölümsüzlerden doğmuş o!" diye bağırdı bir diğeri.

Helenos, terasın üstündeki yakınlarımızın yanına geldi ve içtenlikle konuştu. "Dinle beni, ağabey! Bu dövüşten vazgeçersen, kimse seni korkaklıkla suçlamayacaktır."

Hektor, gözlerini güneşten koruyarak ilk kez yukarı baktı. "Ne yapmamı istiyorsun? Kargımı yere bırakıp, Helena'yı ve bütün servetini ona sunmamı mı? Bunu kabul edeceğine dair en ufak bir şans olduğunu mu sanıyorsun?"

Bu sunuşa karşı çıkacak Paris orada değildi; akıllıca davranıp, Helena'yla birlikte surlardan uzak duruyorlardı.

"Haydi, bırak da kapıları açalım. Akhilleus peşinden gelemez," diye zorladı onu Helenos.

"Peki, ya yarın, ya sonraki gün, ya daha sonraki gün ne olacak?" diye sordu Hektor bitkin bir halde. "Benim için bir gelecek görüyor musun, kardeşim? Bu zırhı *–Akhilleus'un zırhını–* üstümden çıkarıp, beni bir kadınmışım gibi doğramasına izin mi vermeliyim?"

Helenos hiç çekinmeden ağlıyordu.

"Yüce Zeus, koru bizi!" Annem bir çığlık attı. *"İşte, orada!"*

Ovada dörtnala giden ödüllü bir aygır gibi bayır aşağı koşturan Akhilleus'un bulunduğu yere doğru işaret etti. Hektor bile bu görüntü karşısında titredi.

"Hemen git, Andromakhe'ye haber ver!" diye seslendi Helenos bana.

Andromakhe! Onu tümüyle unutmuştum. Hektor'un evine doğru koşarken, neler olup bittiğinden haberi var mı, kocasına evde kalması için yalvarmış mıydı, diye merak ettim.

Onu tezgâhının başında, mor renkli keten bir kumaşın kenarına işleme yaparken buldum. Bu sahnenin ne kadar sıradan ve evcil göründüğüne şaşarak, kısa bir

an kapı eşiğinde durakladım.

"Ah, Kassandra, sen miydin?" dedi. "Neden insanların yanına gizlice sokuluyorsun?" Sonra gülümseyerek, eliyle yanına çağırdı beni. "Gel de, şu yeni motife bak; yıldız çiçekleri ve anemonlar. Bundan güzel bir pelerin olmaz mı?"

Andromakhe çoğunlukla, hele de son zamanlarda, arkadaşlığıma meraklı değildi. Yanına oturdum ve uygun bir iltifat mırıldandım. Bir yandan da kendime, Akhilleus surlarımızın dışında en sevgili dostunun katilinin peşine düşmüşken, onun burada neden yıldız çiçekleri işlediğini soruyordum.

Alnına düşmüş bir saç lülesini yana itip, işine eğildi. Kusursuz profilini, gözlerinin altındaki mavi gölgeleri, teninin solgunluğunu inceledim ve neden yukarıda, surlarda olmadığını anlamaya başladım. Orada olup bitenleri, başımıza gelen her şeyi yadsımaya ve denetleyebileceği bir şeye yoğunlaşmaya karar vermiş olmalıydı.

Zavallı kadın, neden bunların hiçbiri gerçek değilmiş gibi davranmak istemesindi? Kocası, güçlü tanrıların koruduğu bir adamın ellerinde ölmeye mahkûm değilmiş gibi? Bebeğinin yaşamı tehlikede değilmiş gibi?

Aptal bir kadın olarak görünmüyordu artık bana. İşlemesini izlerken, ona karşı yoğun bir sevecenlik bile duydum. Boğazımı alıkoyduğum gözyaşları ağrıttı. Sonunda, belki de bir Yunan kralının kölesi olacak ve ince yüz hatları, tatlı huyu yüzünden ondan nefret edecek bir kraliçe için kuyudan su çekecekti.

Belki de Helena'nın planını destekleseydim, Po-

lyksene'yi, ağabeyini ve kentini korumak uğruna kendini feda etmeye ikna etseydim, bütün bunlara *ben* engel olabilirdim. Seçenekleri değerlendirme gücünü tüketerek, başımı ellerimin arasına aldım.

"Bak, göbeklerde çift düğüm kullanıyorum," dedi Andromakhe. "Elimde Girit'ten gelmiş altın iplikten hâlâ var biraz. Onun dışında her şeyi tükettik."

Ayağa kalktım, elim omuzunda arkasında durdum. Bana şaşkınlık içinde baktı –fiziksel yakınlık gösterdiğim görülmemişti– ve sonra işlemesine geri döndü.

Surlarımızın dışında süren dövüşten söz etmedim ona. Orada, altın ipliği düğümleyen ince parmaklarını seyrederek yalnızca birkaç dakika durduğum halde, çok uzun bir süre geçmiş gibiydi.

"Lord Hektor'un banyosu için bir kazan su doldurun," diye seslendi sonunda hizmetçilerine. "Gelir gelmez banyo yapmak isteyecektir. Athira, onun için biraz da şarap karıştır. En iyi çömlek orada, köşede."

İşte, keder dolu ilk feryatları o sırada duyduk.

15

Akhilleus'un ağabeyimin topuklarının hemen üstünde delikler açtığını gördük. Bunlardan geçirdiği deri sırımları arabasına bağladı. Sonraki on iki gün boyunca cesedi, hem Patroklos'un mezarının, hem de surlarımızın çevresinde geniş daireler çizerek, dudağında ince bir gülümsemeyle ailemize baka baka sürükledi.

Bu benim daha önce görmüş olduğum sahneydi: Hektor'un siyah saçları kandan katılaşmıştı. Yüzü ve yanlara açılmış kolları tozun içinde iz bırakıyordu. Yalnızca gözlerim baktı; geri kalanım başka bir yerdeydi. Andromakhe bayıldı, kendine geldi ve tekrar tekrar bayıldı. Babamın ôbek ôbek yolduğu saçlarını rüzgâr, ovanın üstünden uzaklara taşıdı. Annem, elleriyle etlerini kopardı. Deiphobos, tuğlalar kanından kıpkırmızı oluncaya dek duvarı yumrukladı.

Paris, surlardan uzuk durdu; ama Helena, yanaklarından yaşlar süzülerek benim yanımda kaldı.

"Ne düşündüğünü biliyorum," dedim birdenbire. "Polyksene onu kurtarabilirdi, diye düşünüyorsun. Onunla konuşmuşsun. Sana ne dedi?"

"Hiçbir şey." Helena, güzel yüzü acıdan çarpılmış olan Polyksene'ye doğru başını salladı. "Yazgıyı değiştirme gücüne sahip olduğunu bilmiyor."

"Ölümsüz tanrılar! Artık yazgımızı değiştirmek için *çok geç*, evlilik planların için çok geç. Bunu anlayamıyor musun?"

"Yanılıyorsun, Kassandra! Bak ona! Hep biz kadınların güçsüz olduğundan söz ediyorsun. Polyksene'nin bütün Troia ordusundan daha fazla gücü var."

"Polyksene, *onun* kendisine dokunmasına asla izin vermeyecektir."

Helena, bana acıyarak baktı. "Bu konuda da yanılıyorsun," dedi.

Polyksene hakkında, her ikimiz de yanılıyorduk. Kız kardeşim, her şeye karşın, Akhilleus'un kendisine dokunmasını istiyordu, ama planları arasında asla evlilik yoktu.

Bir haftadan uzun bir süre, Akhilleus'un surlarımızın çevresinde dönmesini izledik. Uyumadan bekledik ve çok az beslendik. Babam, kendini gübre yığınına atmak ve saçını başını yolmak gibi anlamsız tehditler mırıldanıp inledi. Onu surlardan ölüme atlamaktan ya da Akhilleus'a saldırmak üzere savaş alanına fırlayıp gitmekten alıkoymak dışında bir şey yapamadık.

Derken, Hektor'un ölümünün on ikinci gününün akşamında Priamos, fidye karşılığında oğlunun cesedini almak için tek başına Yunan kampına gideceğini duyurdu. Bu haberi hizmetçilerden alır almaz, onu büyük av-

luda bir katır arabasına altın külçeler ve evlilik adayım Othryoneus'tan almış olduğu olağanüstü bir gümüş kupayı yüklerken buldum.

Erkek kardeşlerim de oradaydılar. Babama yardım mı edeceklerini, yoksa onu bu planından vazgeçirmeye mi çalışacaklarını bilemeden bakıyorlardı. Yüzünün rengi çekilmiş ve saçları darmadağınık olan annem, babamın kolunu çekiştiriyordu. "Bu canavara, bu *yamyama*, gözlerimizin önünde saygısızlık etmesi için bir beden daha mı vereceksin?"

Babam önce, sanki karısını tanımıyormuş gibi baktı, sonra gözleri onun üstünde odaklandı. "Bir rüya gördüm," dedi tekdüze bir sesle. "Tanrı Hermes, Akhilleus'a benim gitmem gerektiğini söyledi."

"Oraya, aşağıya gitmeyi nasıl düşünebilirsin? Sen ki, sağduyulu olmakla tanınırdın!"

"Kapa çeneni, kadın! Tanrının sesini kendi kulaklarımla duydum."

"Hiç olmazsa kendi korumalarını al yanına!"

"Savaşçılar olmaz. Bir çatışmayı kışkırtırlar yalnızca."

"Yanına *beni* al, baba," dedi Polyksene, galerinin gölgesinden öne çıkarak. Beyaz giysisinin kıvrımları güneşin eğik ışığında titreşti.

"Hayır!" diye bağırdım.

"Akhilleus, seni benim gözlerimin önünde öldüremez," dedi Polyksene, bana bakmaktan kaçınarak.

Annemin yüzündeki ifadeden, bu öneriyi uygun bulduğunu anladım. Akhilleus'un Polyksene'ye olan il-

gisi hakkındaki söylentileri duyduğuna kuşku yoktu. Belki de Helena'nın planıyla ilgili bütün öyküyü duymuştu. Kadınlar bölümünde sır saklamak olanaksızdır.

Erkek kardeşlerim kendi aralarında mırıldanıp dururken, Polyksene'nin bakışını yakaladım ve gözlerindeki ifade karşısında sarsıldım. Polyksene, prensesler arasında hep en yumuşak huylusu olmuştu. Şimdiyse gözlerinde, karışmamam için uyaran bir öfke ateşi vardı.

"Yardım etmeme izin ver," dedi babama. "Paris'in Sidon'dan getirdiği gümüş işlemeli giysileri alıp geleceğim."

Babam bakışlarını Polyksene'den, hayatta kalan oğulları Paris, Deiphobos ve Helenos'a çevirdi. "İşe yaramaz evlatlar! Kız kardeşiniz hepinizden çok daha cesur! Hiç olmazsa arabanın yüklenmesine yardım edebilirsiniz. Polyksene'yle birlikte hava kararmadan yola çıkacağız."

Helenos'a depo odasından ilk dönüşünde yetiştim. "Polyksene'nin onunla birlikte gitmesine izin veremeyiz!" dedim. Adımlarına yetişmek için koştururken, Helena'nın çöpçatanlık girişimlerini kısaca anlattım. "Helena, hâlâ onu Akhilleus'la evlendirmemizi istiyor," diye soluk soluğa tamamladım sözlerimi. "Ama bu tür anlaşmalar için artık çok geç."

"Hâlâ anlaşmalar yapıyoruz." Helenos, tunç bir kazanı arabaya yükledikten sonra bana döndü. "Evlilik için artık çok geç olabilir. Ama Polyksene'nin varlığı, vahşi yüreğini yumuşatabilir."

"Onu koruyacak kimse olmayacak!"

"O da senin gibi yetişkin bir kadın. Bir kenarda du-

rup, ağabeyimizin pislik içinde sürüklenmesini izlemeyi reddediyor. Ama bizlerin tersine, *onun* yapabileceği bir şey olabilir."

"Bunu duymuşsun. Helena'dan."

Başını salladı.

"Ve onaylıyorsun?"

Bezginlikle kestirip attı. "Onaylamak ya da onaylamamak bana düşmez."

"O kadar genç ki. Tehlikenin farkında değil..."

"Oluruna bırak." Beni kapıya doğru itti. "Git dinlen biraz. Ayakta zor duruyorsun."

Helenos bitkinlik içinde depo odasına giderken, başımı sallayarak kalakaldım. En yakın dostum bile bir yabancı olmuştu.

Alacakaranlıkta, Akhilleus'un surlarımızın çevresindeki son turundan bir saat sonra, babam, Polyksene ve katırları süren bir habercinin ovaya doğru yola koyulmalarını izledik. En güzel beyaz giysisine bürünmüş olan Polyksene, aralarında oturuyordu. Yüzü tıpkı bir tapınak bakiresi gibi dingindi.

Kentin içinden geçerlerken halk, sanki ölüme gidiyorlarmış gibi çiçekler atıp ağlayarak, onları izledi. Gözden uzaklaştıklarında, kadınlar adak adamaya Hermes Tapınağı'na gittiler. Helenos içmeye gitti. Engebeli ovanın üstünde sarı bir ay yükseldi.

Bütün gece, Skaia Kapısı'nın üstünde katır arabasının geri dönmesini bekledim. Gün ağardıktan hemen sonra arabayı ve içindeki sarılmış bedeni gördüm. Saray çığırtkanını çağırmaları için seslendim.

Arabanın çevresine toplanmış olan kalabalık Andromakhe'yi görünce, geçmesi için sessizce yol açtı. Siyah saçları düğüm düğüm karışmıştı. Üstünde hâlâ, tezgâhının başında yıldız çiçekleri işlediği ve benim de arkasında durduğum sırada kocasının öldürüldüğü o öğleden sonra giydiği sarı giysi vardı.

Cesedin üstüne eğildi ve kollarını kocasının omuzlarına dolayıp, kendine doğru çekti. "Bak, Kassandra," dedi, onu uzaklaştırmak isteyen haberciyi iterek. "Tanrılar onu olduğu gibi korumuşlar. Sanki günler önce değil de, birkaç saat önce ölmüş gibi görünüyor."

Bu doğruydu. Hiçbir çürüme belirtisi yoktu. Ceset temiz bir ketene sarılmış, kan ve kirden temizlenmişti. Akhilleus'u böyle bir incelik göstermeye neyin ittiğini merak ettim.

"Ne kadar güzel görünüyor," dedi, kocasının saçlarını okşayarak.

"Gidip tabutu hazırlamalıyız, Andromakhe."

Hıçkırarak ağlamaya başladı. "Son sözlerini hiç duyamadım. Gözlerini hiç kapatamadım."

Andromakhe'yi içeri almamız ve kent halkını, arabanın kaleye girmesine izin vermesi için ikna etmemiz bir saati aldı. Ağlayıp sızlayan kederli kalabalık büyük avluyu doldururken, ailemizin kadınları onu yağla ovup, mor kenarlı bir giysiyle sarıp sarmaladılar ve başına mersin dallarından bir taç yerleştirdiler.

Ardından, Troia'lılar sırayla tabutun önünden geçerek vedalaşırken, bir kadınlar korosu ağıt yaktı. Sıra kendisine geldiğinde Helena, Hektor'un, bütün erkek

kardeşleri arasında en iyisi olduğunu söyledi. Sarı saçları yüzüne dökülmüş, gözyaşları yanaklarından süzülerek ona bakakaldı.

"Burada bulunduğum süre boyunca," dedi, Hektor'un eline dokunarak, "senden tek kötü söz duymadım. Birileri ülkenize getirdiğim belalardan dolayı beni suçlayacak olsa, hemen onları sustururdun. Senin için ağlıyorum, sevgili dostum ve koruyucum –kendim için de."

Akhilleus bize, Hektor'un yasını tutabilmemiz ve cenaze töreni için dağlardan odun toplayabilmemiz için on günlük bir ateşkes tanıdı. Böylece ağabeyimin ruhu, Ölüler Ülkesi'ne giremeden sonsuza dek gezinip durmayacaktı. Düzgün bir cenaze töreni yapabilmemize isteyerek izin vermesi bizi şaşırtmıştı; ama babam, Yunan'ın kalbinin yumuşamasına ilişkin hiçbir açıklama yapmadı. Hektor'un cesediyle birlikte döndüğünden beri yıllarca yaşlanmış ve erkeklerin dünyasından uzaklaşmış görünüyordu.

Hepimiz en çok Hektor'u sevdiğini biliyorduk. Şimdi, Hektor'un tabutunun yanında taş kesilmiş gibi oturuyordu. Polyksene de, fidyeyi kabul ettiği ve soyluca davrandığı dışında, Akhilleus hakkında konuşmayı reddediyordu.

Cesedin yakılmasından ve kemiklerin üstünde büyük bir tepenin oluşturulmasından sonra, Hektor'un onuruna oyunlara ve şölen ayinine başladık. Gerçi eksiklerimizle buna şölen demek oldukça zordu. Tıpkı Helenos'un önceden haber verdiği gibi, tehlikeli bir biçimde tahıl stoğumuzun sonuna yaklaşıyorduk.

Üçüncü gün Laodike, mutfak çalışanlarını denetlerken yanıma geldi. "Polyksene ne yiyor, ne içiyor," dedi.

Bir hizmetçiye tepsi içinde ekmek ve peynir uzattım. "Bununla idare edeceğiz," dedim. "Arpadan ayıracak kadar kalmadı, kentte artık zeytinyağı da yok. Bakın uyarıyorum; yas tutanlar ölüler evinden ayrılırken, köleler onların sunu kaplarını ancak suyla doldurmalılar. Dikkat edin." Laodike'ye bakarak başımı salladım. "*Bana* hiçbir şey söylemeyecektir."

"Ne olur gel. Onun için korkuyorum."

Hiçbir şey hissedemeyecek kadar bitkindim, ama onunla kadınlar bölümüne gittim. Polyksene'yi pencerenin yanındaki sedirde bulduk. Portakal renkli damların üstündeki gri gökyüzüne dalıp gitmişti. Hak etmediği bir öfke, acıma duyguma üstün geldi. "Cesedi almak için ne yapman gerekti?" diye sordum.

"Önemli değil," dedi bize bakmadan.

"Akhilleus evlenmekten söz etti mi?" diye sordu Laodike.

Polyksene, kararlı bir şekilde gözlerimin içine baktı. "Canlı bir kız evladı, Troia'nın bütün altınlarına yeğleyeceğini söyledi. Babam duymazlıktan geldi." Omuz silkti. "Belki de duymadı. Günlerce bir şey yememişti. Üstüne, Akhilleus'un şarabından içti."

"Babam Yunanlar'la yemek mi yedi?"

Yavaşça başını sallayarak onayladı. "İki düşman birlikte yediler. Sonra da kandilin ışığında uzun süre birbirlerini süzdüler. Derken, babam uyuyakaldı ve Akhilleus bana kendi babasını anlattı. Hayatta olup olmadı-

ğını bilmiyormuş... Sanırım *bizim*, *onun* için üzülmemizi bekledi."

"Babam, Akhilleus'un çadırında *uyuya mı kaldı*?" diye soluk soluğa sordu Laodike.

"Örtülerden birinin üstünde." Polyksene yeniden pencereye döndü.

"Evlilikten söz etti mi?" diye ısrar ettim.

Acı acı güldü. "Herhangi bir evlilik olmayacak," dedi, gülüşü gözyaşlarına karışırken.

Birazcık ekmek yemesini sağlayabilmiştim, ama sorgulamayı sürdürmem yararsızdı. Akhilleus'un çadırındaki o gece hakkında bize daha fazla bir şey anlatmayacaktı.

16

Bilicilerin önceden haber verdikleri gibi, Akhilleus'un zaferinin tadını çıkarmak için az zamanı vardı. Savaşın yeniden başlamasından sonraki üçüncü gün Paris, hemen topuğunun üstünden, gümüş zırhının örtmediği yerden etine sapladığı bir okla öldürdü onu. Akhilleus ölümcül yarasına karşın, Troia'lılara kargısının ulaşabileceği kadar yaklaşmalarını kükredi. Paris ve adamları, avlanmış bir aslanın can çekişmesini izleyen köylüler gibi, uzağında durdular.

Ok, ayağını neredeyse parçalamıştı. Doktorları canla başla çabaladılarsa da, bir saat içinde kan kaybından öldü. Aşağıdaki Yunan kampında on yedi gün boyunca yas tutuldu.

Bu ateşkes bize, dağlarda yiyecek ve şifalı ot toplama fırsatı veriyordu. Uzun zamandır beklenen bu ölüm, halkımızın toparlanması için bir başlangıç olmalıydı. Oysa sokaklarımız sessizdi; Troia'lılar geleceği umursamadan, depolarımızda iyice azalmış tahılı kullanmayı sürdürdüler. Babamın savaşa, yaklaşmakta olan kıtlığa, kimin hayatta kalıp, kimin kalmadığına aldırdığı yok gibiydi.

Elbette Deiphobos, Akhilleus'un ölümündeki zafer kendisine ait olmadığı için öfkeden köpürüyordu; ama, kimse bununla da pek ilgilenmedi.

"Hektor'u öldürdükten kısa bir süre sonra öleceği, Akhilleus'un yazgısında vardı," diye açıkladı Helenos, bezgin bezgin."Oku kimin atmış olduğunun ne önemi var?"

Ancak, bu ölümle ilgili Helenos'un bile bilmediği, ama Polyksene'nin gizlediği bir sır vardı.

Polyksene saklanmayı sürdürüyordu. Oysa, kuşatma altındaki bir kalede gözlerden ırak çok az yer vardır. Onu mutfak bahçemizden geriye kalan yerde, son kasımpatıları bir sepete doldururken buldum. Hektor'un mezarını süslemek için bunlara ihtiyacımız vardı. Bana gözucuyla bakıp, gözlerini indirdi hemen.

"Akhilleus, yaralanamaz oluşunun sırrını söyledi sana," dedim başında dikilerek. "Babam uyurken."

"Bu neyi değiştirir? O öldü artık. Hektor da öldü. Bu ateşkesten sonra, daha da çok insan ölecek... savaş bitinceye kadar."

Yanına çömelip, Helena'nın gelişinden ve savaştan önceki sonbahar ikindileri gibi kokan sarı çiçekleri toplamasına yardım ettim. "Sanırın haklısın. Kimse aldırmaz görünüyor."

"*Sen* hâlâ aldırıyorsun," dedi Polyksene, başını sallayarak.

"Duygusuzluklarına gıpta ediyorum."

"Bunu şimdiye kadar anlattığı tek kişiydim," dedi, kısa bir sessizliğin ardından. Sepetini yere bıraktı ve bana biraz daha yaklaştı. "Patroklos bile, Akhilleus'un

bedeninde, sıradan insanların eti gibi, silahla yaralanabilecek bir nokta bulunduğunu bilmiyordu."

"Sağ topuğu!"

Başını salladı. "Annesinin, yaralanamaz olması için Styks* Irmağı'na batırırken onu tuttuğu yer."

"Neden Paris?"

"Onu Helenos öldürmeliydi diye düşünüyorsun," dedi suçlayarak. "Ama bu sırrı Paris'e verdim. Yalnızca Paris'e! Akhilleus'un, Troia'nın en görkemsiz, kendi kardeşlerince bile alaya alınan oğlu tarafından yok edilmesini istedim. Akhilleus'un, yaşamının son saniyelerinde bu onur kırıklığını yaşamasını –ve onu benim aldattığımı bilmesini istedim."

Nefretle kasılmış yüzünü inceledim ve bu gizi öğrenmek uğruna ne yaptığını söylemesi için baskı yapmamaya karar verdim. Yunanlar'ın bunu öğrenmeleri halinde, alacakları öcü düşündüm. İçim korkuyla ürperdi.

"Hiç korkmadın mı?"

"Korktum, evet," dedi yavaşça. "Onda çok korkutucu olan bir şey vardı." Bir kasımpatı çiçeğini ezdiği avucunu açınca, durgun havaya baharatlı bir koku yayıldı. "Ama artık hiçbir şey hissetmiyorum."

Sonraki ay kentimizde esen hava buydu. Savaş alanında ne olursa olsun, halk tepkisiz kalıyordu. Erkekler kale kapılarından çıkarken, birbirlerine seslenmiyorlar; ka-

RN– Yunan mitolojisinde dünyayı saran büyük ırmak Okeanos'un bir kolu sayılan yeraltı ırmağı. Okeanos, sonraları coğrafya bilimi geliştikçe, büyük denizlerle, özellikle Atlantık Okyanusu'yla özdeşleştirilmiştir.

dınlar da savaşı izlemek için toplanmıyorlardı artık. Sanki yüzyıllar önce yazılmış bir yazgıyı sahneliyorlar, sanki acıya dayanma gücünü tümüyle tüketmiş gibi, daha fazla acı çekmeden sona varmak istiyorlardı. Ben bile surlara gitmeyi bırakmıştım.

Derken bir sabah, kadınlar bölümünde dokuma tezgâhlarında hizmetçileri denetlerken, dalgın dalgın aşık taşlarını atıp tutan Laodike'yi izliyordum. Birdenbire, büyük avludan çığlıklar duyduk. Merdivenlerin yarısına kadar inmiştim ki, bunun Helena'nın sesi olduğunu ve artık hiç kullanmadığı Yunan dilinde haykırdığını fark ettim.

Onu avluda, bir düzine kadar yaya askerin ortasında diz çökmüş, Paris'i kollarının arasında tutarken bulduk. Paris'in kalçalarını kanlı bir kumaş sarıyor, hemen yanında, mermer zemindeki kan gölünün içinde de bir ok duruyordu. Ok, kasıklarının hemen üstünden saplanmıştı. Gözleri kapalı, yüzü bembeyazdı. Helena dudaklarını öpüp duruyordu.

"Dudakları ılık," dedi bana yalvaran bir bakışla. "Kassandra, bir şeyler *yap*! Kutsal otlardan anlarsın sen!"

Erkeklerden biri bana baktı ve başını salladı. Ağabeyimin yanına çömeldim ve kulağımı göğsüne yasladım. "Helena, üzgünüm... ölmüş," dedim. "Kan kaybından ölmüş olmalı..."

"Hayır!" diye haykırdı, beni iterek. *"Yalan söylüyorsun!"*

Erkekler bile, Helena'nın ellerini Paris'in bedeninden ayıramadılar. Feryat etmekten sesi kısılınca, ona biraz

şarap içirebildim. İçine iki ölçü uyku tozu koyduysam da, ilaç sonunda etkisini gösterinceye kadar bir saat daha, ağzından hiç ses çıkmadan döyündü. Ancak o zaman, sıkı sıkıya tuttuğu cesedi ellerinden ayırabildik.

Helena bir buçuk gün sonra ilaçlı uykusundan uyandığında, sanki ruhu bedenini terk etmiş gibiydi. Son sunuları yaptığımızda ve ölü yakma töreninin aşamalarında ağlamadı. Ağıt yakılmadı, veda konuşmaları yapılmadı. Laodike ve Polyksene onun yanında durdular, ama sözcüklerle dile getirilemeyecek bir üzüntü içindeki Helena, varlıklarını fark etmedi bile. Bu ağabeyimin ölmesine üzülmedim, ama Helena'ya bakmak yüreğimi burktu.

Cenazeden sonraki gün Deiphobos, Helena'nın artık ona ait olduğunu duyurdu. Babam hiç karışmadı ve Helena da sesini çıkarmadan Deiphobos'la birlikte dairesine gitti. Yardım etmesi için Helenos'a yalvardım, ama o yalnızca omuz silkmekle yetindi.

"Barbarlar gibi davranıyoruz!" diye bağırdım Helenos'a. Bir aşağı bir yukarı yürüyordu. "Yunanlar hakkımızda ne düşünecek?"

"Kadınlar savaşta hep rehine olmuşlardır," dedi, "Yunan ülkesinde bile."

"Hektor onu korurdu!"

Omuzunun üstünden ateş püsküren gözlerle baktı bana. "Ama ben Hektor değilim. Geleceği görüyorum, Kassandra; ama, onu değiştirmekte pek başarılı olamadım."

"Peki, ya özgür irade? Tanrıların bize tanıdıkları o şansa ne oldu? *Ne oldu ona?*"

Sırtını dönüp uzaklaştı. Sonraki günlerde, adamlarıyla birlikte surların dışındaki geçici kampta uyuyarak benden kaçtı.

Elbette, Helena'yı koruyamayacak kadar çaresizdim ve o da kendini koruma iradesini tümüyle yitirmişti. Yatağını kiminle paylaştığının önemi yoktu sanki. Şen şakrak kahkahasını bir daha hiç duymadık. Taranmamış saçlar, yıkanmamış giysiler ve koyu, mor halkalarla çevrelenmiş gözlerle Deiphobos'un dairesinde kaldı. İlk birkaç günden sonra, hiçbirimiz onu görmeye gitmedik. Laodike bile.

Derken bir sabah, ülkeye egemen olan dünyanın sonuna gelinmişlik havası, öğle güneşinde dağılan yağmur bulutu gibi birdenbire yükseldi. Şafak sökmeden hemen önce kent çığırtkanı, Yunanlar'ın topunun birden kıyılarımızı terk ettiği gibi şaşırtıcı bir haberle bizleri uyandırdı.

Telaşla üstlerini toparlayan ve çocukları peşlerinden sürükleyen kadınlarla birlikte kent kapısının tepesine tırmandım. Çoktan toplanmış bir kalabalık pembe şafakta titreyerek, aşağıdaki boş ovaya ve gerisine, Yunan gemilerinin boşalttığı limana bakıyordu.

Bir zamanlar ordularımızın çarpıştığı savaş alanının ortasında, neredeyse surlarımız kadar yüksek, dev bir at heykeli duruyordu. Cilalı tahtası sabah ışığında parlıyordu. Gözcülerimiz, Yunan kampının tamamen terk edildiği haberiyle dönünce, heykeli incelemek üzere kapılardan dışarı döküldük.

17

"Kassandra! Gel buraya!" diye seslendi Laodike bana.

Deiphobos ve başka iki savaşçı koca atın yelesine tırmanmış, aşağıdaki kalabalığa el sallıyorlardı. Polyksene bile oradaydı. Onlara gülerek baktığını görmek çok güzeldi.

"Bu, Athena'ya bir sunu," dedi Laodike, yanlarına vardığımda. "Her şeyi adamlarının birinden öğrendik."

"Adı, Sinon," diye ekledi Polyksene. "Kampın boşaltılması sırasında gizlenmiş; çünkü denize açılır açılmaz, Odysseus'un onu öldürmeyi planladığını işitmiş. Bir tür kumar kavgası..."

"Adamın neden söz ettiğini biliyorum," dedim. "Biraz önce Helenos adamı sorguya çekerken dinledim. Öyküsü akla yatkın değil. Sanırım yalan söylüyor."

Ancak kız kardeşlerim, beni dinleyemeyecek kadar heyecanlıydılar. "Atı kapılarımızdan geçemeyecek kadar geniş yapmışlar," diye araya girdi Laodike, "kentin içine alamayalım diye!"

"Sinon, her kim buna sahip olursa, ona zenginlik getireceğini söylüyor," diye bağırdı Polyksene.

"O halde neden bölümler halinde inşa edip, evlerine götürmek üzere yanlarına almamışlar?" diye sordum. Yapısını incelemek için geri çekilirken, parlak güneşe karşı gözlerime siper yaptım. "*Zaten* bölümler halinde inşa etmişler!"

"Neden her şeyi sorgulaman gerekiyor?" dedi Laodike. "Tanrıların lütuflarını bile."

"Yunanlar'ın zenginlik getirecek bir şeyi bize vermeleri akla yatkın değil de ondan. Neden bir veda armağanı bıraksınlar ki? Bizi hor görüyorlar."

Ancak, tartışmak istemedim. Tam tepemizdeki güneş yüzünden başım dönmeye başlamıştı. "Helena buraya geldi mi?" diye sordum.

Laodike başını salladı. "Odasından çıkmıyor. Şimdi bile. Ama sen onunla konuşursan, belki? Kassandra –iyi misin?"

Bacaklarım titremeye başlamış, enseme iki yerden ağrı saplanmıştı. Güneş çok yakıcıydı. Alan dalgalandı ve ben savaşçılarımızın can çekişen bedenleriyle çevrelenmiş olduğum rüya sahnesine girinceye kadar giderek karardı. Ancak bu kez sahne, savaş alanı değildi. İnsanlarımızın kanıyla yıkanan Troia sokaklarıydı ve büyük at, yıkıntıların üstünde bir kule gibi yükseliyordu.

"Bu bir tuzak!" diye bağırdım. "*Ateşe verin onu!*" Sendeleyerek kapıya doğru yöneldim. Laodike yetişip, beni tuttu. "Helenos'u bulmalıyım," diye ısrar ettim. Başım ağrıyla zonkluyordu.

"Otur buraya," dedi, "şu çimenlerin üstüne."

Polyksene bir tas suyla koşarak geldi; bir ev hizmet-

lisi, üstüme bir gölgelik yetiştirdi. Deiphobos'un kalabalık bir grup erkekle birlikte, atı tekerlekler üstüne yerleştirmesini izledim sersemlik içinde. Bir grup da, koca atı kentin içine çekebilmek için surun bir bölümünü taş balyozlarla yıkıp, Skaia Kapısı'nı genişletiyordu.

Bu kez uyarımda yalnız değildim. Çaresizliğime yenik düşmüş olarak orada otururken, Laokoon adında bir rahip atın felaket getireceğini, onu denize yuvarlamalarını haykırdı. Hatta, Deiphobos'un adamlarından biri gelip onu uzaklaştırıncaya kadar, atın ahşap karnına bir kargı atmayı bile başardı.

Kalabalığı ikna etmeye çalışmak yararsızdı. Asla bana inanmayacaklardı. Helenos'u bulmalıydım! *Onu* dinleyebilirlerdi. Sendeleyerek ileri atıldım ve bir ot yığınının üstüne devrildim.

Akşamüstüne kadar ikizimi bulamadım.

Kocaman atı dış surların içine kadar çekmişlerdi. Biri boynuna defneden bir çelenk geçirmişti. Sırrını çözmeye çalışarak, gözlerimi ona diktim. Çoğu zaman öngörülerimin ardından bastıran ölüm uykusundan henüz uyanmıştım.

İnsanlar kalenin her yanında yiyip içiyor, dans edip, şarkı söylüyordu. Yurttaşlarının dans halkaları ve kahkahalarıyla çevrelenmiş, sarhoş şarkılarından, flüt ve kaval seslerinden sağır olmuş durumdayken, yaşamımda hiç olmadığım kadar yalnızdım.

Deiphobos, bir denizci şarkısı söyleyerek yalpalaya yalpalaya geçti. Erkekler avlusunun açık kapılarından,

kadın ev hizmetlilerinin görevlerini bırakarak, yaya askerlerin bazısıyla halaya katıldıklarını, askerlerin köşedeki şarap fıçısının yanından her geçişte, kupalarını yeniden doldurmak için durduklarını görüyordum.

Ocağın başındaki sunak hizmetlileri, öğleden sonra büyük armağana şükran için kurban edilmiş bir öküzü kızartıyorlardı. Havayı, yanan yağın kokusu sarmıştı. Bütün gün hiçbir şey yememiş ve aylardır ağzıma et koymamıştım. Başım o kadar sersem gibiydi ki, çevremde olup biteni anlamakta zorlanıyordum. Bir an için, ölmekte olanların acı dolu iniltileri ve feryatları, neşeli bağırışmalarla iç içe geçti sanki.

Dönüp ata baktım ve ateşin, cilalanmış böğründe yansıdığını gördüm. Midem ağrıyor, kulaklarım zonkluyordu. Sanki bir rüyada hareket ediyormuşum gibi, ateşe doğru koştum ve henüz yanmamış ucundan kaptığım bir kütüğü koca ata doğru sürüklemeye başladım.

Hiç kimse uyarılarıma kulak asmayacaktı. Ama bu tehdidi kendim ateşe vermek için, kargaşadan yararlanabilirdim.

Deiphobos fark etmiş olmalı ki, arkamdan yetişip, tüm gücüyle vurarak yere devirdi beni. Lanetler okudu ve yanan odunu attan uzağa tekmeledi.

"Deli kadın!" diye bağırdı. "Saçmalıklarına daha ne kadar katlanmamız gerekecek? Ölümsüzlerin armağanını yok mu edeceksin?"

"Son yemeğini yiyorsun!" diye bağırdım ben de ona. "Daha şimdiden hayaletlerin dolandığı yola koyuldun bile."

"Git, Yunanlar'a kehanette bulun!" Bana vurabilirdi, ama birdenbire Helenos aramıza girdi ve yanıma diz çöküp, beni kollarının arasına aldı.

Deiphobos, yumruğunu bize doğru salladı ve ardından, sendeleyerek uzaklaştı.

"Önerdiği şeyi yapabilirsin," dedi Helenos kulağıma. "İçinde gizlenen yirmi Yunan savaşçı var." Uzaklaşan Deiphobos'a doğru başını salladı. "Yirmi kişi onlara yetecek."

Sözlerinden hiçbir anlam çıkaramadım.

"*Atın* içinde yirmi Yunan savaşçı var," diye yineledi yavaşça. "Odysseus ve Menelaos, Agamemnon, Aias..."

"Sen de mi olacakları gördün?"

"Yalnızca bir öngörü değil. Banklar sıralanmış iç bölmeyi ve eyerin içindeki gizli kapıyı her ayrıntısına dek biliyorum."

Birdenbire derin uykudan uyanmış biri gibi, başımı sallayıp duruyordum.

"Tahta at benim kendi tasarımım. Onu nasıl inşa edeceklerini onlara ben gösterdim."

"Ama *neden*?"

Beni, onun büyük avucunda uyuşan elimden tutup ayağa kaldırdı. "Konuşmak için sakin bir yere ihtiyacımız var."

"Ölümsüz tanrılar! Bu nasıl bir alçaklık?" diye soludum.

Ancak o, beni neredeyse peşinden sürükledi.

Kutsal tapınak alanının bulunduğu tepeyi tırmandık ve soluklanmak için Apollon Tapınağı'nın önüne otur-

duk. Hangi tapınak olduğunun önemi yoktu; hepsi boştu. Kentin tersine, tepenin üstü huzur doluydu. Kuş cıvıltıları, aşağıdan belli belirsiz duyulan davul sesini kesiyordu. Zaman zaman, bir kahkaha patlaması bize kadar yükseliyordu. Üstüne düştüğüm yanım ağrıyor ve sağ bacağım kanıyordu. Dalgın dalgın, giysimin ucunu yaraya bastırdım. Hâlâ yüreğimin çarpıntısını kulaklarımda duyuyordum. *"Neden Yunanlar'a yardım ediyorsun?"*

"Bak, halkımız tanrılarını terk etti." Helenos acı acı güldü. "Rahipler bile aşağıda."

Oturduğumuz yerden, yedi yıllık savaştan* birdenbire kurtulmuş olmayı kutlayan, karınca büyüklüğündeki alemcileri görebiliyorduk.

"Bana attan söz et!" diye sıkıştırdım onu.

"At, benim açımdan bir lütuf sayılır," diyerek başladı.

Bir protesto soluğuyla ona doğru dönünce, beni yatıştırmak için elini uzattı. "Kış gelmeden, hepimiz açlıktan ölüyor olacağız. Troia'nın bir çırpıda ölmesi çok daha iyi."

"Hayır!"

"Uzun süren bir can çekişme yerine, ani ve merhametli bir ölüm."

"O halde bizim için hiç şans yok?" dedim, kısa bir sessizliğin ardından. Sesim sanki çok uzaklardan gelmişti.

Yavaşça başını salladı. "Gerekçeleri her ne ise, Zeus desteğini bizden çekti."

"O bir canavar! Hepsi canavar onların," dedim,

RN– Antik kaynaklara göre Troia Savaşı on yıl sürmüştür.

Apollon'un terk edilmiş tapınağına doğru omuzumun üstünden korkuyla bakarak.

Helenos onaylayarak başını salladı. "Tanrılar Olympos Dağı'nda oturmuş, hayatta kalma savaşımızla eğleniyorlar... Ama onları hâlâ şaşırtabiliriz."

Korku ve şaşkınlıktan içim boşalmıştı.

"Kendi yıkımımızdan kaçamayız. Ama *nasıl* yok olacağımızı seçebiliriz... Ben, bizim adımıza bir seçim yaptım."

Bir sütuna yaslanıp, gözlerini kapadı. "Yunanlar işbirliğine istekli oldu, çünkü önerim planlarına uygundu. Beni surların dışında, Odysseus'la birlikte gördüğün günü anımsıyor musun? Ölülerimizi yaktığımız günü? Onunla bir anlaşma yapıyorduk. Yedi yıldır berabere kalışa, bir son vermeyi önerdim..."

"Neye karşılık?"

"Sana karşılık, Kassandra!" diyerek içini çekti. "Ve kendi zavallı yaşamıma."

Sonra gözlerini açtı, yüzü acıdan çarpılmıştı. İtirafının geri kalanını duymak istemeyerek, yanağına dokunmak için uzandım.

"Yunanlar, geleceği görme yetime çok değer veriyorlar," dedi. "İşimizi bitirmek için ne yapmaları gerektiğini söyledim yalnızca. Eski kehanetler oldukça kesindir." Aşağıya, çatı kiremitleri arasından koca atın yelesi görünen kaleye doğru başını salladı. "Denize açılıyormuş gibi yaptılar, o kadar. Yunan donanması adanın arkasında gizleniyor."

Göz kamaştıran günbatımında silueti belirmiş Tene-

dos'a baktım öfkeyle. "Peki, ya kızlar, Polyksene ve...?"

"Düşmanın Skaia Kapısı'nı kırmasına gerek kalmadı. Halkımız bunu onlar için yaptı bile. Atın içindeki savaşçılar, ordunun asıl güçleri buraya ulaşıncaya kadar Deiphobos ve diğerlerini öldürmüş olacak. Gizli bir kapı mandalı var. Eğerin köşesinde."

"Peki, ya Laodike ve Polyksene?"

"Onların serbest bırakılmaları için anlaşamadım. Yunan krallarının hepsi de kadınlarımıza sahip olmak istiyor. Odysseus dışında..."

"Kız kardeşlerimi bu durumda yalnız bırakamam!"

"Bırakman gerekmeyecek." Başını ellerinin arasına koydu. Sonraki sözcüklerini güçlükle duyabildim. "Odysseus bütün ayrıntıları çözdüğünü sanıyordu... Ancak, Agamemnon sözünden döndü."

Helenos başını kaldırdı ve dönüp bana baktı. Gözyaşları yanaklarından süzülüyordu. "Agamemnon seni bırakmayı reddediyor."

Hemen kavrayamadım. Gözlerindeki korkuyu görünceye kadar. "*Beni mi? Onun* ganimeti ben mi olacağım?"

"Belki de bundan onur duyman gerektiğini düşünüyor," dedi Helenos, boğuk bir kahkahayla.

Kendi kızının öldürülmesine izin veren Agamemnon mu? Başımı sallayarak oturdum. Ölmek istiyordum.

"Senin durduğun kapının hemen altında dövüştüğünü hiç fark etmedin bile." Helenos sanki uzaklardaymış gibi konuşuyordu. "Yıllardır dikkatini çekmeye çalışıyor."

Kardeşimin sözlerini daha fazla duyamaz olmuştum.

Kulaklarım gümbürdüyordu. Aptal aptal, aşağıdaki limana ve sonra da bir kaçış yolu arayarak, dağlara baktım. Dünya, güneşin yatık ışığı altında şaşılacak kadar huzurlu görünüyordu. Midem bulandı. Bir an kusacağımı sandım.

"Ancak sana sahip olamayacak! Kassandra, dinle beni!" Helenos, beni omuzlarımdan tuttu. "Diğerleri beni yakalamadan, onu öldürebilirim! *Agamemnon asla sana sahip olamayacak!*"

Göğsüne yaslandım. Gözyaşları, benimkilere karışarak yanaklarımı ıslattı. Ancak, bir süre sonra soluğumu toplayabildim ve sakinleşmek için derin derin soluk alıp verdim.

Aşağıda, ufukta, portakal rengi bir güneş, firuze denize batıyordu. Birbirimize son kez sarılıyor olabileceğimizi düşünerek, Helenos'un yüreğinin atışını dinledim. Yaşamımı onsuz nasıl sürdürecektim?

"Bu neye yarar ki?" dedim sonunda. "Agamemnon'u öldürürsen, bir başkasına devredilirim o kadar." Geri çekilip, yüzüne baktım. "Bunu önceden gördün, değil mi? *Bizi*, Apollon Tapınağı'nda günbatımını seyrettiğimizi? Bana yazgımı anlattığını?"

Kardeşimin gözlerinden her zaman gerçeği okuyabilirdim. "Peki, kendin için ne gördün? *Anlat* bana!" Suskun kalmayı sürdürünce, "Bu savaştan sağ salim çıkacağını hep biliyordum," dedim.

Sanki ona vurmuşum gibi çekildi. "Evet, *yaşayacağım*!" Bütün bedeni hıçkırıklarla sarsıldı. "Babam kılıçtan geçirilecek. Bütün erkek kardeşlerim de. Annem aklını yitirecek. Kız kardeşlerim Yunan krallarının köleleri ola-

cak... *ve ben yaşayacağım!*"

Kederini boşaltıncaya dek sıkı sıkı sarıldım ona. "Onlar saldırıya geçmeden kenti terk etmen hâlâ geçerli mi?" diye sordum sonra.

"Karanlık bastıktan bir saat sonra aşağıda, limanda olmalıyım. Yolculuğumu, birkaç at tüccarıyla ayarladılar. Odysseus çok nazik davrandı. Seyretmek zorunda kalmamı istemedi." Saçlarımı okşadı. "Ah, Kassandra! Bütün olası kaçış planlarını düşündüm. Tayfa bulsaydım bile, biz Tenedos'u döner dönmez, Yunanlar peşimize düşerdi. Hiç umut yok."

"Dinle beni, Helenos. Hâlâ umut var. Bu yüzden yaşaman gerek –Dur, dinle!" Yüzünü ellerimin arasına aldım. "Senin –bir yerlerde– sağ olduğunu bilmek bize umut verecek."

Başını salladı. Sık kirpikleri gözyaşlarıyla ıslanmıştı. Onu hiç bu kadar sevmemiştim.

"Yaşadığın sürece bizi özgürlüğümüze kavuşturmak, geri satın almak için uğraşacaksın! Belki de Odysseus'un yardımıyla. O iyi bir adam; ona saygı duyuyorsun." Yanıt vermesini beklemedim. "Laodike ve Polyksene! Onları buraya, Athena Tapınağı'na getirmeliyiz. Yunanlar, kendi koruyucu tanrıçalarının kutsal yerinde bize zarar vermeyeceklerdir. Ya Helena? Onun geleceğinde ne gördün?"

"Hiçbir şey görmedim. Odysseus, Menelaos'un onu öldüreceğini tahmin ediyor."

"O halde, Menelaos'u bu düşüncesinden vazgeçirmemiz gerekecek."

"Aklımı karıştırma. Sensiz buradan ayrılmıyorum,

Kassandra."

"Ama *ayrılacaksın*! Benim için savaşırken ölürsen –ki yararsız bir savaş olur bu– beni sonsuza dek terk etmiş olursun."

Uzun süre birbirimize baktık. "Lütfen!" Ellerine uzandım. "Cesur olmaya çalışıyorum. Bana yardım et. Beni seviyorsan, yaşamaya karar verirsin. Yeni bir kent kurarsın. Yeni bir Troia."

Gökyüzü leylak renginden menekşeye geçerek kararmış, tapınağın koca gölgesi yayılarak bizi kaplamıştı.

"Ne kadar zamanımız var?" diye fısıldadım.

"Bir saat. Belki de iki."

"O halde acele etmeliyiz. Kızları buraya, Athena Tapınağı'na getirir, sonra buradan limana gidebilirsin. Ben de bir koşu gidip, Helena'yı bulacağım. Ona ne yapması gerektiğini anlatacağım."

"Benim harika Kassandra'm. Hep bir planın vardır."

Gözlerim yeniden yaşlarla dolarken gülümsedim. Bir planım yoktu. Helena'ya ne söyleyeceğim konusunda hiçbir fikrim yoktu. Agamemnon'u düşünmeye dayanamadığımdan, umutsuzca bir şeylere atılıyordum. Üstelik, orada Helenos'la daha fazla oyalanırsam, bir daha asla onu bırakma cesareti bulamayacaktım.

Kardeşimin, karanlık bastıktan bir saat sonra Yunanlar'la buluşmak üzere limana inmesi gerekiyordu ve ben, onun oraya zamanında gitmesini sağlamalıydım.

18

Kente indiğimde yollara alacakaranlık çökmüştü; hizmetliler, erkekler salonundaki çam meşaleleri yakıyorlardı. Deiphobos'a bakındım, –ellerinin arasında dolu bir kupa, hâlâ adamlarıyla birlikte içiyordu– sonra da salonun dibindeki merdivenlerden yukarı koşarak dairesine çıktım.

Helena uyuyordu. Paris'in ölümünden beri zamanının çoğunu yatakta geçiriyordu. Onu uyandırmak için sarsmam gerekti. Korku dolu gözlerini kırpıştırarak baktı bana, sonra inledi ve kendini kurtarmaya çalıştı.

"Yunanlar surlarımızın içinde!" diye tısladım. "Gemileri eve dönmemiş!"

"Git buradan!"

"Savaşçıları atın içindeler!"

Gözlerinin üstündeki saçları itti. "Atın... mı? Ama nasıl yapabildiler?"

"Açıklayacak zaman yok. Bana inan yeter. Menelaos da içinde! Erkeklerimiz uyur uyumaz buraya gelecektir!"

"Paris öldü; onu yeniden öldüremez. Git buradan, bırak uyuyayım."

"*Sen* buradasın! Odysseus, kocanın öcünü *senden*

çıkaracağını düşünüyor."

Gözleri açıldı. Direnmeyi bıraktı.

"Deiphobos buraya döner mi?"

"Evet, her zaman," dedi, suratını buruşturarak.

"Deiphobos kendinden geçer geçmez silahlarını saklaman gerek. Dinle beni! Menelaos kendisinden yana olduğunu düşünmeli."

Gözyaşlarını silme gereği duymadan ağlamaya başladı. "Buna asla inanmayacak," dedi hıçkırarak. "Beni surlardan aşağıya atacak. Troia'lı kadınlar da öldüğümü görmekten mutluluk duyacaklar."

"Düşüncesini değiştirebilirsin."

"Benden nefret ediyor. Onların hepsi benden nefret ediyor."

"Aphrodite'nin Paris'e seni söz verdiğini, tanrıçaya karşı koymaya gücünün yetmediğini, sen anlatmıştın bana. Hatırladın mı?"

"Keşke daha önce ölmüş olsaydım..."

"*Artık keşkesi yok!* Olan *oldu*! Paris'in peşinden gitmek için, Menelaos'u terk ettin! Paris *öldü*; onu geri getiremezsin. Ama hayatta kalabilirsin! Kızına annelik yapmak için."

"Hermione! Şimdi on üçünde. Benim Menelaos'u tanıdığım yaşta."

Gözlerinin üstündeki saç lülesini çektim. "Onu yeniden görmek istemez misin?" diye sordum yumuşak bir sesle. Saçları yağlanmış ve düzleşmiş, üstündekiler kir içindeydi. "Sana temiz bir giysi bulmalıyız. Hizmetçilerin nerede?"

Şaşkın bir ifadeyle odayı gözden geçirdi. "Gitmişler."

"Menelaos güzelliğine tutsak olmalı. Seni gördüğü ilk günkü gibi. Saçlarının arasına gümüş sicimler örebilirim. Yanaklarına sığırdili suyu, kaşlarına da biraz kurum süreriz."

"Kassandra!" Yanağıma dokundu. "Sen saç örmeyi pek beceremezsin... üstelik, sığırdili suyuna da karşısındır. Kassandra, ağlıyorsun!"

Sonra sıkı sıkı birbirimize sarılıp, birlikte ağladık. Omuz kemikleri çıkmıştı. Üstünde, her zamanki gül yaprağı kokusu yerine, bana kölelerinkini hatırlatan kokular vardı.

"Sensiz nasıl yapacağım?" dedi. Ve gözlerinde beliren ani bir korkuyla sordu: "Sana ne olacak?"

Başımı salladım.

"*Biliyorsun*, değil mi?"

"Yunan krallar aralarında paylaşmışlar. Ben, Agamemnon'a düşüyorum."

"Ölümsüz tanrılar!"

Gözyaşlarıma engel olmak için dudağımı ısırdım. "Benim, yazgımla yüzleşecek kadar zamanım var. Senin ise hiç zamanın kalmadı. Deiphobos her an dönebilir. Banyo yapman için su ısıtacağım. Üstüne giyecek temiz bir şey bulabilir misin?"

Helena haklıydı. Saç örgüsünü yüzüme gözüme bulaştırdım. Böyle işlerde hiç becerikli değildim. Üstelik, bu titreyen parmaklar da doğru düzgün çalışmıyordu. Gizli kapının gıcırtısını, kesilecek ilk boğazlardan çıkacak bo-

ğuk feryatları düşünüp duruyordum. Arada bir erkekler salonundan sarhoş kahkahalar patlıyordu, ama sessizlik süreleri giderek uzuyor, kutlama hızını yitiriyordu. Öfkeyle lanet okuyup, örgü yerine düğüm yaptığım saçları özür dileyerek çözmeye çalıştığım sırada, Helena'nın hizmetçisi Klymene eve döndü.

Hanımının yataktan çıktığını, yıkanıp, kenarları gümüş işlemeli, mor bir keten giydiğini görünce şaşıp kaldı.

"Gel, al şunu," dedim, tarağı ona uzatarak. "Ve haydi, elini çabuk tut."

"Beni bırakıp gitme!" Helena elime sarıldı.

"Yukarıda, tapınakta Polyksene ve Laodike'yle buluşmam gerekiyor."

Helena yeniden ağlamaya başlamıştı. Yanağındaki damlayı sildim. "Makyajını berbat edeceksin," dedim. Kemikleri çıkmış omuzları ve ağız çevresindeki çizgilerde belirginleşen kederle bile eşsiz güzelliği ışık saçıyordu.

"Menelaos, bütün bu belaları başıma Aphrodite'nin getirdiğine inanacak mı?" diye sordu.

"Sana karşı koyamayacaktır. Haydi artık, kurula gözlerini."

"*Sen*, beni suçlamıyor musun? Bütün yitirdiklerin için?"

"Suçlu aramaya çalışmaktan vazgeçtim."

"Agamemnon cesaretine hayran kalacak."

"Kendimi surlardan aşağıya atacak bile cesaretim yok," dedim, gülümsemeye çalışarak.

Başını salladı. "Bana hep güç verdin, Kassandra."

"Sen de bana neşe," dedim boğuk bir sesle.

Dudaklarımdaki cesur çizgiyi korumaya çabalamaktan yüzüm ağrımıştı. Oysa, Athena Tapınağı'nda kız kardeşlerimin yanına vardığımda da cesaretimi sürdürmem gerekecekti. Birdenbire, rol yapmaktan bitkin düştüm. Arkamı dönüp, kaçtım Helena'dan.

"Kassandra, *beni bırakma*!" diye seslendi Helena.

Koşarak saraydan çıkıp, bahçeye indim. Kız kardeşlerimin sorumluluğunu üstlenmek üzere tepeyi tırmanmaya gücüm yoktu. Polyksene'yi, Yunanlar'ın öcünden korumak zorunda kalmayı istemedim. Yaşamı, kardeşim Helenos olmadan göğüslemek istemedim.

Ölmek istedim.

Kendimi ılık taşların üstüne attım, gözyaşlarım tozlara karıştı. Hiçbir şey *yapmam* gerekmediğini söyledim kendime. Kimseyi üstlenmem gerekmiyordu. Dış avluya gidip, Yunanlar'ın tahta atın içinden çıkmalarını bekleyebilir ve hiç karşı koymadan kendimi bırakabilirdim. Ya da içlerinden biri gelip üstüme çökünceye kadar, burada taşların üstünde kalabilirdim.

Avlu boşalmış, kent derin bir sessizliğe bürünmüş bekliyordu. Dakikalar mı, yoksa saatler boyu mu orada uzandım bilmiyorum.

Derken, karanlığın içinde, açılan bir kapı mandalının tıkırtısını duydum sanıyorum. Bir yarışın başlama noktasındaki koşucu gibi, bütün hücrelerimle kulak kesilerek, çömelir duruma geçtim. Saniyeler geçmek bilmez bir biçimde uzadı; köpeğin biri iki kez havladı. Soluk almaya korkuyordum. Sonra, biraz da bunu düşlediğimi

bilerek, kentin içinde bir yerlerdeki ayak seslerinin –erkek ayak seslerinin– titreşimlerini bedenimde hissettim.

Ayağa fırlayıp, koşmaya başladım. Hızla tepeyi tırmanırken, soluğum boğazımı yakıyordu. Neyse ki, ay ince bir şerit halindeydi ve kutsal yere giden yolun her taşını ezbere biliyordum. Athena Tapınağı'nda bir ışık sallandı. Bu, Polyksene ve Laodike'nin orada olduğunun ve Helenos'un yamaçtaki patikadan limana indiğinin işaretiydi.

Arkamda, aşağıda, geniş sarayın karaltısı uzanıyordu. Helena, Deiphobos'un dairesinin dışında Menelaos'u bekliyor olmalıydı. Anne ve babam, belki de Troia'nın geçmiş parlak günlerini ve yitirdikleri oğullarını yaşamlarının baharındayken düşledikleri derin bir uykuda olmalıydılar. Hâlâ, uyanacakları anı düşünmeye dayanamıyordum.

Ya zavallı Andromakhe ve küçük Astyanaks? Alev alev meşalelerden, ölüm çığlıklarından ve yanan kentin dumanına karışan boğucu tozdan dehşete kapılmış, yataklarından sürüldüklerini düşündüm. Yunanlar'ın en kötü intikamı, İnsan Kasabı Hektor'un dul karısı ve oğluna saklayacaklarını biliyordum.

Sonraki birkaç saniye anlatılamaz denli tuhaftı, çünkü çok korkmuştum –yaşamımda hiç korkmadığım kadar çok. Ama her nasılsa, geri döndüğümü ve adımlarımın beni Hektor'un evine giden yola sürüklediğini izliyordum bir yandan da.

19

Andromakhe'nin hizmetçileri, girişteki avluda bir araya yığılmışlardı. Sürgüsünü açık bıraktıkları kapıyı açmak için ittiğimde kıpırdamadılar bile. İçeri girer girmez durup dinledim. Hizmetçilerin horlamaları dışında hiçbir titreşim yoktu şimdi. Ama, koca atın bulunduğu dış avluya bakan ikinci kattaki sahanlıktan göreceğim sahne hâlâ gözümün önündeydi. Merdivenlerden yukarı koştum ve açık bir pencerenin içine gizlendim.

İlk seçebildiğim, atın kocaman silüeti oldu. Derken, soluğum kesildi. Bir fenerin hareket eden alevinde atın uzaktaki köşesine bir merdivenin dayandığını gördüm. Yüzlerini seçemediğim iki savaşçı merdiveni tutarken, üçüncüsü yere indi. Bir kargıyla iki kılıcın, aşağıda bekleyen ellere dikkatle uzatıldığını izledim kıpırdayamadan. Sonra, kendimi Andromakhe'nin odasına koşarken buldum. Sandaletlerimi çıkarmayı unutmuştum. Kiremitler üstünde çıkardıkları gürültü sessizliğin içinde çınladı.

Bebeğin bakıcısı kapının yanındaki kanepede uyuyakalmıştı. Astyanaks, kollarının arasında kıvrılmış yatıyordu. Bir zamanlar Hektor'la paylaştığı büyük oyma

yatakta uyuyan Andromakhe, avuçları aşağıda, kollarını iki yana uzatmış yatarken, şaşılacak kadar huzurlu görünüyordu.

Çömelip, omuzuna dokundum. Bağırırsa, elimle ağzını kapamaya hazırdım. "Andromakhe, uyan!" diye fısıldadım.

Yanına döndü ve gözlerini açtı. "Ne oldu?"

"Yunanlar surlarımızın içindeler!"

"Yunanlar ülkelerine döndüler," dedi, Astyanaks'a göz atarak.

"Şşş! Yalnızca gidiyormuş gibi yaptılar. Atın içindeler.. Sözlerim karanlığın içinde boğulan bir çığlıkla doğrulandı. Andromakhe yataktan fırladı ve oğlunu kaptı. Bakıcı uykusunda inledi.

"Bırak bakıcıyı. Sesini çıkarmamalı," dedim, hâlâ uyumakta olan Astyanaks'ı işaret ederek.

Andromakhe kandilini aldı.

"Işık yok. Pabuç da. Dolaptan en koyu renkli pelerinlerinden ikisini al."

Andromakhe'nin hiç soru sormadan dediklerimi yapmasına şaşırdım. Orta avluda hışırtılar duyduk. Sandaletlerimi çıkarırken, ellerim titriyordu. "Tepeye çıkacağız," diye fısıldadım. "Athena Tapınağı'na."

Karanlıkta yavaş yavaş merdivenlerden inerken, ayak sesleri ve kınından sıyrılan bir kılıcın sesini, ardından da dehşet içindeki birinin, *"Zeus, koru beni!"* diye bağırdığını duyduk.

Korkuyla çömeldiğimiz merdiven boşluğuna bir ışık demeti düştü. Andromakhe'nin gözleri dehşet içindeydi.

Derken, karanlığa gömüldük. Parmaklarımla dudaklarına dokundum ve aşağıya ineceğimi işaret ettim. Aşağıya varınca pelerini başıma geçirip, kapıdan gizlice çevreye bakındım.

Giriş avlusunda bir Yunan savaşçı, ayağıyla hizmetçilerin bedenlerini dürtüyordu. Zavallılardan biri acınacak bir durumda kıvranarak, iki eliyle bağırsaklarına yapışmış, son nefesini veriyordu.

Yunan –Küçük Aias'tı sanırım– kapıya doğru dönünce, soluğumu tuttum. Meşalesine uzanırken, ikinci bir Yunan koşarak avluya girdi ve ona, anlayamadığım bir emir haykırdı. Birinci adam meşalesini alıp, galeriden aşağı, ana saraya doğru arkadaşını izledi.

Erkekler salonu yönünden bir başka dehşet çığlığı ve ardından, ağır bir sandık yere düşmüşçesine ani bir gürültü geldi.

Evin içinde her şey karanlıktaydı. Andromakhe'nin beklediği yere el yordamıyla döndüm. "Nöbetçilerimizi öldürdüler. Senin çatından öte yandaki depo odalarına, sonra da incir kurutulan düz çatıya tırmanmamız gerek. Oradan mutfak bahçesine inebiliriz."

Merdiven boşluğunu kapatarak durmayı sürdüren Andromakhe'yi ittim.

"Ben çatıya *tırmanamam. Korkuyorum!*" diye ağladı. "Burada kapana kısıldık."

Astyanaks döndü ve mızmızlandı. "Gel, ver onu bana," diye kestirip attım. Andromakhe, bir saniye kadar duraksadı. Astyanaks uyanmıştı, ama hâlâ Troia'lı bir kahramanın oğluydu. "Sus şimdi. Uslu çocuk," dedim.

Hiçbir şey söylemeden, sıkı sıkı boynuma sarıldı.

"Peki, o halde şansımızı yerde deneyeceğiz. Depo odalarına ulaşmak için giriş avlusunu geçmemiz gerekmez," dedim, yüksek sesle düşünerek. "Duvarların gölgesinden ayrılma. Arkamda dur."

"Kassandra, yapamam!"

"Burada kalamazsın. Yunanlar'ın *sana* neler yapacağını bir düşünsene."

Yumruğunu ağzına tıkadı.

"Haydi, tut elimi," diyerek onu kaldırdım.

Andromakhe arkamda merdivenlerden inerken, bebeğin ağlamaması, giriş avlusunda Yunan bulunmaması, yiyecek depolarını ve mutfakları sonraya bırakıp, öldürülmeyi bekleyen soylularla dolu, gümüşü ve altını bol ana saraya gitmiş olmaları için bütün tanrılara dua ettim.

Hektor'un evi, merdivenlerden düz damına çıktığımız birinci mutfak deposuyla bir açı yapıyordu. Bahçeye ulaştığımızda Astyanaks mızmızlanmaya başlamıştı, ama sorun değildi. Saraydan gelen silahların çarpışma sesleri ve ölenlerin iniltileri, çıkarabileceğimiz her sesi örtecek ölümcül bir koro halinde yükseliyordu. Yalnızca bir kez, iki yaya asker paralelimizdeki yoldan koşarak geçerken, yakalanma noktasına geldik. Ancak, ana saraya ulaşma telaşında olduklarından, alçak bir duvarın ardında çömeldiğimizi fark etmediler.

Tapınaklara giden yola yaklaşmayıp, çabuk çabuk kayaların üstünden tırmandık. Astyanaks öyle ağırdı ki, bütün bedenim ağrıyordu. Ama, kanayan ayaklarım artık

hiçbir acıyı duymaz olmuştu. En aşağıdaki tapınağa vardığımızda onu annesine geçirdim. Bir an durup, kentimize baktık.

Limanda Yunan donanmasının ışıkları parlıyordu. Ordularının, meşale ışığı altında bir zafer alayı halinde Skaia Kapısı'ndan içeri aktığını görebiliyorduk. Bizi görmüş olsalar bile, koruyucu tanrıçalarının tapınağına onlardan önce ulaşabilirdik. Ayrıca, fatihlerimizin yapacak çok daha öncelikli işleri vardı.

Büyük salonu ateşe vermişlerdi. İkinci yangın da, gece göğünü aydınlatan aleviyle erkekler bölümünü sarmaktaydı. Atlar ve köpekler sokaklarda korku içinde koşturuyordu. Erkeklerin inlemelerini, kadınların feryatlarını duyduğumu sanıyordum.

Annemi ve babamı düşünüp ürperdim. Annemin ak saçları, onu tecavüze uğramaktan koruyacaktı. Bir Yunan kralının kölesi olmak için, canlı kalması daha çok işlerine gelirdi. Babam içinse, kim olduğu unutulup, hep dilediği gibi bir çırpıda ölmesine izin verilmesi dışında hiç umut yoktu.

Sonra, Helena'nın kendini Menelaos'un ayaklarına attığını ve kocasının ona bakıp, kılıcını bıraktığını düşündüm. Helena'nın güçlü bir müttefiğimiz olabileceğini tekrarladım kendi kendime. Ve bizler Yunan topraklarında nereye götürülürsek götürülelim, kardeşim Helenos fidyelerimizi ayarlamaya çalışacaktı. Düşman tarafından bile çok saygı görüyordu.

En azından bazılarımız için umut vardı. Anılarımızı ve geleneklerimizi korur ve Troia'lı kadınlar topluluğu

olarak bir gün yeniden bir araya gelebilirdik.

Athena Tapınağı'nda yanan ışık bize işaret verdi. Polyksene ve Laodike oradaydılar; belki de gelişimizi çoktan görmüşlerdi.

Aşağıda, Troia ölüyordu. Büyük kentimiz, asla anlayamayacağımız nedenlerden dolayı yazgısını tüketmişti. Ancak bazılarımız –dört kadın ve bir bebek– yeni efendilerimizle karşılaşmak üzere uyanık bekliyorduk. Birbirimizin gözyaşlarını kurulayarak, el ele, yan yana duruyorduk.

YAZARIN SON SÖZÜ

Okuyuculara, en azından Troia'lı Helena için mutlu bir son sunabilirim. Çok sevilen bu öykülerin yer aldığı antik kaynaklarda bir dizi yazar, onun savunmasını üstlenmiştir. Bunlara göre Helena, Menelaos'u, yaptıklarının hiçbirinin kendi hatası olmadığına, Paris'e âşık olma yazgısından kaçamadığına, dolayısıyla onu surlardan atmaması gerektiğine ikna edebildi. Menelaos, Helena'yı kızıyla yeniden bir araya gelip, uzun ve mutlu bir yaşam süreceği Sparta'daki evine götürdü. Tanrılar, Helena'nın güzelliğini yaşlılığında da korumasına izin verdiler. O da, eski zamanlardan söz etmeyi seven, büyük savaşın kahramanlarını evinde ağırlamaktan zevk aldı.

Ancak, Yunan krallarının hepsi Sparta'da ziyaretine gelemediler. Kimisi tehlikeli denizlerdeki eve dönüş yolculuğu sırasında tanrıların gazabına uğradı. Tıpkı bilicilerin bildirdiği gibi, Odysseus'un savaştan sonra karısı Penelope'ye geri dönmesi on yılını aldı. *Odysseia* adında bir destan, onun yol boyunca başından geçenleri anlatır.

Antik Çağ yazarları, yenilgiye uğramış Troia'lılara bazı mutlu sonlar da sağladılar. Helenos kaçtı ve Buthrotum adında bir yerde yeni bir Troia kurdu. Yunanlar'la

arası o kadar iyiydi ki, sonunda Andromakhe'yi fidye karşılığında geri alabilmeyi başardı ve ondan birkaç çocuğu oldu. Romalı ozan Vergilius'a göre, Aineias adında bir başka Troia'lı, babası ve oğluyla birlikte kaçıp, Roma kentini kurdu.

Hiçbir yerde, uzun süren kuşatma sırasında Troia surlarının içinde tutsak kalan kadınların, yeniden bir araya geldiklerine ilişkin bir kayıt yok. Troia Savaşı öyküsünün en erken yazılı anlatımı olan *Ilyada*'da, kadınlardan neredeyse hiç söz edilmez. (Her şeye neden olduğu varsayılan Helena'ya bile, yalnızca birkaç cümlede değinilir.) *Ilyada*'nın, MÖ 750 dolayında Homeros adında bir ozan tarafından yaratıldığını sanıyoruz. Homeros, bu öyküsel şiirlerini, esas olarak soyluların savaşları ve yağmalarıyla ilgilenen seçkin Yunanlar'ın oluşturduğu bir dinleyici topluluğuna okumuştu.

Yüzyıllar sonra bir başka Yunan, *Troia'lı Kadınlar* adında bir trajedi kaleme aldı. Yine de bu anlatımların çoğunda, Troia'lı kadınlardan rastlantısal olarak bilgi edinilir. Çoğunun yaşamı iyi sonlanmadı. Kentin yağmalanması sırasında oğlu Astyanaks, Andromakhe'nin kollarından zorla alınıp, surlardan aşağıya atıldı. Akhilleus'un hayaleti Yunanlar'a, ölümünün öcünü almaları için Polyksene'yi kurban etmelerini buyurdu ve bunu hemen yerine getirmezlerse, eve dönüş yolunda korkunç fırtınaları harekete geçirmekle tehdit etti. (Troia'lıların Polyksene'nin cesedini gömmelerine izin verecek kadar da incelik gösterdi.) Söz konusu metinlere göre tanrılar, zavallı Laodike'nin ya bir toz bulutunda ya da topraktaki bir yarıkta

kaybolmasını sağladılar.

Peki, ya Kassandra? Kaynaklardan biri, çok sevdiği kentinin yıkılmasını izlerken aklını kaçırdığını anlatır; bir diğeri ise, kadınların toplu intiharına öncülük ettiğini. Bazı mitolojik öyküler, Agamemnon'un savaş ganimeti olarak Mykenai'deki evine götürüldüğünü ve ona iki oğul verdiğini aktarır. Agamemnon sonunda, kızı İphigeneia'nın ölümünün öcünü almak isteyen karısı Klytaimestra tarafından öldürüldü. Bu öykünün bazı uyarlamalarında, Kassandra da onunla birlikte öldürülmüştür. Ancak, savaştan sağ kurtulup, yeni bir krallık soyu başlatmış olabileceğine ilişkin ipuçlarına da rastlanmaktadır.

Benim inanmak istediğim öykü, bu. Beni Kassandra'ya çeken, yılmak bilmez direnişi ve Paris'e söylettiğim gibi, sevdiği insanları korumak için "dişi bir kaplan gibi savaşmaya" istekli oluşuydu. Benim için Kassandra, ne anlayabildiğimiz ne de denetleyebildiğimiz egemen güçler tarafından yönetilen bir evrende kim olduğumuzun sürekli sorgulanışına dayanan ve her zaman inançlara sıkı sıkıya bağlı, soylu Yunan yaşam idealini simgeliyor.

Bilim adamları artık Mykene Yunanlar'la denizin öte yakasında, Anadolu'daki zengin Troia'lılar arasında, büyük olasılıkla ticaret ve Karadeniz'e geçişi denetlemek yüzünden büyük bir savaşın yaşandığına inanıyorlar. Üstelik, erken uygarlıkların pek çoğunda, yakışıklı düşman prensleriyle kaçarak büyük savaşlara yol açan güzel prenseslerin öyküleri yer alır. Ben, Helena'nın gerçekliğine ve yalnızca çarpıcı bir güzelliğin ötesinde olduğuna inanmayı yeğliyorum. Bir tür saflığın, neşe saçma yetene-

ğinin de efsanevi çekiciliğinin parçası olduğunu düşünmek istiyorum.

Günümüz Türkiye'sinde, Tunç Çağı savaşçıları arasında büyük bir savaşın geçtiği yerde kazılar yapılmaktadır. Heinrich Schliemann* adında ilginç bir Alman, tarihsel gerçekliği olmasa, *Ilyada*'nın bu denli ayrıntılı yazılamayacağına inandı. Homeros'un destanını bir rehber, bir yol haritası olarak kullanıp, artık pek çok kişinin gerçek Troia olduğuna inandığı, yüksek kuleli bir kaleyi ve çevre surlarını gün ışığına çıkardı. Aynı zamanda, gömülü bir hazine de buldu –bakır kazanlar, gümüş kaplar, altın kâseler ve "Helena'nın Mücevherleri" olarak adlandırdığı bir grup süs eşyası. Düğmeler ve küpeler arasında, öykümde betimlediklerim gibi altın bir taç da vardı. Anadolu'da rastlanmayan bir stilde, doksan yaprak ve çiçek sallantıdan oluşturulmuştu. Schliemann, bunu takan Yunanlı güzel karısının fotoğrafını çekti. O da Helena'ya inanmak istiyordu.

RN– (1822-1890) Ege arkeolojisinin kurucusu, Troia'da ilk arkeolojik kazıları başlatan araştırmacı. *Ilyada* destanını derinlemesine inceledi ve Homeros'un betimlediği Troia (Ilios) kentinin Çanakkale Boğazı'nın güneyindeki yapay bir tepe olan Hisarlık'ta aranması gerektiği sonucuna vardı. Burada, Osmanlı sarayının onayıyla başlattığı kazı çalışmalarını 1871-73, 1878-79, 1882 ve 1890 yıllarında sürdürdü. "Priamos'un Hazinesi" olarak adlandırdığı buluntuları, Osmanlı yetkililerinin güvenini kötüye kullanarak ülke dışına çıkarıp, dağılmalarını sağlaması ve kazı yöntemindeki bazı hatalar dışında gerçek amacı, yerleşim katmanlarını gün ışığına çıkarmaktı. Arkeolojik kazı yöntemlerinin yeni yeni geliştiği bir dönemde çalıştığı ve dolayısıyla, buluntular arasındaki ilişkileri başlangıçta anlayamadığı için, Troia'da önemli ölçüde tahribata neden oldu. Ancak kısa sürede farklı yerleşim tabakalarını birbirinden ayırmayı öğrendi ve çeşitli bilim dallarından uzmanlarla birlikte çalıştı. Schliemann'ın kazılarından elde edilen deneyim, arkeoloji için yol gösterici olmuş; varılan kazı sonuçları günümüze dek Batı Anadolu ve komşu bölgelerdeki araştırmalara kaynaklık etmiştir (Bkz. Ufuk Esin, *Heinrich Schliemann, Kazı Raporları ve Mektuplarından Seçme Parçalarla Troya*, Sandoz Kültür Yayınları, İstanbul, 1991

Priamos'un girişimci torunlarından biri, kazı alanının yakınında, turistlerin içinde fotoğraf çektirebilecekleri, dokuz metre boyunda bir Troia atı maketi kurdu. Turistler, bunun yanı başındaki büfeden kola ve sandviç alabilirler. Ve tepenin üstüne kadar tırmanırlarsa, Troia'lı kadınların üstünden savaşı izledikleri Skaia Kapısı'nın kalıntılarını ve onun yukarısında, öykümün sonunda Kassandra'nın kadınları güvenlikleri için götürdüğü Athena Tapınağı'nın yerini görebilirler.

Ancak bazı anlatımlara göre, bu kutsal yer bile koruyucu olamadı. Bir kaynakta, Kassandra tam da tapınağın içinde, tanrıçanın heykeline sarılıp, ona acıması için yalvardığı halde, Küçük Aias tarafından tecavüze uğrar. *Ilyada*'da, Aias'ın anavatanı Lokris daha sonra, savaşçının işlediği günahlara karşılık bir bedel ödemek zorunda kalır. MÖ 700 dolayından başlayarak Lokrisliler, Troia'daki Athena Tapınağı'na her yıl belirli sayıda bakire gönderirler. Yaşamları boyunca tanrıçaya hizmet eden bu bakirelere kötü davranılır. Antik dünyada öykülerin insan yaşamları üzerindeki etkisinin bir kanıtı olan bu gelenek, bin yıldan fazla sürer.

Peki, mitolojik öykülerin bugünkü durumu nedir? Hâlâ Helena'nın güzelliği üstüne Broadway müzikalleri yazıyoruz ve en zayıf noktamız için *Aşil* topuğu* deyişini kullanıyoruz. *Aşil tendonu*, bacağı ayağa bağlıyor. Karanlık bir geleceği önceden haber veren, ama kendisine inanılmayan kişilere de *Kassandra* denebiliyor. Bilgisayar korsanları ise *Troia atı* deyişini, virüs temizleyicisi olarak

RN– Türkçe'de Akhilleus adının okunuşlarından biri.

sisteme sokulan bir bilgisayar virüsünü tanımlamada kullanıyorlar.

Antik kaynaklarda, Helena ve Kassandra arasındaki dostluğa ilişkin hiçbir bilgi yok. Bu öyküyü ben yarattım. Yine de, toplum dışına itilmiş bu iki kişinin, anlattığım gibi birbirlerine yakınlaşması son derece olası. Destanını soylu dinleyicilere okuyan Homeros'un tersine ben, savaşı Troia surlarından izleyen ve kadınlar bölümünde yazgılarını bekleyen kızları ve kadınları, benim kadar merak eden okuyucular için yazdım.

Yüzyıllar boyunca bu mitolojik öyküler, tıpkı suya atılan bir taşın genişleyen daireler oluşturarak bir hareket dizisi başlatması gibi, yeni söylenceler yaratmıştır. Ve her yeni kuşak anlatıcı, bu Tunç Çağı uygarlığının Yunanlar'ı ve Troia'lıları için yeni kişilikler yaratıp, yeni anlamlar çıkarır. Buna –Troia Savaşı'nın öyküsünü yeniden yeniden anlatmaya– Mars'ta uzay kolonileri kurduğumuzda bile hâlâ devam edeceğimizi sanıyorum.

Her şey bir yana, mitolojiler öze ait öykülerdir. Her yeni çağda yeniden doğarak bize, aileler ve kentler kuran, bahçeler eken ve savaşan, tanrılara dua edip, ölülerinin yasını tutan insanoğulları –kız evlatlar ve kız kardeşler, babalar ve erkek kardeşler, analar ve çocuklar– olarak yaşamanın ne demek olduğunu öğretmeyi sürdürürler.

Romanda Adı Geçen KİŞİLER VE TANRILAR

Romanda geçen,
ancak Homeros destanlarında rastlanmayan kişi adlarına
bu sözlükte yer verilmemiştir.

Agamemnon Mykenai kenti kralı Atreus'un oğlu. Sparta kralı Menelaos'un kardeşi. *İlyada* destanında Troia'yla savaşmak için birleşen Yunan ordularının başkumandanı. Efsanevi Mykene beyi.

Aias (Lokrisli/Küçük) Lokris bölgesinin kralı Oileus'un oğlu.

Aias (Salamisli/Büyük) Telamon'un oğlu. Akhilleus'tan sonra en yiğit kabul edilen Mykene'li.

Akhilleus Deniz Tanrıçası Thetis ile Phithia kralı ölümlü Peleus'un oğlu. *İlyada* destanının yenilmez yiğidi.

Andromakhe Thebe kenti kralı Eetion'un kızı. Troia kralı Priamos'un büyük oğlu Hektor'un karısı. Astyanaks'ın annesi.

Antenor Troia kralı Priamos'un arkadaşı ve danışmanı. Helikaon ve Laokoon'un babası.

Antimakhos Troia'lı yiğit.

Aphrodite Yunan mitolojisinde, denizin köpüklü dalgalarından doğmuş, aşk ve güzellik tanrıçası. Demirci Tanrı Hephaistos'un karısı.

Apollon Yunan mitolojisinde ışık tanrısı. Baştanrı Zeus ile Leto'nun oğlu. Artemis'in ikiz kardeşi.

Artemis Yunan mitolojisinde av ve bereket tanrıçası. Baştanrı Zeus ile Leto'nun kızı. Apollon'un ikiz kardeşi.

Astyanaks Hektor ile Andromakhe'nin oğlu.

Athena Yunan mitolojisinde akıl, erdem ve savaş tanrıçası. Babası Zeus'un başından doğmuştur.

Atreus Mykenai kentinin kralı. Agamemnon ile Menelaos'un babası.

Briseis Akhilleus'un Ege'de yaptığı seferlerden birinde, kocasını öldürerek tutsak aldığı kadın.

Deiphobos Troia kenti kralı Priamos ile kraliçe Hekabe'nin oğullarından biri.

Demeter Yunan mitolojisinde toprak ve bereket tanrıçası. Kronos ile Rhea'nın kızı.

Eetion Thebe kenti kralı. Andromakhe'nin babası.

Eurykleia Odyssues'un sütninesi. İthaka sarayının kâhyası.

Hekabe Troia kralı Priamos'un karısı. Hektor, Deiphobos, Helenos, Kassandra, Paris, Polyksene ve Laodike'nin annesi.

Hektor Troia kralı Priamos ile kraliçe Hekabe'nin en büyük oğlu. Andromakhe'nin kocası. Astyanaks'ın babası. En yiğit Troia'lı.

Helena Zeus ile Leda'nın kızı. Klytaimestra ile Kastor ve Polydeukes'in kardeşi. Sparta kralı Menelaos'un karısı. Paris'in sevgilisi.

Helenos Troia kralı Priamos ile kraliçe Hekabe'nin oğullarından biri. Kassandra'nın ikiz kardeşi. Apollon'un gözdesi ve bilici.

Helikaon Troia'lı yaşlı Antenor'un oğlu. Laokoon'un kardeşi. Priamos'un kızı Laodike'nin kocası.

Hephaistos Yunan mitolojisinde demirci tanrı. Zeus ile Hera'nın çirkin ve topal oğlu. Aşk ve Güzellik Tanrıçası Aphrodite'nin kocası.

Hera Yunan mitolojisinde evliliğin koruyucusu baştanrıça. Kronos ile Rhea'nın kızı. Zeus'un kız kardeşi ve karısı. Hephaistos'un annesi.

Hermes Yunan mitolojisinde haberci tanrı. Zeus ile Maia'nın oğlu. Çobanların, gezginlerin, hırsız ve tüccarların koruyucusu. Ayrıca, ölülerin ruhlarını Hades'e (Ölüler Ülkesi) götüren tanrı.

Hermione Sparta kralı Menelaos ile Helena'nın kızı.

Hippolyte Yunan mitolojisinde Savaş Tanrısı Ares'in kızları kabul edilen Amazonlar'ın kraliçesi. Atina kralı Theseus'un karısı.

Hypnos Yunan mitolojisinde uyku tanrısı.

Idomeneus Troia Savaşı'na katılan Girit kralı.

Iphigeneia Agamemnon ile Klytaimestra'nın kızı. Helena'nın yeğeni.

Kassandra Troia kralı Priamos ile kraliçe Hekabe'nin kızı. Helenos'un ikiz kardeşi. Öngörülerine inanılmayan bilici.

Kastor Sparta kralı Tyndareos ile Leda'nın oğlu. İkizi Polydeukes'le birlikte Dioskurlar (Zeus'un delikanlıları) diye adlandırılırlar.

Kinyras Troia Savaşı'nda Yunan Birliği'ni destekleyen Kıbrıs kralı.

Klytaimestra (Klytaimnestra) Sparta kralı Tyndareos ile Leda'nın kızı. Helena ile Kastor ve Polydeukes'in ablası. Mykenai kralı Agamemnon'un karısı. Iphigeneia'nın annesi.

Laodike Troia kralı Priamos ile kraliçe Hekabe'nin en küçük kızı.

Laokoon Troia'lı Antenor'un oğlu. Helikaon'un kardeşi.

Menelaos Mykenai kenti kralı Atreus'un oğlu. Agamemnon'un kardeşi. Sparta kralı. Helena'nın kocası. Hermione'nin babası.

Nereus Kızları Yunan mitolojisinde Toprak'ın Deniz'le birleşmesinden doğan Deniz İhtiyarı Nereus'un, Okeanos'un kızı Doris'le evlenmesinden doğan

elli kız. Babalarıyla birlikte denizin dibindeki bir sarayda yaşadıklarına inanılır.

Nestor Troia Savaşı'na katılan Pylos kralı.

Odysseus Troia Savaşı'na katılan İthaka kralı. Helena'nın kuzeni Penelope'nin kocası. Telemakhos'un babası. *Odysseia* destanının baş kahramanı.

Oileus Troia Savaşı'na katılan Lokris'lilerin kralı. Küçük Aias'ın babası.

Othryoneus Çanakkale Boğazı'nın Trakya yakasında yer aldığı sanılan Kabesos kentinin önderi.

Palamedes Troia Savaşı'na katılan yiğit. Sparta kralı Menelaos'un akrabası.

Paris (Aleksandros) Troia kralı Priamos ile kraliçe Hekabe'nin oğullarından biri. Helena'nın sevgilisi.

Patroklos Akhilleus'un can yoldaşı ve akrabası.

Peirithoos Efsanevi Teselyalı bir boy olan Lapith'lerden. Atina kralı Theseus'un en yakın dostu.

Penelope Spartalı Helena'nın kuzeni. Odysseus'un karısı. Telemakhos'un annesi.

Polydeukes Zeus ile Leda'nın oğlu. İkizi Kastor'la birlikte Dioskurlar (Zeus'un delikanlıları) diye adlandırılırlar.

Polyksene Troia kralı Priamos ile kraliçe Hekabe'nin kızlarından biri.

Poseidon Yunan mitolojisinde deniz tanrısı. Yersarsıntılarını da yaratır. Zeus'un kardeşi.

Priamos Troia kralı. Kraliçe Hekabe'nin kocası. Hektor, Deiphobos, Helenos, Kassandra, Paris, Polyksene ve Laodike'nin babası.

Sinon *Ilyada* destanında, Yunan Birliği adına çalışan ve Troia'lıları tahta atı kente almaları için ikna eden casus.

Telamon Salamisli (Büyük) Aias'ın babası. Akhilleus'un amcası.

Telemakhos Ithaka kralı Odysseus ile Penelope'nin oğlu.

Theseus Deniz ve Yersarsıntıları Tanrısı Poseidon'un oğlu. Atina kralı. Amazonlar'ın kraliçesi Hippolyte'nin kocası.

Tyndareos Sparta kralı. Leda'nın kocası. Helena, Klytaimestra, Kastor ve Polydeukes'in ölümlü babası.

Zeus Tanrıların tanrısı, tanrıların babası, baştanrı. Gök gürültüsü ve şimşek tanrısı. Bilgeliğin, evrensel uyumun, dünya düzeninin ve adaletin simgesi. Hera'nın kardeşi ve kocası.

TROİA

SURLARININ ARDINDA

CLEMENCE McLAREN

Binlerce yıl öncesinin Ege dünyasında iki genç kadın! Biri, dünyanın en güzel kadını olduğu söylenen ve ülkesini, evini, hatta çocuğunu terk ederek, sevgilisi Paris'le birlikte Troia'ya kaçan, Helena. Diğeri, Batı Anadolu'nun en zengin kenti Troia'nın, olacakları önceden gören yalnız prensesi, Kassandra. Bu iki efsane kadının gözünden Yunanlar'la Troia'lılar arasında on yıl süren kanlı savaşın öyküsü. Yitirilen yiğitlerin ve acı yazgılarına başkaldıran güzel kadınların romanı.

Dünyaca ünlü Anadolulu ozan Homeros'un yaklaşık 2800 yıl önce yazdığı *İlyada* destanı, Çanakkale yakınlarındaki efsanevi Troia (okunuşu Troya) kentinin, yıllar süren bir kuşatmanın sonunda "tahta at" hilesiyle işgal edilip yakılmasını anlatır. Ancak, yazgıları Troia'nın dramıyla bütünleşen güzel kadınların öyküsünden söz etmez. Bu kadınların çarpıcı öyküsü işte bu kitapta anlatılıyor!

ISBN 978-975-8142-33-0
9 789758 142330

günışığı kitaplığı